

Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant

Eindrapport

10 juli 2025

**bureau
buiten**

economie & omgeving

Inhoud

Samenvatting	3
1 Aanleiding en leeswijzer	5
1.1 Aanleiding en scope	5
1.2 Proces	6
1.3 Leeswijzer	7
2 Analyse: Huidige benutting van en organisatie op Europese financiering binnen de provincie	8
2.1 Benutting Europese fondsen & financieringsinstrumenten door partijen in Noord-Brabant	8
2.2 Inzoomen op rol provincie Noord-Brabant: benutting EU-middelen per beleidsprogramma	8
2.3 Inzoomen op rol provincie Noord-Brabant: inbedding in regionale en Europese netwerken	15
2.4 Conclusies inzet en organisatie provincie Noord-Brabant op Europese financiering	16
3 Organisatieadvies: Structurele provinciale inzet op EU-financiering (huidige en volgende programmaperiode)	20
4 Funding advies: benutten van Europese financieringskansen in de huidige programmaperiode	32
4.1 Overzicht resterende subsidiekansen in huidig MFK	32
4.2 Toelichting op longlist en prioritering tot shortlist (voor de longlist zie bijlage 6)	35
4.3 Uitgewerkte funding dossiers voor huidig MFK incl. subsidieadvies per funding dossier	37
4.4 Fondscan: uitwerking Europese financieringskansen per funding dossier op de shortlist	39
Bijlage 1 Overzicht gesprekspartners per programma	59
Bijlage 2 Benutting Europese fondsen & financieringsinstrumenten door partijen in Noord-Brabant	60
Bijlage 3 Overzicht Europese netwerken	64
Bijlage 4 Belangrijke regionale samenwerkingspartijen in het Europese financieringslandschap	66
Bijlage 5 Relevante aanvullende EU-netwerken per programma	69
Bijlage 6 Longlist Europese thema's en opgaven provincie als basis voor fundingdossiers	72

Aangeboden aan
Provincie Noord-Brabant
10 juli 2025

Auteurs
Maarten Kruger
Rikst Thalen

Projectnummer 2216

Versie voor bestuurlijke behandeling

Samenvatting

Aanleiding (zie hoofdstuk 1)

De provincie Noord-Brabant wil in de bestuursperiode 2023-2027 optimaal gebruikmaken van Europese subsidies om grote maatschappelijke opgaven te financieren. Hoewel Brabantse partijen en de provincie al succesvol Europese middelen aantrekken, blijven er op diverse thema's kansen onbenut. Met het huidige Europese subsidielandschap dat snel verandert en de nieuwe programmaperiode vanaf 2028, is het essentieel om de interne organisatie te versterken en voorbereid te zijn op toekomstige kansen. Het Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant richt zich daarom op het beter benutten van huidige en toekomstige Europese financieringsmogelijkheden en op structurele verbeteringen in de organisatie.

Belangrijkste conclusies analyse (zie hoofdstuk 2)

Uit analyse en gesprekken blijkt dat de provincie Noord-Brabant al veel Europese financieringsmogelijkheden benut, maar dat de aanpak versnipperd is en niet overal in de organisatie op dezelfde manier is verankerd. Er zijn aanzienlijke verschillen tussen programma's in kennis, ambitie en inzet op EU-financiering. Er is behoefte aan meer sturing, interne coördinatie en een sterkere verbinding tussen strategie en uitvoering. Het kennisniveau over Europese fondsen varieert, vooral op het gebied van thematische fondsen zoals LIFE en Horizon. Ook zijn er diverse praktische drempels die het ontwikkelen van een Europees project bevorderen. De provincie heeft een sterke positie in regionale en Europese netwerken, maar kan deze nog beter benutten om toegang tot financiering te krijgen.

Vijf actielijnen met kernacties (zie hoofdstuk 3)

Om de Europese financieringskansen beter te benutten en structureel te verankeren in de organisatie, zijn vijf samenhangende actielijnen geformuleerd. Deze lijnen vormen de kern van het advies en bieden een concreet handelingsperspectief voor zowel de huidige als de volgende programmaperiode.

5 actielijnen voor beter benutten van EU-financiering		
	1. Verbind	strategische EU-kennis en –contacten meer met uitvoering van beleid binnen de provincie.
	2. Veranker	het benutten van EU-financiering in de werkwijze van de provinciale organisatie, binnen alle programma's.
	3. Vereenvoudig	Europese projectontwikkeling en –uitvoering door de provincie.
	4. Verdiep	de interne kennis over en het bewustzijn van Europese kansen binnen de provincie.
	5. Verbreed	de netwerkaanpak en samenwerkingen met regionale en Europese partners.

Per actielijn zijn diverse acties benoemd, deze staan hieronder kort genoemd. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen een **basisniveau** (randvoorwaardelijke acties om meer werk te maken van Europese financiering) en een **plusniveau** (*cursief*; aanvullende acties die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het benutten van EU-financiering, maar enkel indien het basisniveau is bereikt).

1. Verbinden: strategische EU-kennis en netwerken koppelen aan uitvoering

1. Benoem "EU-ambassadeurs" voor thematische programma's.
2. Herintroduceer het EU-coördinatieoverleg met structurele agendering van EU-kansen.
3. Betrek uitvoerende teams bij het bepalen van financieringskansen.
4. *(Plus) Laat medewerkers met EU-kansen thematisch meedraaien in het team Europese Programma's.*

2. Verankeren: het benutten van EU-financiering in de organisatie borgen

1. Concretiseer de 'Financieringsladder' met praktische handvatten.
2. Stel een 'Integrale EU-Fondsenaanpak Post 2027' op.
3. Zet de verkenning naar samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) voort.
4. *(Plus) Monitor opbrengsten van het Actieplan voor de provincie zelf.*
5. *(Plus) Formaliseer incentives voor beleidsprogramma's om EU-financiering te benutten.*

3. Vereenvoudigen: projectontwikkeling en uitvoering vergemakkelijken

1. Richt een provinciaal EU Project Support Team (EUPST) in.
2. Coördineer en centraliseer externe inhuur voor EU-projecten.
3. Werk een 'Aanpak Resterende Kansen MFK 2021-2027' uit voor kansrijke programma's.
4. *(Plus) Onderzoek varianten voor een hybride cofinancieringsvoorziening.*

4. Verdiepen: Kennis en EU-mindedness versterken

1. Veranker EU-ervaring in werving van strategische medewerkers.
2. Investeer in opleiding en kennisdeling over Europese subsidies.
3. Zet kennisdeling vanuit team Europese Programma's en Public Affairs structureel voort.
4. Breid de call-kalender uit en houd deze actueel.
5. *(Plus) Gebruik de EU-subsidiemonitor actief voor bijsturing.*
6. *(Plus) Zet in op inspiratie door succesverhalen te delen.*

5. Verbreden: Netwerken en samenwerking versterken

1. Zoek aansluiting bij relevante Europese netwerken.
2. Betrek regionale partners bij de fondsenaanpak.
3. *(Plus) Benut Innovatiecoalities om aanvullende subsidiekansen te benutten.*
4. *(Plus) Overweeg een Brabants EU-expertisecentrum als vervolgstap.*

Belangrijkste kansen (zie hoofdstuk 4)

Provincie Noord-Brabant heeft tot het einde van de huidige Europese programmaperiode (2027) nog kansen om Europese financiering te benutten, vooral binnen thematische fondsen als LIFE, Horizon Europe, OPZuid, Just Transition Fund (JTF), GLB, Creative Europe, Erasmus+, CEF en meer. De resterende openstellingen richten zich op thema's als mobiliteit, energie, circulaire economie, klimaatadaptatie, natuur, water, bodem, landbouw, cultuur, gezondheid en sociale inclusie.

In hoofdstuk 4 is een actuele shortlist van 24 kansrijke 'funding dossiers' opgenomen, die aansluiten bij de prioriteiten van de provincie en een goede match hebben met nog beschikbare EU-fondsen. Voorbeelden zijn laadinfrastructuur, verduurzaming van werklocaties en woningvoorraad, eiwittransitie, klimaatadaptatieve erfgoedlocaties, vitale bodem, waterkwaliteit, biodiversiteit, circulaire maakindustrie en warmtetransitie.

Het advies is om op korte termijn te komen tot een 'Aanpak resterende kansen' voor het huidige Meerjarig Financieel Kader (MFK), om de korte-termijn-kansen te benutten. Diverse kansen hebben betrekking op de periode september-december 2025; wil de provincie deze kansen benutten, dan moet ze snel in actie te komen.

1 Aanleiding en leeswijzer

1.1 Aanleiding en scope

De provincie Noord-Brabant heeft in het bestuursakkoord 2023-2027 de ambitie uitgesproken om als provinciale organisatie optimaal gebruik te maken van Europese subsidies. De provincie ontvangt nu al Europese financiering dankzij deelname aan verschillende projecten, en in bredere zin weten veel Brabantse partijen de weg naar Europese subsidies te vinden. Tegelijkertijd laat de provincie op diverse thema's subsidiekansen nog onbenut, terwijl de financieringsopgave alsnog groeit. Grote maatschappelijke opgaven op het gebied van mobiliteit, water & bodem, natuur, energie, circulaire economie, defensie en meer vragen de komende tientallen jaren om grote investeringen, terwijl de investeringsmogelijkheden van het Rijk afnemen.

Op dit moment bevinden we ons op een cruciaal moment in de wereld van 'Europese financiering'. Er zijn nog financieringskansen in de huidige Europese Meerjarig Financieel Kader (MFK; 2021-2027), de meerjarige programmaperiode waar we nu in zitten. Deze kansen drogen echter snel op; veel subsidiemogelijkheden lopen in 2025 of 2026 af. Tegelijkertijd is het gesprek over de volgende Europese periode (vanaf 2028) in Brussel en in Den Haag al volop gaande. De komende 2,5 jaar zullen in het teken staan van het stapsgewijs 'programmeren' van de Europese programma's en fondsen. Wil de provincie op dit programmeringsproces enige invloed kunnen uitoefenen, dan is een goede interne organisatie op Europese financiering van groot belang. Ook voor het benutten van financieringskansen is het van belang om bij aanvang van de nieuwe programmaperiode goed 'in de startblokken' te staan.

Hieruit volgt dat het Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant zich richt op twee hoofdvragen:

1. **Hoe kunnen we als provincie Noord-Brabant nog beter de Europese financieringskansen benutten tot en met 2027? (looptijd huidige MFK en bestuursperiode Gedeputeerde Staten).** Hierbij ligt in het Actieplan de nadruk op het identificeren en benutten van kansen binnen thematische fondsen zoals LIFE en Horizon.
2. **Wat moeten we als provinciale organisatie structureel aanpakken om financieringskansen nu en in de volgende programmaperiode optimaal te benutten?** Dit omvat onder andere het stellen van thematische prioriteiten voor de provincie ('funding dossiers'), aansluiting bij Europese netwerken en het vergroten van bewustwording, kennis en capaciteit binnen de provinciale organisatie.

Eén van de uitgangspunten van het Actieplan Europese financiering is werken vanuit de inhoud. De provinciale beleidskaders zijn leidend en de volgorde moet zijn 'project zoekt geld' en niet andersom. Europese financiering is dus geen doel op zich, maar een middel om provinciale beleidsdoelen te bereiken. Daarbij zijn er – naast financiering voor projectuitvoering – nog meer argumenten om op Europese financiering in te zetten. Kennisuitwisseling in Europees verband kan tot nieuwe inzichten en verbeterd beleid leiden, het uitwerken van een Europese subsidieaanvraag 'dwingt' aanvragers om snel concreet te worden en kan voor versnelling zorgen, en Europese projecten bieden een interessant platform voor profilering en communicatie op voor de provincie belangrijke thema's.

Onderwerpen die buiten de scope van het actieplan vallen zijn onder meer:

- De programmatische voorbereiding op de volgende MFK; hiertoe doorloopt de provincie een apart traject. Ook de afstemming tussen fondsen in het financieringslandschap in het komende MFK valt buiten de scope. Wel bevat het actieplan een eerste, voorlopig overzicht van voor de provincie relevante thema's voor het komend MFK.
- Strategie en uitwerking van provinciale cofinanciering in regionale fondsen; wel kunnen aanbevelingen hiertoe in het Actieplan worden opgenomen.
- Uitvoering/governance van regionale fondsen zoals nu belegd bij Stimulus.
- Positionering van Noord-Brabant in Europese en internationale innovatie-ecosystemen en aanpak Internationalisering (inclusief delen hiervan die bij de BOM zijn belegd)

- Brusselse lobby-inzet en -afspraken van de provincie Noord-Brabant in bredere zin.
- Algemene communicatie naar inwoners en stakeholders over het thema Europa

Status

Dit document heeft de status van een extern adviesrapport, opgesteld door Bureau BUITEN in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Op het Actieplan volgt een reflectie op directieniveau en een besluit over de implementatie van de voorgestelde acties.

1.2 Proces

Het proces bestond uit drie samenhangende stappen, die stapsgewijs zijn begeleid door een ambtelijke begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de programma's Economie, Kennis & Talentontwikkeling, Slimme Financiering & Participaties en Ondersteuning Bestuur en Management:

- Stap 1: Analyse: huidige Europa-inzet en behoefte in beeld
- Stap 2: Het concretiseren van financieringskansen binnen de huidige periode (t/m 2027).
- Stap 3: Het opstellen van het Actieplan gericht op deze én de komende programmaperiode.

In stap 1 is de huidige inzet van Noord-Brabant op Europese subsidies, financieringsinstrumenten en netwerken in kaart gebracht via:

- **Gespreksronde:** elf gesprekken met vertegenwoordigers van provinciale programma's (zie **bijlage 1**).
- **Inventarisatie:** opstellen longlist potentiële 'funding dossiers' op basis van beleid en gesprekken.
- **Netwerkanalyse:** identificatie van relevante samenwerkingspartners en Europese netwerken.
- **Bureauonderzoek:** desk research naar de benutting van Europese fondsen en netwerken door Brabantse partijen.

De resultaten zijn vastgelegd in een notitie, besproken met de begeleidingscommissie en gedeeld met de betrokken programmamanagers.

Doel van stap 2 was om de kansen voor Europese financiering te concretiseren:

- **Schriftelijke ronde:** programmamanagers gaven aanvullingen en prioriteringen op de longlist.
- **Selectie:** op basis van gesprekken, schriftelijke input en beleidsprioriteiten is een shortlist opgesteld.
- **Kansenmatrix:** overzicht van resterende Europese subsidiekansen voor prioritaire funding dossiers.
- **Netwerken:** identificatie van aanvullende relevante Europese netwerken per beleidsprogramma.

In stap 3 is een integraal actieplan opgesteld voor het structureel benutten van Europese financieringskansen, op korte en lange termijn:

- **Workshop 'Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant':** met vertegenwoordigers van de beleidsprogramma's, gericht op het delen van uitkomsten en het bespreken van organisatieadviezen.
- **Analyse van thematische kansen en strategische keuzes:** verkenning van trends en kansen richting de volgende programmaperiode, inclusief strategische keuzes voor de provincie.
- **Organisatieadvies:** vergroten van EU-bewustwording, stimuleren van EU-projectontwikkeling (bijvoorbeeld via interne EU-ambassadeurs, kennisontwikkeling, periodieke monitoring).
- **Netwerkadvies:** advies over het bereiken en activeren van nieuwe partners en het versterken van samenwerking voor EU-projectontwikkeling.

De bevindingen zijn samengebracht in dit Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant, met concrete kansen voor de huidige periode én structurele acties voor de toekomst.

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit vier hoofdstukken, hieronder volgt een korte toelichting per hoofdstuk:

- **Hoofdstuk 2** analyseert hoe Europese fondsen en financieringsinstrumenten momenteel worden benut door partijen in Noord-Brabant, met een verdieping op de rol van de provincie per beleidsprogramma en de inbedding in regionale en Europese netwerken. Het hoofdstuk sluit af met de belangrijkste conclusies over de huidige inzet en organisatie.
- **Hoofdstuk 3** bevat het organisatieadvies voor een structurele provinciale inzet op Europese financiering, zowel voor de huidige als de volgende programmaperiode. Hierin staan aanbevelingen om de organisatie, kennisdeling en samenwerking rondom EU-financiering te versterken.
- **Hoofdstuk 4** richt zich op het benutten van Europese financieringskansen in de huidige programmaperiode. Dit hoofdstuk beschrijft het proces van longlist tot shortlist, geeft advies over projectontwikkeling en bevat uitgewerkte funding dossiers met subsidieadvies.
- **De bijlagen** bieden aanvullende informatie over o.a. de benutting van Europese fondsen, lidmaatschap van Europese netwerken, relevante samenwerkingspartners en de 'longlist' van projectideeën.

2 Analyse: Huidige benutting van en organisatie op Europese financiering binnen de provincie

2.1 Benutting Europese fondsen & financieringsinstrumenten door partijen in Noord-Brabant

Partijen in Noord-Brabant benutten een breed scala aan Europese fondsen. Sinds 2021 ontvingen Brabantse partijen €740 miljoen aan EU-subsidies, waarmee de provincie qua absolute benutting op de derde plek staat in Nederland na Noord- en Zuid-Holland. Ten opzichte van de vorige periode is er een groei in het totale subsidiebedrag en het aantal projecten. De meeste middelen gaan naar innovatie, circulaire economie, energie en hightech. Tegelijkertijd laat Noord-Brabant nog kansen liggen. Sommige Europese programma's, zoals LIFE, Creative Europe, Digital Europe, worden nog beperkt benut, terwijl er veel partijen in Brabant actief zijn op thema's als natuur, cultuur en digitalisering, en de provincie ook beleidsdoelen op deze thema's heeft. De provinciale organisatie ontvangt ook Europese subsidie als partner in diverse projecten, al verschilt de mate waarin dit gebeurt sterk per programma (zie 2.2). Voor meer cijfers, voorbeelden en een uitgebreide toelichting op de benutting van Europese fondsen en financieringsinstrumenten door Brabantse partijen, zie **bijlage 2**.

Partijen in Noord-Brabant weten ook de weg naar Europese financieringsinstrumenten (bv. leningen, garantstellingen, revolverende fondsen) te vinden; Brabantse spelers maken in deze programmaperiode voor 867 miljoen euro aanspraak op leningen van de Europese Investeringsbank (EIB). De provincie zelf doet geen beroep op de leningsfaciliteiten van de EIB. Wel verkent ze op dit moment de mogelijkheden voor een samenwerking met de EIB. Zie actielijn 2, actie 3 in hoofdstuk 3.

2.2 Inzoomen op rol provincie Noord-Brabant: benutting EU-middelen per beleidsprogramma

Provinciale rol in het aantrekken van Europese financiering

De provincie Noord-Brabant vervult verschillende rollen in Europese projecten, afhankelijk van het beleidsthema en het betreffende subsidieprogramma. De belangrijkste rollen zijn: lead partner, reguliere partner, associate partner, cofinancier en facilitator. Daarnaast is de provincie via Stimulus programmabeheerder/-uitvoerder, maar deze rol valt buiten dit onderzoek. Om meer inzicht te geven in de rol van de provincie in Europese projecten, maken we onderscheid tussen twee fasen. In de **voorbereidingsfase** zijn activiteiten als het identificeren van projectkansen (scoping), het vormen van een consortium, het selecteren van een kansrijk subsidiefonds, het schrijven van de aanvraag, het opstellen van het projectbudget en het indienen van het voorstel aan de orde. In de **uitvoeringsfase** gaat het om het daadwerkelijk uitvoeren van het gehonoreerde subsidieproject, van start tot einde, inclusief het monitoren van voortgang en het rapporteren aan de financier. Deze fasen zijn bepalend voor de mate van betrokkenheid van de provincie, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

Rol provincie in EU-project	Betrokkenheid voorbereiding	Betrokkenheid uitvoering
Lead partner/coordinator	Hoog	Hoog
Reguliere partner	Medium	Medium
Associate partner / observer	Laag	Laag
Cofinancier (<i>provincie dekt deel eigen projectbijdrage partners</i>)*	Laag - Medium	Laag
Facilitator (<i>netwerkrol, signaleren kansen, schrijfgeld, etc.</i>)*	Medium - Hoog	Laag
Programmabeheerder/-uitvoerder**	Laag (op projectniveau) Hoog (op programmaniveau)	Laag (op projectniveau) Hoog (op programmaniveau)

* Kan gecombineerd worden met rol als lead, reguliere of associate partner

***De provincie heeft via Stimulus de rol van programmabeheerder/-uitvoerder voor diverse regionale Europese fondsen (EFRO, JTF, GLB). De provincie levert ook provinciale cofinanciering voor deze fondsen.*

Uit de interne gesprekronde blijkt dat de provincie op sommige thema's – zoals mobiliteit, water & bodem en landbouw – de rol van (lead) partner in EU-projecten vervult en daarmee zelf subsidie ontvangt. Op veel andere terreinen, zoals innovatie en milieu, is de rol van de provincie echter vaker faciliterend of observerend.

De mate van EU-ambitie en -ervaring verschilt sterk tussen de beleidsprogramma's: sommige zijn zeer actief, hebben een heldere EU-ambitie en goed zicht op kansen, en zijn goed aangesloten op Europese netwerken, terwijl andere programma's veel minder actief zijn binnen Europa en nauwelijks inzetten op Europese financiering.

Hieronder volgt een samenvatting van de huidige EU-inzet per programma, waarbij we ook ingaan op de kennis van en betrokkenheid bij Europese financiering, en de rol die het programma speelt in de voorbereiding en uitvoering van EU-subsidies en de kennis en 'Europa-mindedness'. Er bestaat overigens binnen de organisatie geen actueel, volledig overzicht van Europese projecten waar de provincie aan deelneemt. Wel ontstaat op basis van de interne gesprekronde een illustratief, *kwalitatief* beeld, dat we voor een selectie van relevante beleidsprogramma's binnen de provincie schetsen.

Slimme en Groene Mobiliteit (afgekort tot SGM in dit rapport)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

SGM is zeer actief op het thema Europa, zowel in het signaleren en benutten van financieringskansen als in bredere zin (bv. samenwerking in netwerken en lobby). Een strategisch adviseur 'international affairs /Europese Samenwerking' heeft als taak om de ambities van Noord-Brabant op mobiliteit te verbinden met de kansen in Europa, en doet dit ook voor de programma's 'Multimodale Bereikbaarheid en 'Infrastructurele Projecten'. De provincie neemt vanuit SGM samen met OBM deel aan een groot aantal Europese netwerken, zoals het POLIS Network, ERTICO en EGTC Rhine-Alpine (zie **bijlage 3**) en benut hier ook financieringskansen uit. SGM acteert proactief op de komende Europese programmaperiode, en werkt samen met stakeholders aan een strategische agenda voor de benutting van Europese middelen binnen het Trans-European Transport Network (TEN-T) en het Connecting Europe Facility (CEF) programma.

Succesverhaal: SINFONICA – HORIZON

- Naam: SINFONICA (Social INnovation to Foster iNclusive cooperative, Connected and Automated mobility)
- Programma: Slimme en Groene Mobiliteit
- Thema: Inclusieve en slimme mobiliteitsoplossingen met sociale innovatie
- Zie voor meer informatie SINFONICA

SINFONICA richt zich op het bevorderen van inclusieve, coöperatieve, verbonden en geautomatiseerde mobiliteit (CCAM). Het project legt de nadruk op de behoeften van kwetsbare gebruikers en onderzoekt hoe zelfrijdende voertuigen en openbaar vervoer toegankelijker en inclusiever kunnen worden. Door middel van participatieve processen verzamelt SINFONICA data van diverse doelgroepen en ontwikkelt het om beleidsmakers en fabrikanten te ondersteunen bij het ontwerpen van sociale innovatieve mobiliteitsoplossingen.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie neemt diverse rollen in als het gaat om het voorbereiden en uitvoeren van EU-projecten op het thema mobiliteit. Kenmerkend is de netwerkaanpak: de provincie signaleert Europese kansen voor mobiliteit, weegt per geval af wat haar rol is en deelt kansen met belangrijke stakeholders waaronder de B5 (5 grootste Brabantse gemeenten), regionale vervoerders (Arriva, Hermes), NS, Prorail en andere partijen. In sommige gevallen is de provincie projectpartner en (daarmee) mede ontvanger van EU-subsidie, in andere projecten heeft de provincie geen rol in de uitvoering.

Enkele voorbeeldprojecten

Project	EU-programma	Thematiek	Looptijd	Rol provincie
<u>SINFONICA</u>	Horizon Europe	Sociale innovatie voor inclusieve, slimme mobiliteit	2022-2025	Projectpartner
<u>GREENGAGE</u>	Horizon Europe	Groene burgerinitiatieven. In Brabant pilot voor de shift van auto naar fiets.	2023-2026	Projectpartner
<u>NEXT RIDE</u>	Interreg Europe	Integratie van 'Cooperative, Connected and Automated Mobility' in OV-beleid	2025-2029	Projectpartner

Economie, Kennis & Talentontwikkeling (EKT)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

Binnen EKT is veel basiskennis over Europese financieringsmogelijkheden. Bovendien weet men de weg te vinden naar het Team Europese Programma's binnen het programma Slimme Financiering en Participatie, waar specialistische EU-kennis aanwezig is. De provincie neemt vanuit EKT samen met OBM deel aan diverse Europese netwerken, zoals ESRA en Vanguard Initiative.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie heeft vanuit EKT (en specifiek vanuit het team Innovatie) primair een netwerkrol op Europees gebied. Ze signaleert (incidenteel) Europese financieringskansen, brengt partijen bij elkaar (consortiumvorming) en stelt in sommige gevallen ook 'schrijfgeld' ter beschikking, voor de inhuur van externe capaciteit om een subsidievoorstel te schrijven. Het Team Innovatie richt zich op het stimuleren van innovatie met maatschappelijke en economische impact, o.a. door innovatiecoalities (IC's) te vormen. Hierbinnen stelt de provincie subsidie en/of uitvoeringscapaciteit ter beschikking aan triplehelix-consortia actief op kansrijke technologieën gericht op maatschappelijke thema's (zie kader).

Innovatiecoalities (IC's)

De provincie Noord-Brabant heeft binnen haar economisch beleid verschillende IC's benoemd. Deze coalities brengen bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen in een triple helix-structuur, gericht op het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Het gaat om onderstaande IC's (zie ook **bijlage 4**):

1. Nucleaire energie voor de toekomst (Energietransitie)
2. De batterij van en voor de toekomst (Energietransitie)
3. Solar maakindustrie voor Brabant (Energietransitie)
4. Waterstof (Energietransitie)
5. Regeneratieve geneeskunde (Gezond ouder worden in een vergrijzende maatschappij)
6. Medische technologie (Gezond ouder worden in een vergrijzende maatschappij)
7. Digitale weginfrastructuur (Mobiliteit behouden in een druk en steeds meer verbonden land)
8. Next Level Logistics (Mobiliteit behouden in een druk en steeds meer verbonden land)
9. Toekomstbestendig Ecosysteem Eiwittransitie Brabant (Voedselketens in harmonie met de omgeving en het klimaat)
10. AI, data en IT als motor voor het stuwend MKB en de startups van morgen (AI en data)

De IC's vormen een belangrijke potentiële bron voor Brabantse EU-projecten, maar het benutten van Europese middelen vanuit IC's gebeurt nog weinig en inzet hierop is vrij ad hoc.

Enkele voorbeeldprojecten

Binnen EKT neemt de provincie zelf niet deel aan innovatieprojecten, voor zover bekend. Europese innovatieprojecten van andere partijen in Noord-Brabant dragen direct bij aan beleidsdoelstellingen.

Wonen, Werken & Leefomgeving (WWL)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

De betrokkenheid bij Europese projecten vanuit WWL is beperkt. Het programma richt zich meer op strategie en beleid dan op uitvoering, en het beeld is dat er daarom minder Europese kansen voor WWL zijn. Vanuit het programma wordt er weinig tot niet deelgenomen aan Europese netwerken.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

WWL heeft een beperkte rol in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins), er lopen nu geen EU projecten waar de provincie vanuit WWL bij betrokken is. Wel heeft het Europese Just Transition Fund – EU middelen voor een duurzame industrie en chemie – voor de regio West-Noord-Brabant directe raakvlakken met WWL.

Enkele voorbeeldprojecten

Project	EU-programma	Thematiek	Looptijd	Rol provincie
<u>2B-Connect</u>	Interreg Vlaanderen-Nederland	Meer biodiversiteit op bedrijventerreinen in de grensregio	2017-2020	Projectpartner

Verder heeft de provincie voor zover bekend niet recent deelgenomen aan EU-projecten vanuit WWL.

Landbouw & Voedsel (L&V)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

L&V heeft 2 fte beschikbaar voor internationalisering en Europese zaken, hiermee is de benodigde expertise binnen het programma aanwezig. De Europese inzet van L&V richt zich primair op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), met daarnaast OPZuid als belangrijk programma en af en toe een uitstapje naar andere programma's. L&V is samen met OBM aangesloten op enkele Europese netwerken, waaronder ERIAFF.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie heeft vanuit L&V primair de rol van facilitator/aanjager van EU-projecten en neemt vooralsnog beperkt deel aan projecten als projectpartner. Daarnaast heeft de provincie een rol in de uitvoering van het GLB. Het GLB draagt direct bij aan provinciale beleidsdoelen; de dekking voor de uitvoering van het GLB komt dan ook vanuit L&V, Natuur en Water & Bodem. De uitvoering van de provinciale GLB-regelingen – inclusief de regionale LEADER programma's in Noord-Brabant – is belegd bij Stimulus, en de provincie cofinanciert deze ook.

Enkele voorbeeldprojecten

Project	EU-programma	Thematiek	Looptijd	Rol provincie
<u>Smart Farming & Food Processing</u>	Interreg Vlaanderen-Nederland	Versnellen van de landbouw- en voedseltransitie door <i>smart agro</i> en <i>smart food processing</i> .	2023-2026	Projectpartner
<u>LIFE IP ALL4BIO DIVERISTY</u>	LIFE	Maatregelen om de natuurwaarden rond N2000-gebieden te verhogen, met diverse pilots (o.a. 'Brabants Bodem')	2017-2020	Projectpartner

Succesverhaal: Pilot Brabants Bodem – LIFE IP All4Biodiversity

- Naam: Pilot Brabants Bodem
- Programma: Voedsel & Landbouw
- Thema: Biodiversiteitsherstel en duurzame landbouwpraktijken
- Zie voor meer informatie [Pilot Brabants Bodem](#)

De Pilot Brabants Bodem focust op biodiversiteitsherstel en duurzame landbouwpraktijken in het Van Gogh Nationaal Park. Het project stimuleert regeneratieve landbouwmethoden die bijdragen aan het behoud van biodiversiteit en een gezonde bodem. Dit initiatief ondersteunt boeren bij het implementeren van milieuvriendelijke technieken die zowel ecologisch als economisch duurzaam zijn. De opgedane kennis en ervaring worden gedeeld binnen het bredere programma om andere regio's te ondersteunen.

Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd (CSEV)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

Het programma CSEV is over de hele breedte nog weinig actief op het thema Europa. Er wordt veel gedaan met provinciale subsidieregelingen en de provincie maakt zelf ook gebruik van landelijke subsidies (bv. Erfgoeddeal). Incidenteel doet de provincie zelf ook mee aan een Europees project als partner en soms is de provincie ook indirect betrokken via Visit Brabant of BrabantSport. De ambitie (vastgelegd in het beleidskader Levendig Brabant) is om meer in te zetten op Europese financiering. Vanuit CSEV ziet men kansen op het gebied van verduurzaming en klimaatadaptatie van erfgoed, sportinnovatie, en op het raakvlak met de creatieve industrie en design.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie heeft vanuit CSEV een beperkte rol als het gaat om de benutting van EU-financiering. In sommige Europese projecten wordt de provincie gevraagd om mee te financieren, maar de provincie acteert doorgaans niet als EU-projectpartner op het gebied van cultuur, sport, erfgoed en vrije tijd.

Succesverhaal: ACTIVE ID – Interreg Europe

- Naam: ACTIVE ID (Activating Citizens Towards healthy life-styles In Vital EU-regions with Innovative Data-driven solutions)
- Programma: Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd
- Thema: Gezonde leefstijl en data-gedreven oplossingen voor vitaliteit
- Zie voor meer informatie [ACTIVE ID](#)

ACTIVE ID richt zich op het bevorderen van gezonde leefstijlen in EU-regio's door middel van innovatieve, data-gedreven oplossingen. Het project versterkt sport- en vrijetijdsecosystemen en bevordert digitale en groene vaardigheden om de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen (MKB) te vergroten. Door samenwerking tussen sectoren zoals sport, toerisme en ICT, draagt ACTIVE ID bij aan maatschappelijke en economische vitaliteit in Europa.

Enkele voorbeeldprojecten

Project	EU-programma	Thematiek	Looptijd	Rol provincie
ACTIVE ID	Interreg Europe	Gezonde leefstijl stimuleren (zie kader)	2024-2028	Projectpartner
DEMI MORE	Interreg Vlaanderen-Nederland	Monumenten met respect voor hun cultuurhistorie energiezuiniger maken	2015-2019	Projectpartner

Milieu & Energie (M&E)

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

Binnen M&E is de kennis over en betrokkenheid bij Europese programma's wisselend. Enkele collega's zijn hier nauw bij betrokken. Er vindt afstemming plaats met collega's van het team Europese programma's over kansen voor beleid en projecten die diverse regionale fondsen (JTF, Interreg en OPZuid) bieden. Zo was M&E nauw betrokken bij de programmaontwikkeling van OPZuid. Voor zover bekend is het programma M&E niet aangesloten bij Europese netwerken of samenwerkingsverbanden.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

M&E heeft primair de rol van facilitator en cofinancier voor regionale Europese programma's. Zo levert M&E cofinanciering voor OPZuid-projecten die bijdragen aan beleidsdoelen op het gebied van circulair en energie, en voor JTF-projecten met betrekking tot verduurzaming van de industrie. Het gaat zowel bij OP Zuid als bij JTF om projecten die aantoonbaar bijdragen aan de energietransitie / provinciale energie-doelen in Noord-Brabant.

Ook loopt er een verkenning naar de mogelijkheden om - met provinciale cofinanciering – vanuit de regionale fondsen projecten/activiteiten van derden te ondersteunen die positief bijdragen aan luchtkwaliteit. Vanuit M&E neemt de provincie zover bekend zelf geen deel aan Europese projecten. Thematisch staat het LIFE programma (o.a. gericht op milieu, energie en circulaire economie) dicht bij de werkzaamheden van M&E. Het beeld binnen M&E is echter dat LIFE te uitvoeringsgericht is en niet direct aansluit bij de beleidsdoelen. In de toekomst zal de Energieopgave grote investeringen vergen; daarom is M&E ook betrokken bij de verkenning vanuit programma Slimme Financiering en Participatie naar de mogelijkheid om als provincie samen met de EIB te investeren in grootschalige projecten.

Enkele voorbeeldprojecten

Voor zover bekend ontvangt de provincie vanuit het programma M&E geen subsidie uit EU-projecten. Wel is vanuit M&E m.b.t. het Actieplan de ambitie uitgesproken om meer kansen te benutten in Europa, primair gericht op de energietransitie in Noord-Brabant. in

Natuur

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

Het programma natuur is beperkt actief binnen Europese netwerken of samenwerkingsverbanden. Wel stemt ze regelmatig af met Vlaamse overheden en natuurbeheerders over grensoverschrijdende natuurgebieden.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie doet vanuit natuur geen beroep op Europese subsidiemogelijkheden. De mogelijkheden zijn bekend binnen het programma, maar de afweging is gemaakt om hier niet op in te zetten. De inschatting is dat de benodigde inzet niet opweegt tegen de kans op financiering. Daarbij wordt deelname aan Europese projecten als zeer complex ervaren. Wel stemt de provincie incidenteel af met belangrijke stakeholders zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap over Europese kansen. Daarnaast is de provincie via het GLB betrokken bij cofinanciering van projecten die bijdragen aan natuur. Ook zijn er initiatieven op het gebied van agroforestry, die bijdragen aan natuurdoelen.

Enkele voorbeeldprojecten

Voor zover bekend ontvangt de provincie vanuit het programma natuur geen subsidie uit EU-projecten.

Water & Bodem

Europese kennis en 'EU-mindedness' beleidsprogramma

De kennis van en betrokkenheid bij Europese financiering binnen water & bodem is gefragmenteerd. Het beeld is dat voor veel medewerkers 'Europa' relatief onbekend terrein is, maar dat enkele experts juist zeer goed zijn ingevoerd in de thematiek en zeer actief zijn binnen Europese netwerken en

samenwerkingsverbanden. Net als het programma landbouw & voedsel is ook water & bodem nauw bij de uitvoering van het GLB betrokken, zowel inhoudelijk/beleidsmatig als in de rol van cofinancier.

Rol beleidsprogramma in EU projecten (als projectpartner, facilitator of anderszins)

De provincie neemt vanuit het programma water & bodem regelmatig als projectpartner deel aan Europese projecten, binnen programma's als Interreg Vlaanderen-Nederland, Horizon en LIFE. Het gaat zowel om kennis- en innovatieprojecten als uitvoeringsprojecten. Daarnaast is de provincie bij een groot aantal projecten als 'observer' betrokken. Binnen het programma is er een gedetailleerd overzicht van welke projecten het betreft.

Enkele voorbeeldprojecten

Project	EU-programma	Thematiek	Looptijd	Rol provincie
<u>Weerbaar Dommelland</u>	Interreg Vlaanderen-Nederland	Klimaatadaptatie in Grensoverschrijdend Dommelland door water bovenstrooms vast te houden	2024-2027	Partner
<u>LIFE IP Klimaatadaptatie</u>	LIFE	Aanpak knelpunten uitvoering Nationale Adaptatiestrategie	2022-2027	Partner
<u>EIFFEL</u>	Horizon2020	GEOSS data innovatief benutten voor inzicht in klimaatadaptatie en -mitigatie	2021-2024	Partner
<u>CoAdapt</u>	Interreg 2 Zeeën	Nature-based solutions voor klimaatadaptatie; Brabantse pilot in Zundert (tegengaan droogte beeklandschap).	2019-2023	Partner

Tot slot zijn er twee programma's met een sleutelrol op het gebied van Europese financiering, maar die zelf géén Europese projecten uitvoeren:

- **Slimme financiering & Participatie (SFP):** Team Europese Programma's (EP) is vanuit het realisatieprogramma SFP verantwoordelijk voor de beleidsmatige voorbereiding van de decentrale Europese programma's (OPZuid, EFRO, Interreg, JTF, GLB) en is beleidsmatig verantwoordelijk voor de uitvoering van de decentrale fondsen door Stimulus. Team EP fungeert als vraagbaak en expert voor de decentrale Europese programma's voor de hele provincie, werkt aan kennisdeling (bv. via de Leergang Europa), heeft een rol in de governance van de decentrale Europese programma's (óók namens regio Zuid NL) en monitort de benutting van Europese programma's in Zuid-Nederland. Team EP organiseert ook de provinciale cofinanciering en de dekking daarvan. De provincie financiert vanuit verschillende beleidsprogramma's mee aan Brabantse projecten binnen diverse regionale fondsen (o.a. EFRO, JTF) die aansluiten op provinciale beleidsdoelen. Europese projectontwikkeling of -stimulering binnen de centrale Europese fondsen is geen kerntaak van het Team EP. Wel is er sinds kort capaciteit ingezet voor een kennis- en vraagbaakfunctie voor de centrale fondsen. Binnen SFP is het team Verbonden Partijen ook relevant, dat de relatie van de provincie met verbonden partijen als Enexis, Brabant Water en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) overziet; partijen die veelal ook aanspraak maken op Europese financieringsmogelijkheden. Ten slotte is het team Stimulus (uitvoeringsorganisatie) een belangrijke spin in het web om 'Europa' te organiseren.
- **Ondersteuning Bestuur & Management (OBM).** De vertegenwoordiging van de provincie in Brussel (Huis van de Nederlandse Provincies; HNP) valt onder het concernprogramma OBM. De vertegenwoordiging van de provincie in Brussel is onderdeel van het Public Affairs team, met een vertegenwoordiging in Brussel en Den Haag, en richt zich op provinciale belangenbehartiging en lobby, relatiebeheer in Brussel, het signaleren van relevante ontwikkelingen, delen van kennis met provinciale collega's en advisering over Europese zaken (in brede zin). Daarnaast worden met enige regelmaat workshops en sessies voor de provinciale organisatie voorbereid in het kader van

bewustwording en kennisdeling. Net als bij SFP geldt voor OBM dat de rol beperkt is tot het signaleren van ontwikkelingen en kansen en het adviseren hierover. De verantwoordelijkheid voor het daadwerkelijk benutten van gesignaleerde financieringskansen ligt bij de programma's zelf.

Succesverhaal: Weerbaar Dommeland – Interreg Vlaanderen-Nederland (VL-NL)

- Naam: Weerbaar Dommeland
- Programma: Water & Bodem
- Thema: Klimaatadaptatie en innovatief waterbeheer in grensoverschrijdende samenwerking
- Zie voor meer informatie [Weerbaar Dommeland](#)

Weerbaar Dommeland is een grensoverschrijdend initiatief van Belgische en Nederlandse organisaties. Het richt zich op het herstel van een robuust en veerkrachtig watersysteem in de stroomgebieden van de Dommel en Warmbeek-Tongelreep. Het doel is om de impact van klimaatextremen te verminderen door duurzame waterbeheermaatregelen en landschapsaanpassingen. Dit draagt bij aan een duurzame toekomst voor de regio's aan weerszijden van de Vlaams-Nederlandse grens.

2.3 Inzoomen op rol provincie Noord-Brabant: inbedding in regionale en Europese netwerken

Inbedding in Europese netwerken en samenwerkingsverbanden

De provincie Noord-Brabant maakt deel uit van diverse regionale en Europese netwerken die de regionale positie versterken en kansen voor Europese financiering bieden. Deze netwerken zijn belangrijk voor kennisuitwisseling, belangenbehartiging en het realiseren van provinciale doelstellingen. Veel netwerken waarin Noord-Brabant participeert, richten zich op innovatie, duurzaamheid, mobiliteit, circulaire economie en energie-efficiëntie. Op andere thema's, zoals natuur, milieu, landbouw en cultuur, is de provincie veel minder actief binnen Europese netwerken.

Een overzicht van de belangrijkste Europese netwerken waar de provincie nu aan deelneemt is opgenomen in **bijlage 3A**. Dit overzicht is gebaseerd op de interne gespreksronde en bureauonderzoek. Het overzicht is niet uitputtend, maar biedt inzicht in de huidige betrokkenheid van de provincie. Naast deelname aan netwerken, vinden er verschillende werkbezoeken plaats om (inter)nationale samenwerking te versterken. Voorbeelden zijn bezoeken aan Flanders DC in Antwerpen en Baskenland (Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd), contacten met Duitsland (Baden-Württemberg en Nedersaksen) en België en Nederlandse provincies (EKT, Landbouw & Voedsel), grensoverschrijdende gesprekken met buurlanden (Natuur) en een recent bezoek gericht op defensie (Wonen, Werken & Leefomgeving).

Naast directe deelname zijn er ook netwerken waarin Noord-Brabant indirect vertegenwoordigd wordt via andere organisaties zoals Brainport Eindhoven, steden (bv. de B5: de 5 grootste Brabantse gemeenten) of individuele gemeenten. Deze netwerken richten zich op uiteenlopende thema's. De betrokkenheid van deze organisaties versterkt de positie van Noord-Brabant op specifieke onderwerpen en biedt mogelijkheden om kennis en middelen te delen. **Bijlage 3B** geeft een overzicht van enkele belangrijke netwerken waarin Noord-Brabantse partijen participeren. Deze netwerken en partijen zijn mogelijk ook interessant voor provincie Noord-Brabant om Europese financieringskansen nog beter te benutten.

Samenwerking met regionale partijen in het Europese financieringslandschap

Provincie Noord-Brabant werkt samen met verschillende (regionale) partijen die relevant zijn voor het Europese financieringslandschap. Op sommige beleidsvelden, zoals mobiliteit, natuur en milieu heeft de provincie een uitvoerende rol. Op andere beleidsvelden, zoals innovatie, energie en circulaire economie

vervult zij vaak een netwerkfunctie of aanjagende functie. In beide gevallen geldt dat de provincie haar beleidsdoelen vaak alleen kan behalen in samenwerking met andere partijen. Hieruit volgt dat voor Europese projectontwikkeling de provincie óók vaak samen met andere partijen in Noord-Brabant moet optrekken. **Bijlage 4** geeft een indicatief overzicht van de actieve partners in Noord-Brabant en hun relevantie voor provinciale beleidsprogramma's.

Eén van de gremia waarbinnen de provincie Noord-Brabant samenwerkt met andere partijen, zijn de Innovatiecoalities (vanuit programma EKT). Hierbinnen werkt de provincie samen met (internationale) partners (bedrijven, kennisinstellingen en overheden) om tot innovatieve oplossingen voor complexe vraagstukken te komen. De innovatiecoalities bieden ook aanknopingspunten voor het benutten van Europese financieringskansen door maatschappelijke uitdagingen aan te pakken die aansluiten bij EU-prioriteiten. Hier gaan we in hoofdstuk 3 (organisatieadvies) en hoofdstuk 4 (funding advies) op in.

2.4 Conclusies inzet en organisatie provincie Noord-Brabant op Europese financiering

Uit de analyse van de huidige inzet op Europa en benutting van Europese financiering door de provincie, de interne gesprekken en bureauonderzoek volgen een aantal conclusies.

Aanzienlijke verschillen tussen de programma's in kennis, ambitie en actieve inzet op EU-financiering.

Sommige programma's beschikken over specialistische kennis, een heldere EU-ambitie en een goed netwerk, andere programma's minder. Dit leidt tot een versnipperd beeld: waar de ene afdeling proactief Europese kansen signaleert en benut, blijft dit bij andere afdelingen achterwege. De mate van betrokkenheid hangt deels samen met de rol van de provincie: op uitvoerende thema's (zoals mobiliteit, water & bodem) is de provincie vaak zelf partner in projecten, terwijl ze op andere terreinen (zoals innovatie, onderwijs of luchtkwaliteit) meer een faciliterende of stimulerende rol heeft. Toch verklaart dit verschil in rol niet alles; ook op terreinen waar de provincie een uitvoerende taak heeft, blijft Europese financiering soms onderbenut.

Bestuurlijk draagvlak voor EU-inzet

Bestuurlijk is er in formele zin veel draagvlak voor het aantrekken van Europese financiering voor het behalen van provinciale beleidsdoelen. Dit is ook in het Bestuursakkoord 2023-2027 verankerd. Tegelijkertijd is in enkele gesprekken aangegeven dat er bestuurlijk ook sprake is van terughoudendheid als het gaat om het aantrekken van Europese subsidies. De vrees die soms bestuurlijk bestaat is dat Europese financiering ook gepaard met concessies op de inhoud, zo komt in de gesprekken in de organisatie naar voren.

Geen centrale sturing op EU-financiering, en een gat tussen strategie en uitvoering

Het benutten van Europese financiering gebeurt primair langs de lijnen van de provinciale programma's. Er is ook geen centrale coördinatie of sturing van de inzet op Europese financiering en Europese kansen van 'bovenaf' (door programmamanagers of op directieniveau). Er bestaat behoefte aan een 'plek' in de organisatie waar Europese lobby, beleid, financiering en uitvoering bij elkaar komen.

Binnen de programmateams is er vaak een scheiding tussen strategische/beleidsmatige activiteiten en uitvoerende activiteiten. Dit onderscheid is begrijpelijk uit organisatorisch oogpunt, maar maakt het ook lastig om strategisch te sturen op de benutting van Europese financiering (bv. door strategische prioritering of door het vrijmaken van capaciteit). Op strategisch niveau is er niet altijd voldoende zicht op de financieringsbehoefte: voor welke provinciale taken, projecten etc. is er behoefte aan Europese financiering?

Incidenteel wordt er tussen programma's / beleidsafdelingen afgestemd over Europese ontwikkelingen, maar het provinciebrede overleg over lopende Europese zaken (breder dan enkele Europese financiering) vindt niet meer plaats. Mede hierdoor is de verbinding tussen 'Brussel' (provinciaal team van Public Affairs gevestigd in het Huis van de Nederlandse Provincies), 'Den Haag' en Brabant niet altijd

optimaal. Vanuit sommige beleidsprogramma's wordt vaak en regelmatig afgestemd met het team Public Affairs in Brussel, vanuit andere programma's is dit veel minder het geval. Vanuit Team Public Affairs wordt binnen sommige programma's een centraal aanspreekpunt of 'ingang' gemist.

Benutting van Europese financiering is niet binnen alle programma's verankerd in de werkwijze

Het signaleren van subsidiekansen en de inzet op Europese projectontwikkeling verschilt sterk per programma. Sommige programma's hebben een duidelijk beeld van 'wat er te koop is in Europa' en hebben een heldere ambitie, voor andere programma's geldt dit niet. Elk programma bepaalt in beginsel zelf of en in welke mate het inzet op het aantrekken van Europese financiering voor de provincie; deze afweging wordt nu niet integraal gemaakt (bv. aan een directietafel met vertegenwoordiging vanuit verschillende programma's). Er is op dit moment ook geen integraal beeld van prioritaire thema's en projecten waar de provincie op inzet qua Europese financiering.

Er is intern een 'financieringsladder' opgesteld die ervan uitgaat dat de provincie éérst onderzoekt of er externe financieringsmogelijkheden (waaronder Europees) zijn, alvorens zij zelf overweegt te investeren. De mate waarin de financieringsladder ook in praktijk daadwerkelijk als leidraad wordt gebruikt lijkt per programma te verschillen; meermaals is in gesprekken aangegeven dat een concretisering van de ladder kan helpen om deze beter in praktijk te brengen. Er is tot slot ook geen centraal zicht op de benutting van Europese financiering door de provincie (totaal en per programma). Wel is er inzicht in de inzet van cofinanciering voor de EU-programma's, evenals de benutting van decentrale EU-fondsen binnen de provincie Noord-Brabant. Deze informatie wordt weergegeven in de paragraaf van de jaarrekening en tijdens de begrotingsbesprekingen. Daarnaast wordt de ERAC Monitor van Zuid-Nederland, die tweemaal per jaar verschijnt, gebruikt als aanvullende bron van inzicht in de benutting van Europese middelen in de regio.

Versnipperde aanpak leidt tot barrières in het ontwikkelen van Europese projecten

Op dit moment is elk beleidsprogramma zelf verantwoordelijk voor de ontwikkeling van Europese projecten – het traject van initieel idee tot ingediende subsidieaanvraag – en het managen ervan. De mate waarin en wijze waarop dit gebeurt, verschilt per programma.

Het signaleren van kansen – door inhoudelijke behoeften en ideeën te matchen aan kansrijke Europese fondsen – gebeurt niet structureel. Enkele programma's – SGM, Water & Bodem – hebben wel programmabreed de Europese financieringskansen voor het huidige MFK in beeld gebracht, andere programma's niet. Het programma SGM kent daarbij een proactieve opstelling waarbij ze óók de financieringskansen voor belangrijke stakeholders signaleert; in de andere programma's wordt dit, voor zover bekend, niet structureel gedaan.

Het uitwerken van 'kans tot projectaanvraag' gebeurt meestal door een combinatie van ambtelijke inzet en – vooral wanneer de provincie als hoofdaanvrager optreedt – externe inhuur. Voor zover bekend heeft de provincie geen centraal raamcontract met 1 of meerdere externe bureaus voor de uitwerking van aanvragen; vragen worden 'ad hoc' of als onderdeel van bredere raamcontracten op de markt gezet. Ook is er op dit moment geen intern centraal 'projectontwikkelingsbureau' dat als kerntaak heeft om (te ondersteunen bij) het ontwikkelen van Europese projecten. Incidenteel ondersteunt de provincie ook derden bij het uitwerken van een Europese subsidieaanvraag; dit gebeurt met name wanneer het strategische projecten van de provincie betreft (bv. op 1 van de thema's uit de Innovatiecoalitie).

De uitvoering van Europese projecten wordt op projectniveau belegd, veelal binnen het betrokken beleidsprogramma (en soms door externe inhuur). Er is geen centrale expertise of vorm van ondersteuning buiten de programma's aanwezig voor de ontwikkeling, noch voor de uitvoering van projecten. De complexiteit en administratieve last die Europese projecten met zich meebrengen wordt vaak als een barrière ervaren door medewerkers van de programma's, en EU-projectmanagement vergt specifieke vaardigheden waar beleidsmedewerkers niet per definitie over beschikken.

Een veelgenoemde barrière voor deelname aan Europese projecten vanuit de provincie is het feit dat er geen centrale cofinancieringspot (meer) is. Voorheen werd er in de begroting een bedrag voor cofinanciering vanuit de provincie gereserveerd, maar dit is niet meer centraal geregeld. Nu is het aan elk beleidsprogramma zelf om – bij deelname aan Europese projecten – de provinciale cofinanciering te organiseren.

Het kennisniveau over Europese financieringsmogelijkheden in de organisatie is wisselend

In de organisatie is veel kennis van de decentrale EU-fondsen zoals EFRO OPZuid, JTF, GLB en de verschillende Interreg-programma's beschikbaar, in de eerste plaats binnen het Team Europese Programma's. Daarnaast hebben diverse personen binnen de programma's kennis van de mogelijkheden die de decentrale fondsen bieden, en zijn de relevante programma's ook betrokken geweest bij de beleidsmatige voorbereiding en uitvoering van fondsen. Voor zover bekend wordt er – buiten het team EP en het team Public Affairs in Brussel – bij de werving van nieuwe medewerkers niet specifiek gelet op kennis en ervaring met 'Europa'.

De kennis over thematische EU-fondsen lijkt wat bij achter te blijven. Incidenteel neemt de provincie wel deel aan programma's als LIFE en Horizon, maar veel geïnterviewden geven ook aan de mogelijkheden onvoldoende te kennen. Twee kanttekeningen hierbij: binnen sommige programma's is deze kennis er wél (bv. het programma SGM heeft de mogelijkheden binnen CEF goed in beeld), en binnen het Team Europese Programma's is er sinds kort capaciteit beschikbaar voor een kennis- en vraagbaakfunctie voor de centrale fondsen. Ook doet de provincie af en toe een beroep op externe kennis om kansen voor Europese financiering in beeld te brengen.

De jaarlijkse EU-subsidiemonitor biedt gedetailleerd inzicht in de benutting van Europese financiering door partijen in Noord-Brabant (dus niet alleen door de provincie). Betrokkenen geven aan dat de resultaten hiervan breder gedeeld kunnen worden binnen de organisatie. De monitor kijkt terug, maar niet vooruit. Binnen de provincie is er een kalender voor decentrale fondsen in Noord-Brabant en calls voor relevante centrale fondsen worden intern (via Brains) gedeeld. Echter, dit overzicht is niet altijd compleet en actueel, en in praktijk lastig vindbaar.

Tot slot wordt vanuit het Team Europese Programma's en Team Public Affairs al het nodige ondernomen aan kennisdeling en opleiding over het thema 'Europa'. Zo worden er incidenteel op logische momenten (bv. rondom de Europese verkiezingen) workshops georganiseerd en is er vanuit team EP enkele jaren geleden een 'Leergang Europa' opgezet.

Provincie heeft een sterke positie in regionale en EU-netwerken, maar kan deze nog beter benutten

Europese netwerken bieden kansen voor kennisdeling, samenwerking en het verkrijgen van Europese financiering. De provincie is – vanuit meerdere programma's – betrokken bij een breed scala aan Europese netwerken en samenwerkingsverbanden. Binnen diverse thema's – bv. natuur, milieu, cultuur – zijn er nog relevante netwerken in Europa waar de provincie nog geen lid van is (zie **bijlage 5**). Enkele voorbeelden zijn: European Regions Research and Innovation Network (ERRIN), Energy Cities, European Rural Development Network (ERDN), Heritage Europe en CitiesWithNature.

De provincie Noord-Brabant vervult op veel beleidsthema's een coördinerende of verbindende rol, waarbij samenwerking met andere partijen essentieel is. De provincie werkt dan ook in allerlei netwerken en samenwerkingsverbanden samen met andere partijen in Noord-Brabant, waaronder in diverse innovatiecoalities. Deze sluiten thematisch vaak sluiten goed aan bij Europese beleidsdoelen en financieringsprogramma's. De provincie kan haar sterke regionale netwerk nog meer inzetten om kansen voor Europese subsidie te signaleren en op te werken.

Kortom

De provincie Noord-Brabant benut al veel Europese financieringsmogelijkheden, maar laat kansen liggen door versnipperde kennis, organisatie en inzet op Europese financiering. Om Europese financiering beter te benutten, is het nodig om strategische EU-kennis en contacten beter te verbinden met de uitvoering, het benutten van EU-middelen te verankeren in de organisatie en in de werkwijze van alle beleidsprogramma's, om Europese projectontwikkeling en -uitvoering te vereenvoudigen en zo drempels weg te nemen, om de interne kennis van Europa te verdiepen en de EU-mindedness te vergroten, en om de 'netwerkaanpak' te verbreden en regionale én Europese contacten te benutten. Deze conclusies vormen de basis voor de vijf actielijnen die in het volgende hoofdstuk zijn uitgewerkt.

3 Organisatieadvies: Structurele provinciale inzet op EU-financiering (huidige en volgende programmaperiode)

Benutten EU-financieringskansen voor provinciale beleidsdoelen door inzet op 5 actielijnen

Het advies aan de provincie Noord-Brabant is om in te zetten op vijf actielijnen om kansen voor Europese financiering beter te benutten. Deze volgen uit de analyse van de huidige benutting van Europese middelen door de provincie, de behoeften die programmamanagers en beleidsmedewerkers hebben gedeeld, goede voorbeelden binnen andere provincies en bureau-expertise.

5 actielijnen voor beter benutten van EU-financiering		
	1. Verbind	strategische EU-kennis en –contacten meer met uitvoering van beleid binnen de provincie.
	2. Veranker	het benutten van EU-financiering in de werkwijze van de provinciale organisatie, binnen alle programma's.
	3. Vereenvoudig	Europese projectontwikkeling en –uitvoering door de provincie.
	4. Verdiep	de interne kennis over en het bewustzijn van Europese kansen binnen de provincie.
	5. Verbreed	de netwerkaanpak en samenwerkingen met regionale en Europese partners.

We werken de vijf actielijnen hierna uit, en benoemen acties en maatregelen per lijn. Het gaat in principe om structurele maatregelen, die niet alleen in het restant van de huidige programmaperiode (t/m 2027) maar ook daarna (vanaf 2028) bijdragen aan een betere benutting van Europese middelen. Het gaat daarbij primair om het als provinciale organisatie aantrekken van Europese middelen (rol van de provincie als *lead partner of partner*). Secundair gaat het ook om het aanjagen van benutting door andere partijen in Noord-Brabant voor zover dit direct bijdraagt aan provinciale beleidsdoelen (rol van de provincie als *facilitator*).

De acties delen we in twee categorieën in:

- **Basisniveau:** acties die randvoorwaardelijk zijn om meer werk te maken van Europese financiering. Het advies is om deze hoe dan ook te implementeren.
- **Plusniveau:** acties die aanvullend een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het benutten van Europese financiering, maar enkel indien het basisniveau is bereikt. Hierin is ook differentiatie nodig: acties in het plusniveau hoeven niet per sé organisatiebreed te worden geïmplementeerd maar kunnen ook voor specifieke programma's in een behoefte voorzien.

1. Verbinden

Doel: Verbinden van de strategische kennis en netwerken van de provincie (vertegenwoordiging van team Public Affairs in Brussel en team Europese Programma's) op het vlak van EU-financiering met de inhoudelijke beleidsprogramma's binnen de provincie die gericht zijn op uitvoering van projecten

Acties en maatregelen – basisniveau:

1. Benoem “EU-ambassadeurs” binnen de provinciale organisatie voor thematisch samenhangende beleidsprogramma’s (zie kadertekst). De EU-ambassadeurs hebben als voornaamste taken:

- EU-financieringskansen signaleren en opwerken i.s.m. het EU Project Support Team (zie actielijn 2).
- ‘Doorgeefluik’ zijn vanuit team Public Affairs in Brussel (onderdeel van programma Ondersteuning Bestuur & Management) en Team Europese Programma’s (programma Slimme Financiering & Participatie) naar de inhoudelijke programma’s en teams daarbinnen.
- ‘Verzamelpunt’ zijn van input vanuit de inhoudelijke programma’s en de teams daarbinnen voor team Public Affairs in Brussel en Team Europese Programma’s voor de programmering van nieuwe Europese fondsen en (buiten de scope van dit onderzoek) voor lobby-trajecten.
- Samenwerking binnen Europese netwerken en samenwerkingsverbanden coördineren en als ‘Spin in het web’ de provincie hierbinnen vertegenwoordigen.

De wijze waarop binnen de mobiliteitsprogramma’s de functie van strategisch adviseur Europese Samenwerking is ingevuld, is een goede blauwdruk voor de functie van EU-Ambassadeur. Het advies is dan ook om deze medewerker in de opstartfase een coachings- en sparringsrol voor de andere EU-ambassadeurs te geven.

Thematisch werken aan Europese financiering

We adviseren om te komen tot een thematische groepering van provinciale programma’s en per thema één EU-ambassadeur aan te wijzen. Op die manier zijn er minder EU-ambassadeurs nodig (dan in een situatie van 1 ambassadeur voor elk van de 24 provinciale programma’s) en is er meer oog voor cross-overs tussen programma’s. Hiervoor kan of de bestaande indeling van de provinciale organisatie in 5 portfolio’s worden aangehouden, of een indeling op maat worden gemaakt. Een dergelijke indeling kan er als volgt uit zien (maar is nog nader te bepalen):

- Thema Mobiliteit, programma’s Slimme en Groene Mobiliteit (SGM); Multimodale Bereikbaarheid (MMB); Infrastructurele Projecten (IP).
- Thema Innovatie, programma Economie, Kennis & Talentontwikkeling (EKT); CIO Office
- Thema Landbouwtransitie, programma’s Landbouw & Voedsel (L&V); Aanpak Stikstof
- Thema Duurzame Omgeving, Natuur; Water & Bodem (W&B); Milieu & Energie (M&E)
- Thema Vitaal & Ruimtelijk Brabant, programma’s Wonen, Werken & Leefomgeving (WWL); Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd (CSEV); Majeure projecten (MP) en Ontwikkelbedrijf (OB).

2. Breng het ‘EU-coördinatieoverleg’ terug, en zet de benutting van EU-kansen hierbij terugkerend op de agenda. In het overleg komen vertegenwoordigers van het Team Europese Programma’s, Team Public Affairs in Brussel, de EU-ambassadeurs en evt. andere collega’s actief op internationalisering bij elkaar, waarbij een secretarisrol voorzien is binnen het Team Europese Programma’s. De centrale fondsenmanager die nu al binnen EKT actief is, coördineert dit. Onder het agendapunt ‘EU-financiering’ zijn belangrijk besprekpunten:

- a. programma-overstijgend en integraal de inzet op Europese financiering te bepalen (bv. via de ‘Integrale EU-Fondsenaanpak Post 2027’, zie actielijn 5);
- b. nieuwe kansen voor Europese financiering te signaleren (daarbij strategische kennis en signalen vanuit Team Public Affairs en Team Europese Programma’s benuttend);
- c. de opvolging van funding dossiers te bespreken en de provinciale inzet hierbinnen te bepalen (bv. welke rol moet de provincie nemen in een specifiek project?);
- d. te voorkomen dat langs elkaar heen wordt gewerkt (bv. doordat verschillende afdelingen binnen soortgelijke thema’s een EU-aanvraag uitwerken).

Een dergelijk overleg kan overigens óók andere doelen dienen, bv. het afstemmen over de lobby-inzet op belangrijke thema’s voor de provincie.

3. **Betrek óók uitvoerende teams/medewerkers bij het bepalen van Europese financieringskansen** voor de provincie, o.a. op de thema's natuur, landbouw & voedsel, water & bodem, en energie. Dit kan onder meer bij het opstellen van een 'Aanpak resterende kansen' voor de huidige Europese programmaperiode (zie actielijn 2), en een fondsenaanpak voor komende periode (zie actielijn 5).

Acties en maatregelen – plusniveau:

4. **Plaats vanuit programma's met grote EU-kansen een medewerker die met een 'thematische bril' in het team Europese Programma's meedraait.** Dit gebeurt al met het programma Landbouw & Voeding: een medewerker vanuit dit programma is geplaatst bij het Team EP en signaleert vanuit deze rol kansen in Europese Programma's voor landbouw en voeding. Het 'L&V-model' kan ook kansen bieden voor de programma's Water en Bodem en Natuur (eventueel gecombineerd) en voor Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd. Voor deze programma's biedt Europa nog veel financieringskansen. Deze rol is overigens goed te combineren met de rol van EU-ambassadeur (zie hierboven).

2. Verankeren

Doel: De benutting van EU-financiering verankeren in de werkwijze van de provincie, binnen alle beleidsprogramma's

Acties en maatregelen – basisniveau:

1. **Concretiseer de 'Financieringsladder': bied praktische handvatten voor de check op kansen voor externe financiering (of centrale expertise in de organisatie om dit te checken).** Uit de gespreksronde blijkt dat de financiële afwegingsladder (zie onderstaand) breed binnen de provincie bekend is, maar in praktijk niet altijd consequent en op dezelfde wijze wordt toegepast. Het advies is om de ladder te concretiseren, waarbij het primair gaat om de eerste trede van de ladder (kunnen middelen van derden, waaronder EU-subsidies, worden ingezet?). Belangrijk is dat deze check standaard aan de voorkant van elk project of voorstel plaatsvindt, dus vóórdat een financieringsvoorstel wordt afgerond. Dit kan onder meer door:
- Per programma een overzicht te maken van relevante EU-fondsen en dit up to date te houden.
 - Per project/voorstel aan de voorkant steeds de vraag te stellen: kan dit binnen één van deze fondsen worden gefinancierd?
 - Financiële adviseurs binnen de programma's te laten toetsen of deze vraag daadwerkelijk gesteld en beantwoord is (en hen hiertoe intern te scholen indien nodig).
 - De 'laddertoets' in beslisdocumenten (bv. GS-nota) te verankeren.

De financiële afwegingsladder

De provincie hanteert sinds enkele jaren de financiële afwegingsladder als leidraad voor het dekken van de financiële consequenties van beleidsvoorstellen en projecten. Deze ladder, die bevestigd is in het bestuursakkoord 2023-2027, schrijft voor dat bij een financieringsvraag eerst wordt onderzocht of middelen van derden beschikbaar zijn, zoals Europese subsidies of bijdragen van partners. Indien dit niet (volledig) mogelijk is, wordt gekeken naar revolverende inzet van provinciale middelen, vervolgens naar dekking binnen bestaand beleid, en pas als laatste naar de algemene middelen of vrije begrotingsruimte. Dit gestructureerde afwegingskader stimuleert een maximale benutting van externe financieringsbronnen en zorgt voor een transparante en evenwichtige financiële besluitvorming binnen de provinciale organisatie.

1. Middelen van derden
(zoals EU-subsidies)

2. Revolverende inzet
(immunisatieportefeuille,
ontwikkelbedrijf, leningen)

3. Middelen bestaand
beleid

4. Algemene middelen
(post onvoorzien, vrije
begrotingsruimte)

Vorbereiding op de nieuwe EU-programmaperiode (vanaf 2028)

In Brussel, Den Haag en bij de Nederlandse provincies zijn de voorbereidingen gestart voor de volgende Europese cohesieperiode. Komende jaren zullen bekende én nieuwe thema's centraal staan, zoals defensie, AI en strategische autonomie. Ook zijn er plannen voor vereenvoudiging van het Europese subsidie- en programmastelsel: minder programma's, meer flexibiliteit, meer impact, en mogelijk een grotere rol voor lidstaten (in de vorm van Nationale Enveloppen). De eerste voorstellen voor de nieuwe programmaperiode worden medio 2025 verwacht.

Wat betekent dit voor Noord-Brabant?

Voor Noord-Brabant is het belangrijk om haar 'slagkracht' op Europa te vergroten om maximaal te profiteren van het huidige MFK (t/m 2027) én om goed voorbereid te zijn op de kansen van het nieuwe MFK. Tijdige strategiebepaling en prioritering zijn cruciaal. Onderstaand overzicht is een eerste voorstel voor strategische Brabantse thema's voor de nieuwe programmaperiode. Dit is te zien als een 'abstrahering' van de 'longlist' van 100 relevante thema's en projectideeën voor Europese financiering die zijn aangedragen in de gesprekken in de organisatie.

Dit overzicht dient als startpunt en moet de komende jaren worden aangepast aan eventuele veranderingen in de bestuurlijke prioriteiten van de provincie, nieuwe externe ontwikkelingen, en de voortgang van de Europese programmaontwikkeling. Om uiteindelijk in het programmeringsproces bruikbaar te zijn, moet het overzicht bovendien per programma nader worden geconcretiseerd.

Eerste aanzet voor prioritaire thema's voor Noord-Brabant in het volgende MFK

Centraal in de EU-inzet staat het behouden en **versterken van het concurrentievermogen** van Noord-Brabant. De combinatie van een kennis- en onderwijsinstellingen, koplopers in het bedrijfsleven, een sterk MKB en een bruisende culturele en creatieve sector maakt Brabant tot één van de meest competitieve regio's van Europa.

Partijen in de provincie behoren tot de **internationale top op het gebied van diverse sleuteltechnologieën (AI, sensortech, fotonica, quantumtech, medtech, semicon, etc.)**. Deze kunnen op allerlei **maatschappelijke thema's/transities tot doorbraken leiden** en ondersteunen het verdienvermogen van Noord-Brabant. Denk aan:

1. **Energie- en grondstoffentransitie:** Fossielvrije energieopwekking (zon, wind, nucleair, etc.); Duurzame energiedragers en -systemen (batterijen, waterstof, etc.); Circulaire industrie en vergroten van strategische autonomie.
2. **Defensie en veiligheid:** Defensie- en dual use-innovaties (AI, sensoren, quantum, smart materials); Defensie-infrastructuur en productiecapaciteit; Cyberveiligheid en digitale weerbaarheid.
3. **Landbouw en voedseltransitie:** Natuurinclusieve landbouw en duurzaam bodemgebruik; Technologische innovatie voor duurzame, stikstofarme landbouw; Eiwittransitie: naar plantaardig voedsel en non-food materialen.
4. **Duurzame en slimme mobiliteit:** Duurzame infrastructuur: multimodale hubs, laadinfrastructuur, etc.; Digitale en slimme mobiliteit voor personen en goederen; Gedragsverandering en modal shift.
5. **Water, bodem, natuur en klimaatadaptatie:** Klimaatadaptatie in steden en buitengebied: waterretentie, verkoeling, etc.; Natuur en biodiversiteit: realisatie van natuurnetwerken en biodiversiteitsdoelen; Verbeteren van water- en bodemkwaliteit, tegengaan van vervuiling.
6. **Cultuur, recreatie, toerisme en erfgoed:** Behoud, benutting en beleving van Brabants cultuur en erfgoed; Verduurzaming en klimaatadaptatie van landschap en erfgoed; Creatieve industrie en design als bron van innovatie.

2. **Stel bij aanvang van het nieuwe MFK een 'Integrale EU-Fondsenaanpak Post 2027' op.** Kom hierbinnen zowel tot een integrale, programma-overstijgende prioritering van thema's en projecten waar de provincie in het komende MFK op wil inzetten, en voer hierover programma-overstijgend het gesprek in het Internationaliseringsoverleg (zie actielijn 1) en in het overleg tussen programmamanagers (O-collectief). Een eerste aanzet van prioritaire thema's voor de volgende programmaperiode is te vinden in de kadertekst hieronder. Concretiseer dit vervolgens per beleidsprogramma, waarin de belangrijkste funding dossiers per programma uiteen worden gezet en vertaald in actie. Expliciteer daarbij de doelstelling voor het aantrekken van EU-financiering (bv. bedrag/aandeel EU-financiering en prioritaire projecten) per programma.
3. **Zet de verkenning naar een samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) voort** en werk indien mogelijk toe naar een gezamenlijk investeringsvehikel. Een fonds voor grootschalige projecten kan – op basis van de gesprekken met programmamanagers – voor diverse programma's in een behoefte voorzien. Onder meer vanuit energie, mobiliteit, erfgoed en water & bodem is aangegeven dat er de komende jaren veel behoefte is aan middelen voor grootschalige uitvoeringsprojecten. Deze projecten passen vaak qua financiële scope niet in de reguliere Europese programma's, die (indicatief) vaak een scope van 1 à 10 miljoen euro projectkosten kennen. Ook indien een samenwerking niet haalbaar is, is het advies toch om de investeringsmogelijkheden van de EIB nader te verkennen (al dan niet gelinkt aan specifieke EU-fondsen, zoals het Just Transition Mechanism; zie hoofdstuk 4).

Acties en maatregelen – plusniveau:

4. **Monitor ook de opbrengsten van de het Actieplan Europese Financiering voor de provincie zelf**, in aanvulling op de monitoring van Brabant-brede subsidiebenutting die al via de jaarlijkse Subsidie-monitor verloopt. Dit kan door het aanleggen en beheren van een centrale 'database' met subsidie-informatie binnen het EU Project Support Team, dat informatie over toegekende en ontvangen subsidies ophaalt bij de afdeling financiën. De database moet in elk geval per project inzicht bieden in:
 - Welke subsidies zijn toegewezen en wat is de bron van de subsidie (nationaal/Europees/provinciale cofinanciering).
 - Wie is de projectleider en het eerste aanspreekpunt voor de verantwoording.
 - Wat is de omvang in euro's.
 - Wat is de looptijd van het project.
 - Wat is de deadline voor de verantwoording of hoe ziet de rapportagecyclus eruit.Voordeel van een centrale database is dat zo duidelijk wordt welke programma's de weg naar subsidies goed weten te vinden en welke niet, welke fondsen wel en niet goed benut worden, en welke trends er zichtbaar zijn (neemt bv. de totale subsidiebenutting door de provincie toe over de jaren?). Naast het bijhouden van toegekende subsidies is het ook goed om bij te houden welke subsidies niet toegekend worden en de reden van afwijzing. Aan de hand hiervan kan aan een nieuwe, verbeterde aanvraag worden gewerkt of er kan gezocht worden naar alternatieve mogelijkheden.
5. **Formaliseer incentives voor de beleidsprogramma's om meer werk te maken van Europese financiering.** Denk bijvoorbeeld aan het expliciteren van de budgetten binnen een programma die dankzij deelname aan EU-projecten kunnen worden uitgespaard, kunnen flexibel worden ingezet binnen het programma.

3. Vereenvoudigen

Doel: Vereenvoudigen van Europese projectontwikkeling en –uitvoering door de provincie, door het centraal verankeren van de benodigde expertise en capaciteit in de organisatie en het wegnemen van specifieke drempels.

Acties / maatregelen - basisniveau:

- 1. Richt een provinciaal EU Project Support Team (EUPST) in** voor de voorbereiding van Europese projecten (signalen van kansen, initiële projectontwikkeling, consortiumvorming, schrijven van de aanvraag, budgetontwikkeling indiening) en het managen van gehonoreerde Europese subsidieprojecten (project- en financieel management, rapportage, contact met programmasecretariaten, etc.). De EUPST-adviseurs trekken hierbij steeds nauw op met inhoudelijke adviseurs binnen de betrokken beleidsprogramma('s) en de EU-ambassadeurs binnen de organisatie. Het advies is om het EU Project Support Team te plaatsen binnen het Team Europese Programma's (onderdeel van het programma Slimme Financiering & Participatie). De voordelen van een dergelijk team zijn:
 - a. kennis over relevante Europese fondsen (inclusief thematische fondsen als LIFE en Creative Europe) wordt centraal binnen de provinciale organisatie opgebouwd en verankerd;
 - b. er is structurele capaciteit voor het aanvragen en managen van subsidietrajecten aanwezig, bij specialisten in het aantrekken van subsidies;
 - c. de provincie verkleint haar afhankelijkheid van externe partijen voor Europese projectontwikkeling, en is bovendien minder afhankelijk van de affiniteit van individuele beleidsadviseurs met Europese financiering;
 - d. de drempel voor het aanvragen van Europese subsidie vanuit de provincie wordt verlaagd. Inhoudelijke beleidsadviseurs kunnen zich primair op de inhoud van een project richten, en varen qua proces op de expertise van het EU Project Support Team.
- 2. Coördineer en centraliseer de externe inhuur bij de ontwikkeling en uitvoering van EU-projecten.** Ook met een EU Project Support Team kan het op specifieke momenten nodig zijn om capaciteit op te schalen (bv. om piekdrukke richting een deadline voor meerdere aanvragen op te vangen) of om externe expertise over een specifiek programma in te huren. Een centraal overzicht van gespecialiseerde adviesbureaus per Europees programma – al dan niet geformaliseerd in de vorm van een raamcontract – kan dan helpen om snel en voordelig capaciteit op te kunnen schalen. Het advies is om de coördinatie hiervan binnen het EU Project Support Team te beleggen.
- 3. Vergroot het inzicht in de Europese financieringskansen, door een 'Aanpak Resterende Kansen MFK 2021-2027'** uit te werken voor de programma's Water & Bodem, Natuur, Milieu & Energie en EKT. Vanuit deze programma's is benoemd dat er onvoldoende inzicht is in de resterende subsidiekansen binnen de huidige programmaperiode. Het Actieplan Europese Financiering vult een deel van de kennisbehoefte – door voor 24 funding dossiers de financieringskansen op hoofdlijnen te schetsen (zie volgend hoofdstuk) – maar er is nog een extra slag nodig. Deze bestaat uit 1) het concretiseren van de projectideeën voor de funding dossiers (deze zijn soms nog te abstract) en 2) op basis daarvan tot een prioritering te komen (bv. een top 3 van uit te werken EU-subsidies per beleidsprogramma of thema) tot en met 2027. Het advies is om dit op korte termijn te doen (voor eind juli 2025) zodat kansen binnen o.a. LIFE en Horizon dit jaar nog opgevolgd kunnen worden.

Acties en maatregelen – plusniveau:

- 4. Onderzoek varianten voor een hybride cofinancieringsvoorziening** vanuit de provincie voor deelname aan Europese programma's (vanuit de rol van provincie als (lead) partner). Bijna alle Europese fondsen gaan uit van een eigen bijdrage – Europa vergoedt vaak 50% à 60% van de subsidiabele kosten. Voorheen beschikte de provincie over een centrale 'cofinancieringspot' van waaruit de eigen bijdrage van de provincie kon worden vergoed; nu moet cofinanciering per project worden geregeld, vaak vanuit het budget van één van de beleidsprogramma's. Aandachtspunten bij de uitwerking:
- o een mengvorm (een deel centrale cofinanciering, een deel bijdrage vanuit het deelnemende beleidsprogramma) kan een aantrekkelijke manier zijn om enerzijds de beleidsprogramma's te stimuleren Europese projecten te ontwikkelen, maar anderzijds ook een eigen bijdrage en daarmee verantwoordelijkheid vanuit de beleidsprogramma's te garanderen;
 - o verbind aan een cofinancieringspot ook criteria, bv. inhoudelijk (welke thema's willen we stimuleren), qua partnerschap (bv. aandeel of aantal Brabantse partners aan boord), of qua volume (een minimumomvang voor subsidieprojecten);
 - o dit advies heeft primair betrekking op cofinanciering voor projecten waar de provincie zelf als (lead) partner subsidie ontvangt. Een dergelijk hybride model – waarbij zowel projecten van de provincie zelf als projecten binnen decentrale programma's zoals JTF of EFRO (waar de provincie op programma- of projectbasis mede financiert) worden ondersteund – is echter ook denkbaar. Zo'n bredere toepassing kan de flexibiliteit en effectiviteit van de cofinancieringsfaciliteit vergroten.

4. Verdiepen

Doel: Verdiepen van de interne kennis over Europese financieringskansen organisatiebreed en investeren in een 'EU-minded' organisatie

Acties en maatregelen – basisniveau:

- 1. Veranker EU-ervaring en 'EU-mindedness' in de werving van medewerkers op strategische posities (teamleiders, programmamanagers).** Laat relevante ervaring op dit vlak meewegen bij de selectie van een kandidaat en toets in gespreks- of casus-vorm de mate waarin medewerkers bereid en in staat zijn om EU-kansen voor provincie te verzilveren. In aanvulling hierop is EU-kennis en -ervaring vanzelfsprekend ook een belangrijk criterium bij de werving van EU-subsidiemedewerkers en andere leden van het Team Europese Programma's en het Team Public Affairs in Brussel.
- 2. Investeer in opleiding en kennisdeling op het gebied van Europese subsidies binnen de organisatie.** Maak daarbij onderscheid tussen:
 - o Een basisniveau voor teamleiders, programmamanagers en medewerkers die inhoudelijk nauw betrokken zijn bij de provinciale funding dossiers (hoofdstuk 4) die zijn geïdentificeerd. Veranker hiertoe de 'EU-Leergang' die vanuit Team Europese Programma's is ontwikkeld structureel in inwerk- en ontwikkeltrajecten voor de genoemde medewerkers binnen de provincie. Besteed hierin aandacht aan het belang/de noodzaak voor fundraising, het proces van projectontwikkeling en de subsidiemogelijkheden binnen de EU (inclusief thematische fondsen).
 - o Een specialistisch niveau voor de EU-subsidieadviseurs en de EU-ambassadeurs. Binnen het team Europese Programma's is al veel kennis aanwezig; het is van belang dat de EU-subsidieadviseurs en de EU-ambassadeurs voldoende ruimte krijgen voor het up to date houden van hun kennisniveau (bijwonen van seminars, cursussen, netwerkgesprekken, etc.). Kom hierbij tot een slimme verdeling van fondsen: zorg dat je samen, als provinciale organisatie, op de

hoogte bent van de mogelijkheden van thematische fondsen, en van elkaar weet 'wie welk fonds kent'.

3. **Zet kennisdeling vanuit het team Europese Programma's en Team Public Affairs in Brussel voort, en beleg deze taak ook formeel binnen deze twee teams.** Organiseer deze in samenwerking met de EU-subsidieambassadeurs en richt je daarbij, naast de brede invalshoek die vanuit het Team Public Affairs gehanteerd wordt met bijvoorbeeld uitleg over de Europese instellingen en het EU besluitvormingsproces, de komende jaren op drie hoofdonderwerpen:
 - informatie over resterende subsidiekansen in het huidige MFK;
 - aanloop naar het nieuwe MFK: updates over de stand van zaken, verzamelen van input uit de organisatie (bv. Brabantse belangen om te verankeren in fondsenvorming);
 - aanloop naar het nieuwe MFK: vroegtijdig delen van signalen vanuit Brussel over het nieuwe MFK (bv. welke programma's keren terug / worden ontwikkeld, thematische scope per programma, etc.) zodat de organisatie hier tijdig op kan inspelen.

5. **Vergroot het inzicht in de Europese financieringskansen, door het uitbreiden van de bestaande call kalender voor decentrale fondsen naar een kalender van relevante calls op maat voor de provincie Noord-Brabant en deze periodiek (ééns per kwartaal) bij te werken.** Dit stelt medewerkers in staat om tijdig subsidiekansen te signaleren en te beginnen met het uitwerken van een subsidieaanvraag. Het overzicht kan intern worden gecommuniceerd, bv. via Brains en via periodieke updates per mail met de 'EU-ambassadeurs' in de organisatie en andere medewerkers worden gedeeld. Deze taak kan bij het EU Project Support Team worden belegd. Het overzicht laat zien:
 - om welke subsidie het gaat;
 - waar de subsidie voor bedoeld is (welke thematiek/prioriteiten en wat voor type activiteiten);
 - wat de financiële omvang is;
 - wat het subsidiepercentage is en wat er qua cofinanciering benodigd is;
 - voor welke beleidskaders en funding dossiers de subsidie relevant is;
 - wanneer de call wordt opengesteld en wanneer de call sluit, of in sommige gevallen wat het jaarlijkse ritme is van de calls.

Acties en maatregelen – plusniveau:

5. **Benut de informatie uit jaarlijkse EU-subsidiemonitor voor het (bij)sturen van de benutting van subsidies.** Concreet is het advies om jaarlijks vanuit het EU Project Support Team (onderdeel van Team Europese Programma's) een gesprek met de (EU-ambassadeurs van) de beleidsprogramma's te voeren. Relevante vragen zijn: welke trends laat de monitor zien? Op welke fondsen of thema's laten we als provincie nog kansen liggen? Welke samenwerkingspartners kunnen we nog beter betrekken bij het ontwikkelen van Europese projecten? Belangrijke bronnen voor de call-kalender zijn de [Funding en Tenders portal](#) (voor centrale fondsen) waar calls worden aangekondigd en gepubliceerd, nieuwsbrieven, webinars en websites van programmasecretariaten en nationale contactpunten (RVO), de [subsidie- en financieringswijzer van RVO](#) en de Vlaamse tegenhanger [Vleva](#), en werkprogramma's van programma's als LIFE en Horizon.
6. **Zet in op inspiratie: teken succesverhalen op** – projecten waarin de provincie als partner deelneemt en zo financiering uit Europa haalt – en communiceer deze via interne kanalen (Brains, EU-leergang), via externe kanalen (bv. nieuwsbrieven, website). Kom hiertoe samen met het team Communicatie tot een aanpak.

5. Verbreden

Doel: Verbreden van de Europese netwerkaanpak en zet in op betere benutting van regionale netwerken (waaronder innovatiecoalities) en Europese samenwerkingsverbanden t.b.v. EU-financiering.

Acties en maatregelen – basisniveau:

1. **Netwerk in Europa: zoek aansluiting vanuit de beleidsprogramma's bij relevante Europese netwerken en samenwerkingsverbanden.** Voor de beleidsprogramma's Landbouw & Voedsel, Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd, Milieu & Energie, Natuur en Water & Bodem is de provincie Noord-Brabant momenteel bij weinig tot geen Europese netwerken direct aangesloten. Toch zijn er diverse relevante netwerken die thematisch goed aansluiten bij deze programma's. Europese netwerken zijn niet alleen een bron van kennis en inspiratie maar kunnen ook aanknopingspunten bieden voor het aantrekken van Europese financiering. Uit netwerken kunnen verzoeken tot deelname aan projecten komen, de provincie kan zelf via netwerken proactief potentiële samenwerkingspartners benaderen, en sommige netwerken bieden ook specifieke financieringsmogelijkheden voor leden. In paragraaf 4.2 is een overzicht per programma van mogelijke netwerken opgenomen.
2. **Netwerk in de provincie: betrek samenwerkingspartners binnen én buiten Noord-Brabant bij de fondsenaanpak.** Sommige beleidsprogramma's trekken nu al nauw samen op met stakeholders binnen en buiten de provincie in het benutten van Europese middelen, zoals Slimme en Groene Mobiliteit en (binnen diverse projecten) het programma Water en Bodem. In andere programma's is er minder of geen sprake van een structurele fondsenaanpak die samen met stakeholders is vormgegeven. We adviseren om dit wel te doen; immers is de provincie op veel dossiers mede afhankelijk van andere stakeholders om haar provinciale doelen te bereiken. Samenwerking met andere partners kan bovendien helpen om de 'funding dossiers' te concretiseren en de beleidsdoelen te vertalen naar concrete projectaanvragen binnen Europa. Concreet is het advies om in het kader van de 'Aanpak Resterende Kansen MFK':
 - a. Per programma een analyse te maken van relevante samenwerkingspartners voor Europese financiering (voor zover niet al intern beschikbaar) met daarbij een korte duiding van thema's en mogelijke projecten per partner. Het overzicht van regionale samenwerkingspartijen uit dit Actieplan (bijlage 3) dient daarbij als basis.
 - b. Samen met relevante stakeholders per programma in de Aanpak Resterende Kansen tot een prioritering voor de komende jaren te komen: welke funding dossiers (genoemd in hoofdstuk 4, of dossiers die nog niet in beeld zijn) willen we in elk geval uitwerken tot een subsidieaanvraag?
 - c. Vervolgens relevante stakeholders aan de geprioriteerde funding dossiers te koppelen en deze samen met hen op te werken tot subsidieaanvragen.

Acties en maatregelen – plusniveau:

3. **Benut de bestaande Innovatiecoalities (IC's) om aanvullende Europese subsidiekansen te benutten voor Noord-Brabant (geen rol van provincie als projectpartner vereist).** Hiertoe kan grotendeels de aanpak voor samenwerkingspartners (zie punt 2) worden gevolgd. Een bijzonderheid is dat de provincie in de IC's in de regel geen inhoudelijke (kennis)rol heeft, en daarom in Europese projecten die voortkomen uit de IC's in de regel niet zelf als projectpartner optreedt. Haar kracht ligt in het aanjagen en faciliteren van Europese projectontwikkeling, waarbij partijen als MKB-ers en kennisinstellingen in de lead zijn. Aanvullend op de adviezen bij punt 2 adviseren we specifiek voor de innovatiecoalities om:

- Per Innovatiecoalitie een proces te doorlopen om Europese projectideeën in beeld te brengen, te koppelen aan subsidiemogelijkheden, en de prioritering te bepalen. Hierbij zijn de partners in de Innovatiecoalities in de lead; de provincie faciliteert het proces. De Funding Dossiers en match met Europese fondsen (zie hoofdstuk 4) kan dienen als vertrekpunt.
- Bij de uitwerking van EU-projecten expertise aan te bieden vanuit het team Innovatie, en initiatiefnemers voor specifieke vragen te koppelen aan medewerkers van het EU Project Support Team.
- Per innovatiecoalitie te overwegen of het aanbieden van schrijfvouchers voor de uitwerking van een subsidieaanvraag nodig is om projectontwikkeling te stimuleren. Dit moet wel onder enkele voorwaarden gebeuren, zoals: 1) een eigen bijdrage in de projectontwikkeling van de betreffende partij, 2) een directe aansluiting op de doelen van de Innovatiecoalitie en (daarmee) de provinciale beleidsdoelen, 3) een eerste toets op kansrijkheid van het projectidee door het verantwoordelijke programmasecretariaat (waar mogelijk) of door het EU Project Support Team. Het advies is om deze vouchers te financieren vanuit het budget voor de IC's of vanuit andere EKT-middelen. Het is aan de programmamanager EKT om in overleg met de provinciale trekkers van de IC's om te bepalen welke initiatieven in aanmerking komen.

4. Overweeg het instellen van een Brabants EU-expertisecentrum, als vervolgstap na het implementeren van het EU Project Support Team. Doel van het expertisecentrum is om de benutting van Europese financiering door Brabantse partijen te stimuleren. Dit kan door kennis over Europese samenwerkings- en subsidiemogelijkheden te delen, via gerichte workshops projectontwikkeling te stimuleren en partijen in Noord-Brabant aan elkaar te verbinden (consortiumvorming). Belangrijke doelgroepen zijn kleinere gemeenten, MKB-ers, en maatschappelijke partijen (bv. sportverenigingen, NGOs, natuur- en terreinbeherende organisaties, en meer) die zelf weinig kennis over Europese financiering in huis hebben. Optioneel kan ook met bv. een voucherregeling worden gewerkt om projectontwikkeling te stimuleren. Het advies is om dit dan gericht te doen, bv. op thema's waarop volgens de Subsidiemonitor nog weinig Europese projecten van de grond komen (bv. natuur en milieu, cultuur), en hier voorwaarden aan te stellen (zoals uitgewerkt in punt 3). Voorbeelden in den lande zijn het [Europapact Fryslân](#), het [Expertisecentrum Europa](#) van de provincie Overijssel. Een dergelijk expertisecentrum kan mogelijk binnen Stimulus Programmamanagement worden ingericht, gezien de bekendheid van Stimulus, haar netwerk en de huidige communicatierol van Stimulus voor de programma's die zij nu beheert.

Tot slot

Investeren in een Europa-minded organisatie en werk maken van Europese financieringskansen is een traject van de lange adem, waarbij de kosten per definitie voor de baten uitgaan. Aan de kostenkant is het advies om de nieuwe rollen en taken (bv. de EU-ambassadeurs, team EUPST) zoveel mogelijk binnen de bestaande formatie te organiseren, door de versnipperde EU-inzet meer te centraliseren, beter te coördineren en het EU-kennisniveau organisatiebreed naar een hoger plan te tillen. In welke mate dit binnen de bestaande formatie mogelijk is, is in eerste instantie een managementvraag. We sluiten niet uit dat gerichte uitbreiding van de formatie (bv. voor het team EUPST) nodig is om de EU-kansen voor de provincie Noord-Brabant beter te benutten; hier zijn bovendien specifieke vaardigheden voor nodig en ervaring met EU-projectontwikkeling en -management.

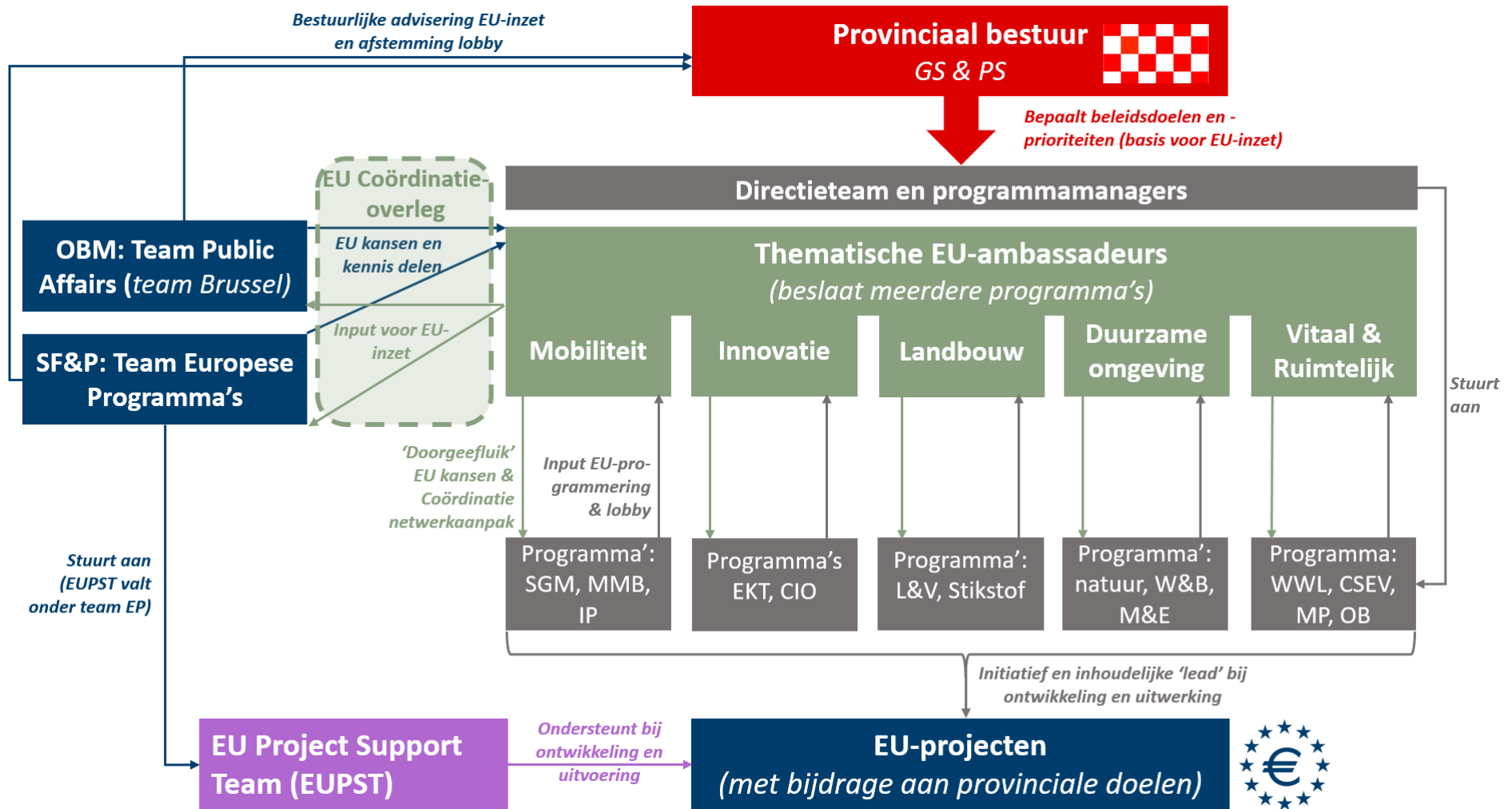
Aan de opbrengstenkant is de centrale aanname dat de verwachte opbrengsten van EU-inzet voor de provincie de eventuele extra personele inzet die nodig ruimschoots overtreffen. Elke kwantificering van deze aanname is met onzekerheden omgeven. Zo zal het aantal Europese projecten dat de provincie Noord-Brabant aanvullend kan aantrekken als gevolg van de geadviseerde EU-inzet, sterk per jaar

verschillen. De beschikbaarheid van Europese fondsen is daarin een belangrijke factor; deze zal met name in de eindfase van het huidige MFK en de opstartfase van het nieuwe MFK (ca. 2027-2028) lager liggen dan in de jaren daarvoor en daarna. De wijze waarop de nieuwe Europese programmaperiode wordt vormgegeven – en de kansen die dit voor Noord-Brabant biedt – is eveneens een grote onzekere factor. Om toch een gevoel te krijgen bij de mogelijke financiële opbrengsten van de geadviseerde EU-inzet, volgt hierna een indicatieve schets:

- Een gemiddeld EU-project kan qua budget sterk variëren, van ca. 1 tot 10 miljoen euro met afwijkingen daarboven en daaronder; financieringspercentages variëren van 50% tot 100% afhankelijk van het fonds. Rekenend met een budget van 5 miljoen euro, een aandeel daarbinnen van 20% voor de provincie (als organisatie) en een financieringspercentage van 50%, gaan we uit van een gemiddelde Europese bijdrage van €500.000 per Europees project aan de provinciale organisatie.
- Uitgaande van een bemensing van het EUPST met 3 mensen, die elk 6 aanvraagtrajecten per jaar begeleiden, met een gemiddelde slagingskans van 50%, lijkt 9 gehonoreerde Europese projecten op jaarbasis een realistisch streven. Vermenigvuldigd met een gemiddelde bijdrage aan provinciale financiering van €500.000 euro, zou het gaan om een aanvullende Europese bijdrage van 4,5 miljoen euro per jaar. Deze bijdrage wordt overigens over een periode van meerdere jaren uitbetaald, maar tegelijkertijd kan de provincie, bij een meerjarige EU-inzet, ook een veelvoud van dit bedrag aan Europese middelen aantrekken.
- In veel Europese projecten zal de provincie niet als enige Brabantse partner aan boord zijn; vaak zal zij in EU-projecten met andere Brabantse partijen samenwerken (evenals met partijen buiten Noord-Brabant). Uitgaande van een aanvullend aandeel van 20% in de totale projectfinanciering voor Brabantse partijen (niet zijnde de provincie) zou het hier nog eens gaan om een Europese bijdrage van 4,5 miljoen euro per jaar (en dus een totale bijdrage van 9 miljoen euro voor Noord-Brabant als geheel).
- Hierbij gaat het enkel om de directe financiële opbrengsten; de meerwaarde van EU-projecten is echter breder:
 - Europese financiering gaat gepaard met publieke én private cofinanciering van Brabantse partijen aan relevante provinciale opgaven.
 - Het vormgeven en uitvoeren van Europese projecten zorgt vaak voor versnelling, zowel in de fase van voorbereiding/planvorming als in de fase van uitvoering.
 - Een belangrijk aspect van Europese financiering is ook samenwerking met andere partijen binnen Europa, kennis delen en leren. Dit kan tot nieuwe inzichten leiden en positieve effecten hebben op de kwaliteit van toekomstig beleid.
 - Europese projecten bieden een interessant platform voor profilering en communicatie op voor de provincie belangrijke thema's, en vormen een kans om het provinciale netwerk verder te versterken.
- Ook breder kijkend dan sec Europese financiering en projecten, heeft de geadviseerde EU-inzet meerwaarde voor de provincie en haar positionering binnen Europa. Input vanuit de organisatie kan – sneller en beter dan nu – het Team Europese Programma's en het Team Public Affairs in Brussel bereiken. Dit kan op specifieke lobbydossiers en in het gesprek en de onderhandeling over de Europese programmaperiode de inzet van Noord-Brabant voeden. Andersom kunnen signalen (bv. over de inhoudelijke richting en kansen in de nieuwe programmaperiode) vanuit Team EP en Team PA de rest van de provinciale organisatie sneller en beter bereiken dan nu. Dit stelt de provinciale organisatie in staat hier tijdig op in spelen (bv. door voor te sorteren op dossiers, projecten en samenwerkingen die in de nieuwe programmaperiode kansen opleveren).

Kortom, de inzet op een meer 'EU-minded' organisatie kan zowel financiële meerwaarde opleveren voor de provincie als een versterking van het netwerk en de positie van Noord-Brabant in Europa.

De figuur op de volgende pagina vat tot slot de organisatieadviezen – de wijze waarop de provincie zich beter kan organiseren op Europese financiering – visueel samen.

Toelichting:

- De EU-ambassadeurs vormen het doorgeefluik tussen het Team Public Affairs (PA, programma OBM) in Brussel en het Team Europese Programma's (EP, programma SF&P) enerzijds en de beleidsprogramma's van de provincie anderzijds. Zij geven relevante EU-kansen en kennis 'door' aan de programma's en coördineren de Europese 'netwerkaanpak', maar geven ook relevante signalen en behoeften door aan Team PA en Team EP (bv. input voor het nieuwe MFK). Elke EU-ambassadeur bedient meerdere beleidsprogramma's. De hierboven voorgestelde indeling is indicatief; het is aan het management van de provincie om hier de meest passende indeling voor te kiezen.
- Afstemming over EU-kansen en -inzet tussen team PA, team EP en de EU-ambassadeurs vindt plaats in het EU-coördinatieoverleg, dat wordt georganiseerd door team EP.
- Binnen team EP wordt het EU Project Support Team ingericht, dat ondersteunt bij de ontwikkeling en uitvoering van EU-projecten. De beleidsprogramma's nemen initiatief hiertoe en zijn inhoudelijk in de lead. Bestuurlijke beleidsdoelen en -prioriteiten zijn daarbij leidend; vanuit. Het is aan de directie en de programmamanagers om in de aansturing van de organisaties te sturen op benutting van Europese financiering, als middel om bestuurlijke beleidsdoelen in Noord-Brabant te behalen.

4 Funding advies: benutten van Europese financieringskansen in de huidige programmaperiode

4.1 Overzicht resterende subsidiekansen in huidig MFK

De cyclus van Europese financiering omvat meestal zeven jaar; het huidige Meerjarig Financieel Kader (MFK) is in 2020 van start gegaan en loopt tot en met 2027. Voor sommige fondsen (met name Interreg) geldt dat de subsidiemogelijkheden inmiddels grotendeels of geheel zijn uitgeput; andere fondsen bieden nog volop mogelijkheden de komende jaren. We geven hieronder een overzicht van de nog resterende Europese financieringskansen binnen de lopende Europese programmaperiode met als peildatum 1 juni 2025 (op alfabetische volgorde). We merken hierbij op dat dit beeld aan wijzigingen onderhevig is.

Programma		Status en resterende kansen huidig MFK
Decentrale / regionale fondsen:		
Interreg Deutschland- Nederland		Doorlopende mogelijkheid tot indiening projectaanvragen (geen calls). Periodieke beoordeling in stuurgroepen (gepland voor 2025 en 2027). Let op: in Noord-Brabant zijn de regio's Noordoost- en Zuidoost-Noord-Brabant onderdeel van het programmagebied.
Interreg Europe		Er komen geen calls meer deze programmaperiode.
Interreg NSR Interreg North Sea Region		Er komen geen reguliere calls meer deze programmaperiode. Mogelijk komen er nog specifieke calls voor resterende budgetten.
Interreg NWE Interreg North-West Europe		Er komen geen reguliere calls meer deze programmaperiode. Resterende budgetten zullen middels capitalisation calls worden uitgezet, waarmee bestaande projecten kunnen uitbreiden in activiteiten en partnerschap.
Interreg Vlaanderen- Nederland		Er komen geen reguliere calls meer deze programmaperiode.
JTF West-Brabant Just Transition Fund West-Brabant		Lopende aanvraagronde van 18 juni t/m 12 december 2025 voor aanvragen binnen een gecombineerde openstelling (spoor 1, 2 en 3). Let op: specifieke gemeenten in West-Noord-Brabant gelden als programmagebied
NSP-GLB Nationaal Strategisch Plan – Gemeenschappelijk Landbouwbeleid		Loopt tot 2027. Lopende aanvraagronde van 11 juni t/m 16 september 2025 voor subsidieaanvragen binnen de regelingen 'Kennisverspreiding en informatie' en 'Samenwerking EIP'.
OPZuid Europees programma voor transitiedreven innovatie		Geplande openstelling 15 september tot 24 oktober 2025 op: <ol style="list-style-type: none"> 1. Innovatie van het opwekken van hernieuwbare energie 2. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen 3. Innovatiebevordering (Klimaat, grondstoffen, landbouw en voeding en gezondheid) 7,5 miljoen budget voor prioriteit 1 + 2 samen, en 15 miljoen voor prio 3. Er komt waarschijnlijk nog één laatste call in 2026 met restbudget.

Thematische fondsen		
CEF Transport – Energy – Digital <i>Connecting Europe Facility</i>		<p><u>CEF Transport</u>: De calls zijn afgerond, van 2025-2027 ligt de focus op technical assistance actions.</p> <p><u>CEF Energy</u>: nieuwe calls verwacht maar nog niet aangekondigd.</p> <p><u>CEF Digital</u>: calls tot en met 2027, vastgelegd in werkprogramma 2024-2027</p>
CERV <i>Citizens, Equality, Rights and Values-Programme</i>		Loopt tot 2027. Het huidige werkprogramma beslaat 2023-2025. De 2025 calls zijn gesloten.
Creative Europe – Culture and Creativity		Loopt tot 2027 met jaarlijkse werkprogramma's. De 2025 calls staan momenteel open, met deadlines for European Cooperation Projects in mei.
Digital Europe <i>Shaping Europe's digital future</i>		Loopt tot 2027 met jaarlijkse calls.
EDF + EUDIS <i>European Defence Fund + European Defence Innovation Scheme</i>		Loopt tot 2027, verwachting is dat er nog een werkprogramma 2026 en 2027 volgen
EIT CC <i>European Institute of Innovation and Technology Culture & Creativity Knowledge and Innovation Community (KIC)</i>		Looptijd tot 2030 (afwijkend), 2025 calls sluiten in maart/april, er worden nieuwe calls verwacht tot 2030.
ELENA <i>European Local ENergy Assistance facility</i>		Doorlopend programma o.b.v. first-come-first-serve
Erasmus+ <i>Onderwijs & Training, Jeugd en Sport</i>		Loopt tot 2027 met jaarlijkse werkprogramma's. Er staan calls open met deadlines van maart tot oktober 2025, een deel centraal (via funding portal) en een deel decentraal (via nationale agentschap).
ESF <i>European Social Fund</i>		Loopt via lidstaten (Nederlandse overheid) tot 2027.
EU4Health		Loopt tot 2027 met jaarlijkse werkprogramma's.
EUI <i>European Urban Initiative</i>		Er komt nog één verkorte call begin 2026. Er is nog niet meer informatie beschikbaar.
EURATOM		Werkprogramma 2026-2027: calls worden verwacht eind 2025 en begin 2026.

<i>Euratom Research and Training Programme</i>		
European Hydrogen Bank		Bedrijven die hernieuwbare waterstof maken, kunnen in veilingen bieden op financiële steun van de EU (uit het Innovation Fund). Een derde veiling is voor eind 2025 voorzien.
Horizon Europe <i>The Framework Programme for Research and Innovation</i>		Loopt tot 2027 met jaarlijkse calls. Ook specifieke calls vanuit het European Innovation Council (EIC) vallen onder Horizon.
Innovation Fund <i>EU Climate Action</i>		Looptijd tot 2030 (afwijkend), er worden jaarlijks calls verwacht.
LIFE <i>Programme for the Environment and Climate Action (L'Instrument Financier pour l'Environnement)</i>		Jaarlijkse calls in 2025, 2026 en 2027 in de volgende subprogramma's: <ul style="list-style-type: none"> • Nature and Biodiversity • Circular Economy and Quality of Life • Climate Change Mitigation and Adaptation • Clean Energy Transition Het werkprogramma 2025-2027 wordt 24 april 2025 gepubliceerd.
Social Climate Fund <i>Energietransitie</i>		Dit geld wordt via lidstaten aan projecten toegekend. De besluitvorming over de Nederlandse voorstellen wordt in juni 2025 afgerond (zie kadertekst).
URBACT <i>Programma voor duurzame stedelijke ontwikkeling</i>		<u>Call Transfer Networks</u> : april tot juni 2025 <u>Call Action Planning Networks</u> : april tot juni 2026 Onduidelijk of daarna nog een call volgt voor Innovation Transfer Networks https://urbact.eu/get-involved

Rood: geen financiering meer beschikbaar, Oranje: beperkte financiering beschikbaar, lichtgroen: enige financiering beschikbaar, donkergroen: nog veel financiering beschikbaar.

Tot slot verwijzen we voor een beknopte toelichting op veel van de fondsen in de tabel naar de [factsheets](#) op onze bureauwebsite; relevante links naar specifieke calls per programma zijn opgenomen in paragraaf 4.4.

In het nieuwe Europese Social Climate Fund (SCF) is € 800 mln. voor lidstaat Nederland gereserveerd (van in totaal € 86 mrd.). Het moet met name worden gericht op huishoudens voor wie de klimaattransitie tot te hoge kosten leidt. Het programma gaat ook een mobiliteitsprioriteit omvatten. In dat kader past bijvoorbeeld een aanpak voor reductie vervoersarmoede. Nederland, in casu het Ministerie van I&W, is aan zet om een programma op te stellen en in te dienen bij de EC, waarna het programma vanaf 2026 moet gaan lopen. Zaak voor de Provincie Noord-Brabant is om hierbij goed bij aangehaakt te blijven (via het IPO) en te bezien of eigen prioriteiten/projecten binnen dit programma kunnen worden gepositioneerd. Omdat het programma nog niet definitief is, is het niet expliciet meegenomen in de fondsenscan.

4.2 Toelichting op longlist en prioritering tot shortlist (voor de longlist zie bijlage 6)

Op basis van de gevoerde gesprekken en een beleidsanalyse is een longlist van thema's en opgaven samengesteld waarvoor geldt dat Europese financiering kan bijdragen aan het bereiken van provinciale beleidsdoelen. Deze lijst is in **bijlage 6** te vinden.

De longlist diende als basis voor een shortlist (prioritaire lijst) met 24 'funding dossiers'; 2 à 3 per beleidsprogramma. Om te komen tot de shortlist zijn alle projecten op de longlist beoordeeld op de volgende criteria:

- **Mate van kansrijkheid:** zijn er nog resterende financieringsmogelijkheden in het huidige Europese Meerjarig Financieel Kader (2021-2027) voor het betreffende thema / projectidee?
- **Mate van concreetheid:** is het thema/projectidee op dit moment al voldoende concreet – of is het snel concreter te maken o.b.v. achterliggende beleidsstukken en informatie – voor opwerking tot een kansrijke subsidieaanvraag in de komende 2 jaar (expert judgement Bureau BUITEN)?
- **Bestuurlijke prioriteit:** is het thema/projectidee verankerd in het huidige bestuursakkoord "Samen maken we Brabant!"?
- **Beleidsmatige prioriteit:** is het thema verankerd in vigerend provinciaal beleid? Daarbij is gekeken naar de belangrijkste beleidsstukken per programma.
- **Provinciale rol:** is – lettend op provinciale doelen en rollen, de aard van de thematiek en de expertise van de provincie – een rol van de provincie als projectpartner (of voor specifieke beleidsprogramma's waaronder EKT en M&E: als aanjager) voor de hand liggend?

De shortlist is in paragraaf 4.3 integraal opgenomen. Per funding dossier is ook weergegeven welk provinciaal beleidsprogramma primair betrokken is. Ook is aangegeven met welke beleidsprogramma's er crossovers (CO's) bestaan; hiermee wordt dus idealiter samengewerkt bij de uitwerking van een EU-subsidieaanvraag. De volgende beleidsprogramma's zijn hierin meegenomen (inclusief hun afkorting):

- Portfolio Duurzaam, Innoverend en Verbonden Brabant:
 - Slimme en Groene Mobiliteit: SGM
 - Economie, Kennis & Talentontwikkeling: EKT
- Portfolio Vitaal en ruimtelijk Brabant:
 - Wonen, Werken & Leefomgeving: WWL
 - Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd: CSEV
- Portfolio Brabant in groene transitie:
 - Landbouw & Voedsel: L&V
 - Milieu & Energie: M&E
 - Natuur
 - Water & Bodem: W&B

In de tabel in paragraaf 4.3 is ook de mate van aansluiting op een selectie van Europese fondsen opgenomen (zie de tabel in paragraaf 4.1). Dit is gedaan volgens een kleurensysteem: **groen** = sterke match; **oranje** = mogelijke of voorwaardelijke match en **rood** = geen match tussen het funding dossier en het betreffende EU-fonds. Tot slot is voor alle funding dossiers van de shortlist een advies op maat uitgewerkt over de mogelijke matches met EU-fondsen. Dit advies is opgenomen in paragraaf 4.4.

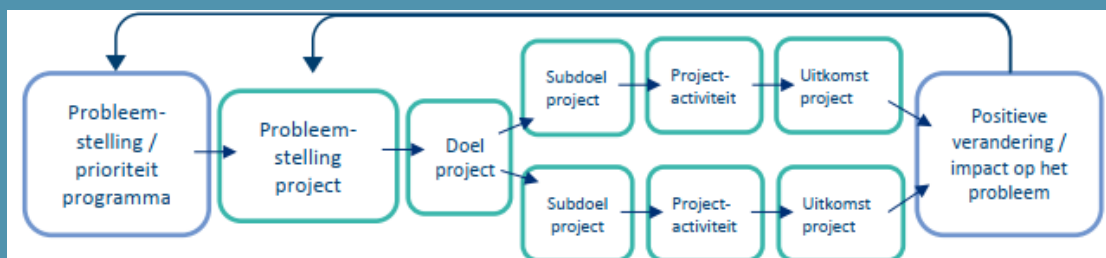
Projectontwikkeling: de stap van beleidsdoel naar kansrijke subsidieaanvaag

We constateren dat er – voor de vertaling van beleidskaders en -doelen naar kansrijke aanvragen – in veel gevallen nog een concretiseringslag nodig is. We duiden dat hier aan met de term ‘projectontwikkeling’. Enkele aandachtspunten daarbij.

Voor het concretiseren van een projectidee is allereerst voldoende inzicht in de uitvoering van projecten nodig. Dit inzicht kan zowel komen van uitvoerende medewerkers en afdelingen binnen de provincie als van strategische samenwerkingspartners binnen en buiten Noord-Brabant. Ook het aanhaken bij een project van een (regionale of (inter)nationale) partnerorganisatie is een nuttige strategie. In het organisatieadvies (hoofdstuk 3) zijn aanbevelingen opgenomen om hier werk van te maken.

Daarbij komt bij projectontwikkeling komt ook steeds de vraag naar de rol van de provincie om de hoek kijken. Is de provincie Noord-Brabant de trekker, of faciliteert de provincie partijen in het netwerk, of beperkt de Provincie zich tot meedenken en doorverwijzen? Een **bewuste rolkeuze**, die in elke situatie weer anders kan uitpakken, vormt onderdeel van deze projectontwikkelingsactiviteit.

Een handig hulpmiddel bij het omzetten van beleidsdoelen naar projecten is de interventielogica (zie onderstaande figuur): de samenhang en stappen tussen projectactiviteiten en bijdragen aan de beleidsdoelen. Vaak maken we daarbij onderscheid tussen output, outcome en impact. Ook een doelenboom kan hierbij behulpzaam zijn. Het op deze manier nadenken over en structureren van beleid is ook gelijk behulpzaam voor eventuele (Europese maar ook nationale) subsidies: die vragen vaak ook om een goede interventielogica.

Tot slot kan enig pragmatisme ook helpen. De inzet is om vanuit de inhoud te werken ('project zoekt geld' en niet andersom). Toch kan het zinvol zijn om af en toe de andersomvraag "Hebben we nog een goed project voor een LIFE-aanvraag?" aan de orde te hebben.

4.3 Uitgewerkte funding dossiers voor huidige MFK incl. subsidieadvies per funding dossier

Thema/projectidee voor EU-project	Programma & crossovers	CEF	Creative Europe	Erasmus+	GLB	Horizon	Interreg DE-NL	JTF	LIFE	OPZuid	Overige kansen
1. Laadinfrastructuur uitbreiden , o.a. voor busremises, clean energy hub voor goederenvervoer (heavy duty)	SGM CO: M&E	CEF AFIF									ELENA
2. Grensoverschrijdende buisinfrastructuur voor industrie/chemie (waterstof en andere energie- en grondstoffen)	SGM CO: M&E, EKT	CEF Energy of AFIF									
3. Verduurzaming werklocaties : klimaatadaptatie, energie, circulair (o.a. traject Grote Oogst)	WWL. CO: M&E, natuur										
4. Verduurzaming woningvoorraad : aanpak spoorzones en naoorlogse wijken, creëren groenblauwe structuren	WWL CO: M&E										EUI-IA URBACT
5. Productie plantaardige eiwitten : concurrerende teelten voor verwerking in Brabant (<i>i.s.m. IC eiwittransitie</i>)	L&V CO: EKT					EIC					
6. Cultuurhistorische landschaps- en erfgoedlocaties klimaatadaptief inrichten op droge/natte periodes	CSEV. CO: Water & Bodem										
7. Inclusief aanbod (cultuur, sport, erfgoed, vrije tijd) , hiermee niet-usual suspects bereiken	CSEV										
8. Bewegen in de openbare ruimte stimuleren vanuit sportbeleid	CSEV. CO: WWL										EUI-IA URBACT
9. Vitale bodem , vergroten van vitaliteit, weerbaarheid, productievermogen en biodiversiteit (<i>opvolging BodemUp</i>)	Water & Bodem CO: L&V										
10. Oppervlaktewaterkwaliteit : watervervuiling tegengaan en biodiversiteit verbeteren (nature based solutions)	Water & Bodem CO: Natuur										
11. Waterveiligheid en waterbescherming : regionale watersysteem verbeteren t.b.v. waterberging en infiltratie.	Water & Bodem CO: WWL										
12. Droogteproblematiek tegengaan in natuurgebieden (<i>o.a. aanpak Natte Natuurparels, Pilots Circulaire waterketens</i>)	Water & Bodem CO: Natuur										
13. Luchtkwaliteit-gerelateerde innovaties , o.a. innovatieve meettechnieken en pilots.	M&E (<i>milieu</i>) CO: SGM, EKT										EUI-IA

Thema/projectidee voor EU-project	Programma & crossovers	CEF	Creative Europe	Erasmus+	GLB	Horizon	Interreg DE-NL	JTF	LIFE	OPZuid	Overige fondsen:
14. Circulariteit in de maakindustrie – substitutie van grondstoffen / kritieke materialen in industriële ketens	M&E (<i>circulair</i>) CO: EKT					Incl. EIC					Innovation Fund
15. Warmtetransitie – realisatie van regionale warmtenetten en ontwikkeling van geothermie en andere energiebronnen	M&E (<i>energie</i>) CO: SGM										ELENA
16. Overgangsgebieden rond natuurgebieden met hoger waterpeil, minder gewasbescherming en bemesting	Natuur CO: L&V, W&B										
17. Instandhoudingsdoelstellingen biodiversiteit in natuurgebieden (o.a. faunapassages, monitoring, voorkomen invasieve exoten)	Natuur										
18. Natuurnetwerk realiseren , o.a. inrichten, verbinden en beheren natuurnetwerk Brabant en Ecologische Verbindingszones	Natuur										
19. Nucleaire energie voor de toekomst , o.a. ontwikkeling van een gesmolten zout kernreactor (<i>innovatiecoalitie</i>)	EKT CO: M&E										EURATOM
20. Solar maakindustrie voor Brabant , o.a. realisatie nieuwe toeleverketens in het solar-ecosysteem (<i>innovatiecoalitie</i>)	EKT CO: M&E										
21. Waterstof : het versterken van het waterstof-ecosysteem voor de industrie in Noord-Brabant (<i>innovatiecoalitie</i>)	EKT CO: M&E										ELENA Innov. Fund European H2 Bank
22. Medische technologie : versterken van MKB in de Medtech sector, met focus op startups (<i>innovatiecoalitie</i>)	EKT										EU4 Health
23. Defensie-innovatie en Dual Use toepassingen (<i>Innovatiecoalitie</i>)	EKT										EUDIS
24. Semiconductors , o.a. circulaire ketens (<i>Innovatiecoalitie</i>)	EKT										

4.4 Fondscan: uitwerking Europese financieringskansen per funding dossier op de shortlist

Per funding dossier volgt een korte toelichting en een (niet-uitputtend) overzicht van kansrijke ‘matches’ met verschillende EU-fondsen. Daarbij plaatsen we de kanttekening dat veel funding dossiers nog nadere concretisering vergen; het bepalen van de meest kansrijke match is afhankelijk van de wijze waarop de dossiers nader worden uitgewerkt.

Funding Dossier	1. Laadinfrastructuur uitbreiden		
Programma('s)	SGM; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Laadinfrastructuur en ‘clean energy hubs’ voor de mobiliteitstransitie, o.a. voor bus- en goederenvervoer (heavy duty).		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	CEF Transport	Call voor Alternative Fuels Infrastructure Facility (AFIF) to “support the deployment of alternative fuels supply infrastructure” o.a. laadstations voor zware mobiliteit, infrastructuur voor elektriciteit (...) in havens. Meer info: zie link	4 maart 2026
	ELENA	Via ELENA (European Local Energy Assistance facility) subsidieert de EIB voorbereidingskosten (bv. studies, marktonderzoek, projectmanagement) voor grootschalige investeringen (>30 mln.) in o.a. duurzame stedelijke mobiliteit en transport (waaronder laadinfrastructuur). Dit kan ook de toegang tot grootschalige financiering vanuit EIB voor de uitvoering vergemakkelijken. Meer weten: zie link .	Doorlopend o.b.v. ‘first come first serve’
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): hierbinnen past binnen het focusthema ‘energie en klimaat’ een project gericht op duurzame energiesystemen (bv. waterstof, batterijopslag); laadinfrastructuur kan hier onderdeel van zijn. Onder focusthema HTSM past inzet op ‘elektromobiliteit. Specifiek voor regio’s Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	Spoor 2 (infrastructuur) , voor programma-gebied in West-Noord-Brabant. Subsidie voor studies/voorbereiding en realisatie van o.a. elektrificatie. Doelgroep o.a. MKB. Meer info: zie link	12 december 2025
	LIFE CET of LIFE CLIMA	LIFE Clean Energy Transition , call: “INDUSTRY: Supporting the clean energy transition of European industry and businesses.” Of call “Project Development Assistance for sustainable energy investments (sector Mobility)”. Meer info: zie link . OF	23 september 2025

		LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Mitigation , topic “Actions to support the shift to zero-emission mobility in road transport” of “Decarbonising other transport modes, fostering intermodality and modal shift” Meer info: zie link .	
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 2: Energie . Focus: innovatie in het opwekken van hernieuwbare energie en slimme energiesystemen, -netwerken en -opslag. Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	2. Grensoverschrijdende buisinfrastructuur		
Programma('s)	SGM; CO: M&E, EKT		
Toelichting op projectidee	Grensoverschrijdende buisinfrastructuur voor de verduurzaming van de industrie en de chemie (t.b.v. waterstof en andere energie- en grondstoffen)		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	CEF Energy of CEF Transport	CEF Energy : CEF-E-2025-PCI-PMI-WORKS CEF-E-2025-PCI-PMI-STUDIES Subsidie voor grensoverschrijdende energie-infrastructuurprojecten (PCIs en PMIs), waaronder ook waterstof, elektrolyzers en offshore-projecten. PCIs en PMIs zijn essentiële projecten voor het realiseren van de Europese energie- en klimaatdoelen. Moet onderdeel zijn van de PCI & PMI lijst . Meer info: zie link	16 september 2025
		CEF Transport : Call voor Alternative Fuels Infrastructure Facility (AFIF) to “support the deployment of alternative fuels supply infrastructure” o.a. laadstations voor zware mobiliteit, infrastructuur voor (...) ammoniak en methanolopslag in havens. Meer info: zie link .	4 maart 2026
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	Spoor 2 (infrastructuur) , voor programmagebied West-Noord-Brabant. Subsidie voor studies/voorbereiding en realisatie. Doelgroep o.a. MKB. Meer info: zie link	16 juni t/m 12 december 2025
	LIFE CET	LIFE Clean Energy Transition , call: “Project Development Assistance for sustainable energy investments” voor voorbereidingskosten voor duurzame buisinfrastructuur. Meer info: zie link .	23 september 2025

Funding Dossier	3. Verduurzaming werklocaties		
Programma('s)	WWL; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Verduurzaming werklocaties: realiseren van klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire werklocaties en inzet op herstructurering. De inzet is nader te bepalen i.r.t. de 'Aanpak Grote Oogst' (langjarige samenwerking op 18 grote bedrijventerreinen in de provincie, zie voor de locaties deze link).		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): binnen het focusthema 'energie en klimaat' past een project gericht op diverse relevante opgaven in de verduurzaming van werklocaties. Denk aan thema's als waterstof, energieopslag, duurzame energiesystemen, elektrificatie van de industrie en klimaatadaptatie. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	Spoor 2 (infrastructuur), voor programmagebied West-Noord-Brabant. Subsidie voor studies/voorbereiding en realisatie van infrastructuur op GO-terreinen. Doelgroep o.a. MKB. Meer info: zie link	16 juni t/m 12 december 2025
	LIFE CET LIFE Nature LIFE CLIMA LIFE ENV	<i>Voor projecten gericht op duurzame energie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE CET, Coordination and Support Action Grants (CSA) for clean energy transition sub-programme. Call INDUSTRY: Supporting the clean energy transition of European industry and businesses. Meer info: zie link <i>Voor projecten gericht op biodiversiteit:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature. Meer info: zie link <i>Voor projecten gericht op klimaatadaptatie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Adaptation. Meer info: zie link <i>Voor projecten gericht op milieukwaliteit</i> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Meer info: zie link <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook andere LIFE calls relevant zijn.</i>	23 september 2025

Funding Dossier	4. Verduurzaming woningvoorraad		
Programma('s)	WWL; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Verduurzaming van de woningvoorraad: aanpak van spoorzones en toekomstbestendige naoorlogse wijken / groenblauwe structuren. Hierbij is er o.a. behoefte aan financieringsinstrumenten.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): binnen het focusthema 'energie en klimaat' is een project mogelijk gericht op verduurzaming van	Doorlopend in 2025 en 2026

		de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	
	LIFE PLP LIFE CET	LIFE Preparatory Project (PLP) in the field of Nature & biodiversity and Circular Economy & Quality of Life, "New European Bauhaus" (<i>"Supporting local strategies for an efficient and balanced use of space towards sustainable, beautiful and inclusive neighbourhoods"</i>). Meer info: zie link OF LIFE Clean Energy Transition , call BETTERRENO: Energy renovation solutions - Making buildings' renovation faster, deeper, affordable, smarter, service- and data-driven. Meer info: zie link <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook de calls ENERPOV & ENERCOM relevant zijn voor de transitie van de gebouwde omgeving. Ook zijn er diverse mogelijkheden voor een Standard Action Project onder Climate Change Adaptation (zie link) of Circular Economy (zie link)</i>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie, transitie klimaat . Focus: het bevorderen van innovatie door doorontwikkelen, demonstreren en vermarkten van kansrijke technologische en niet-technologische innovaties en versterking van het ecosysteem. Meer info: zie link	24 oktober 2025
	EUI-IA	Begin 2026 komt nog één verkorte call. Op dit moment is hierover nog geen nadere informatie beschikbaar. Een mogelijk topic is het New European Bauhaus (NEB), gericht op een duurzame, inclusieve en esthetische transformatie van de leefomgeving. Als dit initiatief terugkomt in de call, lijkt een match mogelijk. Meer weten: zie link .	TBA
	URBACT	Call for Action Planning Networks. Hierin werken steden samen aan het ontwikkelen van geïntegreerde actieplannen voor stedelijke uitdagingen. Thema's die aan bod komen zijn o.a. duurzame stedelijke ontwikkeling, klimaatactie, sociale cohesie, participatieve governance en ruimtelijke planning. <i>URBACT richt zich specifiek op steden. Provincies kunnen niet als hoofdpartner deelnemen, maar mogelijk wel als partner in een consortium van steden. Meer weten: zie link.</i>	Gepland: april tot en met juni 2026

Funding Dossier	5. Productie plantaardige eiwitten (eiwittransitie)		
Programma('s)	L&V; CO: EKT (innovatiecoalitie)		
Toelichting op projectidee	Productie van plantaardige eiwitten (eiwittransitie): inzetten op concurrerende productieteelten en innovatieve verwerking en toepassing in Noord-Brabant. Inzet in lijn met de Innovatiecoalitie Eiwittransitie.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis en informatie (Noord-Brabant) • Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP (Noord-Brabant) Beide calls ondersteunen innovatie in landbouwproductie, nieuwe verdienmodellen, marktgerichtheid en ketensamenwerking. Projecten gericht op concurrerende teelten voor eiwittransitie passen goed. Voor meer informatie: zie link	16 september 2025
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener) : binnen het focusthema 'agro & food' zijn projecten mogelijk gericht op nieuwe eiwitbronnen en voedsel economie. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Horizon Europe, incl. EIC	Binnen EIC (European Innovation Council) , Accelerator challenge "Biotechnology driven low emission food and feed production systems" biedt mogelijk kans voor projecten gericht op de eiwittransitie voor start-ups en MKB (o.a. voor 'Biotechnology for feed and food production'). Let wel: nauwe aansluiting op challenge vereist, en houd rekening met forse concurrentie. Voor meer info: zie link	1 oktober 2025
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	Spoor 1 (innovatie) , voor programmagebied West-Noord-Brabant. Thematische voorwaarden o.a. samenhang met chemie (non-food kant van eiwittransitie). Doelgroep: MKB en kennisinstellingen. Meer info: zie link	16 juni t/m 12 december 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie, transitie landbouw & voeding . Focus: het bevorderen van innovatie door doorontwikkelen, demonstreren en vermarkten van kansrijke technologische en niet-technologisch innovaties en versterking van het ecosysteem. Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	6. Cultuurhistorische landschaps- en erfgoedlocaties klimaatadaptief inrichten		
Programma('s)	CSEV; CO: Water & Bodem		
Toelichting op projectidee	Cultuurhistorische landschaps- en erfgoedlocaties in Noord-Brabant klimaatadaptief inrichten en zo weerbaar maken voor weerextremen (bv. droge en natte periodes).		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Creative Europe	Afhankelijk van de werkprogramma's voor 2026 en 2027 (nog niet bekend), o.b.v. het werkprogramma van 2025 lijkt een match mogelijk voor dit funding dossier in het kader van duurzaamheid.	TBA
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> • Kennissen en informatie (Noord-Brabant) • Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP (Noord-Brabant) Mogelijke match: als het project bijdraagt aan duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit, klimaatadaptatie of instandhouding van landschappen. Vooral via kennisdeling en innovatieve samenwerkingen mogelijk. Voor meer informatie: zie link	16 september 2025
	Interreg DE-NL	<u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener)</u> : binnen het focusthema 'energie & klimaat' zijn projecten mogelijk gericht op klimaatadaptatie en waterbescherming. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	LIFE CLIMA	Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Adaptation , diverse topics mogelijk. Meer info: zie link	23 september 2025

Funding Dossier	7. Inclusief aanbod (cultuur, sport, erfgoed, vrije tijd)		
Programma('s)	CSEV		
Toelichting op projectidee	Inclusief aanbod (cultuur, sport, erfgoed, vrije tijd), hiermee niet-usual suspects bereiken		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Creative Europe	Audience development Afhankelijk van de werkprogramma's voor 2026 en 2027 (nog niet bekend), o.b.v. het werkprogramma van 2025 lijkt een goede match mogelijk voor dit funding dossier. Belangrijke focus: inclusiviteit, gender gelijkheid, diversiteit en participatie.	TBA
	CERV	Afhankelijk van de werkprogramma's voor 2026 en 2027 (nog niet bekend). Op basis van het werkprogramma 2023-2025 lijkt een match mogelijk.	TBA

		Belangrijke focus: het bevorderen van (gender)gelijkheid, inclusie en participatie van kansengroepen en het stimuleren van burgerbetrokkenheid en -participatie.	
--	--	--	--

Funding Dossier	8. Bewegen in de openbare ruimte		
Programma('s)	CSEV		
Toelichting op projectidee	Bewegen in de openbare ruimte stimuleren vanuit sportbeleid.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Erasmus+	Jaarlijkse werkprogramma's t/m 2027. Afhankelijk van de werkprogramma's voor 2026 en 2027. Mogelijke match op het vlak van o.a. inclusie, diversiteit, sport en bewegen, en actieve en gezonde levensstijl, sport als middel voor maatschappelijke doelen.	TBA
	EUI-IA	Begin 2026 komt nog één verkorte call. Op dit moment is hierover nog geen nadere informatie beschikbaar. De EUI staat open voor innovatieve projecten die bijdragen aan leefbaardere, gezondere en inclusievere steden. Afhankelijk van de focus van de nieuwe call, zou het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte mogelijk aansluiten bij thema's als gezondheid, sociale inclusie en duurzame stedelijke ontwikkeling.	TBA
	URBACT	De volgende Call for Action Planning Networks kan interessant zijn. In deze call werken steden samen aan het ontwikkelen van geïntegreerde actieplannen voor stedelijke uitdagingen. Thema's die aan bod komen zijn o.a. duurzame stedelijke ontwikkeling, sociale cohesie, gezondheid en innovatieve ruimtelijke planning. <i>URBACT richt zich specifiek op steden. Provincies kunnen niet als hoofdpartner deelnemen, maar mogelijk wel als partner aansluiten. Meer weten: zie link.</i>	Gepland: april tot en met juni 2026

Funding Dossier	9. Vitale bodem		
Programma('s)	Water & Bodem		
Toelichting op projectidee	<p>Het vergroten van de vitaliteit, weerbaarheid en het natuurlijk productievermogen van de bodem als basis voor duurzame landbouw, biodiversiteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving. De provincie zet in op innovatie, kennisdeling, duurzaam bodembeheer, sluiten van kringlopen en het versterken van de systeemwerking van de bodem. Ze werkt hierbij samen met agrariërs, kennisinstellingen en andere partners.</p> <p><u>Mogelijk project</u>: een vervolg op <u>BodemUP Brabant</u> (samen met agrarische partners) al dan niet binnen het GLB. BodemUP is gericht op kennisuitwisseling, praktijkproeven en opschaling van duurzaam bodembeheer bij agrariërs.</p>		

Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> Kennis en informatie (Noord-Brabant) Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP (Noord-Brabant) Beide calls noemen duurzaam bodembeheer, vergroten van bodemvitaliteit, kennisdeling en innovatie als speerpunten. BodemUP-achtige projecten zijn zeer passend. Voor meer informatie: zie link	16 september 2025
	LIFE Nature LIFE CLIMA LIFE ENV	<p><i>Voor projecten gericht op milieu en bodemkwaliteit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.3 Soil (meerdere prioriteiten mogelijk). Meer info: zie link <p><i>Voor projecten gericht op biodiversiteit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature. Meerdere topicen mogelijk. Meer info: zie link <p><i>Voor projecten gericht op klimaatadaptatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Adaptation. O.a. “Adaptation Solutions for Agriculture & forestry” en “Development and implementation of land and coastal management practices”. Meer info: zie link <p><i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook andere LIFE calls relevant zijn.</i></p>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie, transitie Klimaat of transitie Landbouw & Voeding . Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	10. Oppervlaktewaterkwaliteit (kaderrichtlijn)		
Programma(s)	Water & Bodem; CO: Natuur		
Toelichting op projectidee	Oppervlaktewaterkwaliteit (kaderrichtlijn): watervervuiling tegengaan, biodiversiteit verbeteren (soorten of habitats), evt. door nature based solutions		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> Kennis en informatie (Noord-Brabant) Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP (Noord-Brabant) Mogelijke match: thema's als waterkwaliteit, verminderen van vervuiling en verbeteren van biodiversiteit vallen binnen de scope van beide calls. Voor meer informatie: zie link	16 september 2025
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener) : binnen het focusthema 'Agro & Food' passen projecten gericht op waterbeheer (in algemene zin). Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost,	Doorlopend in 2025 en 2026

		met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	
	LIFE ENV LIFE Nature	<i>Voor projecten op milieu en waterkwaliteit</i> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.2 Water (meerdere prioriteiten mogelijk). Meer info: zie link <i>Voor projecten gericht op biodiversiteit:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature. Meerdere topics mogelijk. Meer info: zie link <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook andere LIFE calls relevant zijn.</i>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie, transitie Klimaat . Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	11. Waterveiligheid en waterbescherming		
Programma('s)	Water & Bodem; CO: WWL		
Toelichting op projectidee	Het regionale watersysteem verbeteren op vlak van waterberging en infiltratie t.b.v. Waterveiligheid en waterbescherming. Daarbij waar mogelijk aansluiten op de Bovenregionale stresstesten, de Maatregelen Hoge zandgronden (transitie extensief grondgebruik) en de Aanpak voor de transitie van gebieden die verziltten. Een mogelijk project kan voortkomen uit de samenwerking Hoogwaterbescherming Brabant-Oost (Howabo –met waterschappen en gemeenten.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	<u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener)</u> : binnen het focusthema ‘Agro & Food’ passen projecten gericht op waterbeheer (in algemene zin). Binnen het focusthema ‘Energie en Klimaat’ is waterbescherming (grensoverschrijdend) als specifiek thema voor projecten genoemd. Specifiek voor regio’s Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link ..	Doorlopend in 2025 en 2026
	LIFE ENV LIFE CLIMA	<i>Voor projecten gericht op milieu en water:</i> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.2 Water (meerdere prioriteiten mogelijk). Meer info: zie link <i>Voor projecten gericht op klimaat:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Adaptation. O.a. “Water Management” en “Nature-based solutions”. Meer info: zie link <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook andere LIFE calls relevant zijn.</i>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie, transitie Klimaat . Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	12. Droogteproblematiek tegengaan in natuurgebieden		
Programma('s)	Water & Bodem		
Toelichting op projectidee	<p>Droogteproblematiek tegengaan in natuurgebieden, o.a. via aanpak Natte Natuurparels</p> <p><u>Mogelijk project: Pilots Circulaire waterketen</u> in het bedrijfsleven en waterzuinig bouwen (Droogteagenda – samen met drinkwaterbedrijven, industrie, gemeenten en (innovatieve) bouwende partijen)</p> <p><u>Mogelijk project: Debietmeters op beregeningsinstallaties</u> (Droogteagenda – samen met waterschappen en agrarische partners)</p>		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Kennis en informatie</u> (Noord-Brabant) • <u>Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP</u> (Noord-Brabant) <p>Mogelijke match: efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water vallen binnen de scope van beide calls. Voor meer informatie: zie link</p>	16 september 2025
	Interreg DE-NL	<p><u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener)</u>: binnen het focusthema 'Agro & Food' passen projecten gericht op droogtebestrijding. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link..</p>	Doorlopend in 2025 en 2026
	LIFE ENV LIFE CLIMA LIFE Nature	<p><i>Voor projecten gericht op milieu en waterkwaliteit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.2 Water</u> (meerdere prioriteiten mogelijk). Meer info: zie link <p><i>Voor projecten gericht op klimaat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Adaptation</u>. O.a. "Water Management" en "Nature-based solutions". Meer info: zie link <p><i>Voor projecten gericht op biodiversiteit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature</u>. Meerdere topicce mogelijk. Meer info: zie link <p><i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook andere LIFE calls relevant zijn.</i></p>	23 september 2025
	OPZuid	<p>Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 1: Innovatie, transitie Klimaat</u>. Meer info: zie link</p>	24 oktober 2025

Funding Dossier	13. Luchtkwaliteit-gerelateerde innovaties		
Programma('s)	M&E (thema milieu); CO: SGM, EKT		
Toelichting op projectidee	Luchtkwaliteit-gerelateerde innovaties zoals innovatieve meettechnieken/-apparatuur en technologie ter voorkoming van de uitstoot van ultrafijnstof. N.B. op dit moment laat de provincie een subsidiescan voor dit onderwerp uitvoeren.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	LIFE ENV	Voor projecten gericht op milieu en waterkwaliteit <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.1 Air, (vaak i.r.t. mobiliteit). Meer info: zie link • Standard Action Projects (SAPs) for Environmental Governance o.a. gericht op “Air Roadmaps and Air Quality Plans”. Meer info: zie link 	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 1: Innovatie . Meer info: zie link	24 oktober 2025
	EUI-IA	Begin 2026 komt nog één verkorte call. Op dit moment is hierover nog geen nadere informatie beschikbaar. Als het topic ‘Greening Cities’ terugkomt, is een match mogelijk. Focus: een groenere, gezondere en leefbaardere stad. Gericht op het experimenteren met en uitvoeren van tastbare, innovatieve oplossingen voor groene infrastructuur in steden, om beter om te gaan met uitdagingen op het gebied van biodiversiteit, luchtvervuiling, hulpbronnen en klimaat.	TBA

Funding Dossier	14. Circulariteit in de maakindustrie		
Programma('s)	M&E (thema circulair); CO: EKT		
Toelichting op projectidee	Terugwinnen en vervangen van fossiele grondstoffen en kritieke materialen in de maakindustrie, door innovatieprojecten en het versterken van de ketensamenwerking.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): binnen het focusthema ‘HTSM’ is er ruimte voor projecten gericht op circulaire economie, recycling en hergebruik in de industrie, en op het tegengaan van materiaalschaarste. Specifiek voor regio’s Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Horizon Europe, incl. EIC	Cluster 4 (Digital, Industry and Space): focus op industriële innovatie, kritieke materialen, digitale transformatie en ketensamenwerking. Calls gericht op	September 2025, verschilt per call

		<p>duurzame materialen, kritieke grondstoffen en innovatieve industriële processen. Voor meer info: zie link</p> <p><u>Cluster 6 (Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment):</u> focus op circulaire economie, grondstofsubstitutie en duurzaam gebruik van hulpbronnen. Calls gericht op circulaire economie en duurzaam grondstofgebruik. Voor meer info: zie link</p> <p><u>Binnen EIC (European Innovation Council), Pathfinder challenges “Waste-to-value devices: Circular production of renewable fuels, chemicals and materials”</u> biedt mogelijk kansen (maar: nauwe aansluiting op challenge vereist, en houd rekening met forse concurrentie). Voor meer info: zie link</p>	29 oktober 2025
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	<u>Spoor 1 (innovatie)</u> , voor programmagebied West-Noord-Brabant. Doelgroep o.a. MKB en kennisinstellingen. Thematische voorwaarden o.a. samenhang met chemie. Meer info: zie link	16 juni t/m 12 december 2025
	LIFE ENV LIFE PLP	<u>LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 1.1 Recovery of Resources from Waste (meerdere prioriteiten mogelijk) of 1.2 Circular Economy and the Environment.</u> Meer info: zie link OF <u>LIFE Preparatory Project (PLP) in the field of Nature & biodiversity and Circular Economy & Quality of Life, priority “Support for Circular Business Model Mainstreaming - Boosting the single market for sustainable products and Services”.</u> Meer info: zie link	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 1: Innovatie</u> , transitie grondstoffen. Meer info: zie link	24 oktober 2025
	Innovation Fund	Eerdere jaarprogramma’s van het IF boden mogelijkheden voor demonstratie van hernieuwbare energietechnologieën (waaronder solar) voor bedrijven. Nieuwe kansen zijn afhankelijk van het jaarprogramma 2026.	TBA

Funding Dossier	15. Warmtetransitie		
Programma('s)	M&E (thema energie); CO: SGM		
Toelichting op projectidee	Realisatie van regionale en lokale warmtenetten en gekoppeld aan restwarmte, geothermie en andere, grootschalige warmtebronnen.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	ELENA	Via ELENA (European Local ENergy Assistance facility) subsidieert de EIB voorbereidingskosten (bv. studies, marktonderzoek, projectmanagement) voor grootschalige investeringen (>30 mln.) o.a. in energie-efficiëntie (waaronder in 'district heating') en in duurzame residentiële gebouwen. ELENA-toekenning kan ook de toegang tot grootschalige financiering vanuit EIB voor de uitvoering vergemakkelijken. Meer weten: zie link .	Doorlopend o.b.v. 'first come first serve'
	Horizon Europe	<u>Cluster 5 (Climate, Energy & Mobility):</u> focus op energietransitie, hernieuwbare energie, warmtenetten, geothermie. Calls gericht op o.a. innovatieve energiesystemen, hernieuwbare energie en warmtenetten. Voor meer info: zie link	September 2025
	Interreg DE-NL	<u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener):</u> binnen het focusthema 'energie en klimaat' is een project mogelijk gericht op verduurzaming van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	<u>Spoor 2 (infrastructuur),</u> voor programmagebied West-Noord-Brabant. Subsidie voor studies/voorbereiding en realisatie van infrastructuur. Doelgroep o.a. MKB. Meer info: zie link Daarnaast zijn er ook mogelijkheden binnen het Just Transition Mechanism voor de combinatie van leningen en subsidie voor grootschalige investeringen in warmteprojecten.	16 juni t/m 12 december 2025
	LIFE CET	<u>LIFE Clean Energy Transition:</u> Call DHC: Supporting district heating and cooling networks. Meer info: zie link <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook de calls INDUSTRY en EUCF (LIFE CET) relevant zijn</i>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 2: Energie.</u> Focus: innovatie in het opwekken van hernieuwbare energie en slimme energiesystemen, -netwerken en -opslag. Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	16. Overgangsgebieden rond natuurgebieden		
Programma('s)	Natuur; CO: L&V, Water & Bodem		
Toelichting op projectidee	Overgangsgebieden rond natuurgebieden creëren, bijvoorbeeld door een hoger waterpeil en verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en bemesting, extensieve landbouw, groen-blauwe elementen. O.a. behoefte aan financieringsinstrumenten om rendementsverlies van agrariërs te compenseren.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	GLB	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis en informatie (Noord-Brabant) • Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP (Noord-Brabant) <p>Goede match: projecten gericht op duurzame landbouw, biodiversiteit, waterpeilbeheer en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen voor agrariërs in overgangsgebieden sluiten aan bij de doelstellingen van beide calls. Voor meer informatie: zie link</p>	16 september 2025
	LIFE PLP LIFE ENV LIFE NATURE	<p><i>Voor integrale projecten, specifiek gericht op compensatie van agrariërs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Preparatory Project (PLP) in the field of Nature & biodiversity and Circular Economy & Quality of Life, priority “Capacity building on results-based payment schemes for the restoration of biodiversity in agricultural landscapes and implementation of the Nature Restoration Regulation”. Meer info: zie link. <p><i>Voor projecten gericht op waterkwaliteit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment. Topic 2.2 Water of 2.3 Soil (meerdere prioriteiten mogelijk). Meer info: zie link <p><i>Voor projecten gericht op natuur en biodiversiteit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature. Meerdere topicen mogelijk onder “Space for Nature” en “Safeguarding our species” (o.a. “bringing nature back to agricultural land”). Meer info: zie link 	23 september 2025

Funding Dossier	17. Instandhoudingsdoelstellingen: biodiversiteit		
Programma('s)	Natuur		
Toelichting op projectidee	Instandhoudingsdoelstellingen: biodiversiteit in diverse natuurgebieden in goede staat van instandhouding brengen, o.a. door aanleg van faunapassages, projecten gericht op het terugdringen van invasieve exoten en instrumenten als subsidieregelingen, monitoring,		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): binnen het focusthema ‘Agro & Food’ passen	Doorlopend in 2025 en 2026

		projecten gericht op behoud van biodiversiteit. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	
	LIFE Nature LIFE PLP	<u>Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature</u> . Zeer veel topics mogelijk onder “Space for Nature” en “Safeguarding our species”, afhankelijk van de uitwerking van het project. Meer info: zie link . OF <u>Standard Action Projects (SAPs) for nature governance and information</u> , o.a. “strategies and policies and/or developing and using innovative tools and actions to promote, monitor and enforce compliance with binding EU instruments on nature and biodiversity” Meer info: zie link . OF <u>LIFE Preparatory Project (PLP) in the field of Nature & biodiversity and Circular Economy & Quality of Life</u> , priority “Capacity building on results-based payment schemes for the restoration of biodiversity in agricultural landscapes and implementation of the Nature Restoration Regulation”. Meer info: zie link .	23 september 2025

Funding Dossier	18. Natuurnetwerk realiseren		
Programma('s)	Natuur		
Toelichting op projectidee	Natuurnetwerken Brabant realiseren en beheren, het realiseren van Ecologische Verbindingszones (EVZs), en het opzetten van een Groen Ontwikkelfonds.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Interreg DE-NL	Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener): binnen het focusthema ‘Agro & Food’ passen projecten gericht op behoud van biodiversiteit. Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link .	Doorlopend in 2025 en 2026
	LIFE Nature	<u>Standard Action Projects (SAPs) for nature and biodiversity – Nature</u> . Zeer veel topics mogelijk, afhankelijk van gekozen scope binnen project. Meer info: zie link .	23 september 2025

Funding Dossier	19. Nucleaire energie voor de toekomst (innovatiecoalitie)		
Programma('s)	EKT; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Nucleaire energie voor de toekomst (innovatiecoalitie), o.a. de koppeling van de Brabantse high tech maakindustrie met de ontwikkeling van een gesmolten zout kernreactor.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Euratom Research and Training Programme	Het voorgestelde Euratom-programma 2026-2027 heeft betrekking op onderzoeks- en opleidingsactiviteiten op het vlak van kernfusie en kernsplijting. Het is een voortzetting van het huidige programma (2021-2025). Focus op innovatie in nucleaire veiligheid, nieuwe reactortechnologieën (zoals gesmolten zout reactoren), en het ondersteunen van de Europese industrie bij de ontwikkeling van duurzame nucleaire oplossingen. Specifieke calls voor 2026–2027 zijn nog niet bekend, deze worden eind 2025 en begin 2026 verwacht.	TBA
	Horizon Europe	Cluster 5 (Climate, Energy & Mobility): focus op energietransitie en hernieuwbare energie. Er zijn geen calls specifiek gericht op nucleaire energie, maar mogelijk is op andere vlakken toch een match. Voor meer info: zie link	September 2025

Funding Dossier	20. Solar maakindustrie voor Brabant (innovatiecoalitie)		
Programma('s)	EKT; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Solar maakindustrie voor Brabant (innovatiecoalitie), o.a. de start van een mogelijk nieuwe toeleverketen in het solar-ecosysteem		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Horizon Europe	<u>Cluster 5 (Climate, Energy & Mobility): focus op energietransitie en hernieuwbare energie.</u> Calls gericht op o.a. innovatieve energiesystemen, hernieuwbare energie en industriële innovatie. Voor meer info: zie link	September 2025, afhankelijk van de call
	LIFE ENV LIFE CLIMA LIFE CET	<u>Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment.</u> Topic 1.1 (Recovery of Resources from Waste) voor projecten gericht op circulair materiaalgebruik in de solar industry. <u>Standard Action Projects (SAPs) for Climate Governance and Information,</u> area “Green skills & capacity building” o.a. gericht op solar industry. Meer info: zie link <u>Standard Action Projects (SAPs) for Clean Energy Transition,</u> call POLICY: “Towards an effective implementation of key legislation in the field of sustainable energy”, Scope B (Support for the	23 september 2025

		implementation of the Renewable Energy Directive) voor projecten gericht op arbeidsmarktbeleid voor voldoende installateurs in de solar industry. <i>Afhankelijk van de insteek kunnen ook de calls BETTERRENO (energietransitie in de gebouwde omgeving) & ENERCOM relevant zijn.</i>	
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 2: Energie</u> . Focus: innovatie in het opwekken van hernieuwbare energie en slimme energiesystemen, -netwerken en -opslag. Meer info: zie <u>link</u>	24 oktober 2025

Funding Dossier	21. Waterstof (innovatiecoalitie)		
Programma('s)	EKT; CO: M&E		
Toelichting op projectidee	Het versterken van het waterstof-ecosysteem in Noord-Brabant: de productie en toepassing van waterstofinstallaties (o.a. nieuwe generatie elektrolyzers en equipment), voor een kosteneffectieve groene waterstofproductie in Noord-Brabant.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	ELENA	Via ELENA (European Local ENergy Assistance facility) subsidieert de EIB voorbereidingskosten (bv. studies, marktonderzoek, projectmanagement) voor grootschalige investeringen (>30 mln.) o.a. in energie-efficiëntie (waterstof-oplossingen kunnen hier onderdeel van zijn) en in duurzaam transport (o.a. waterstofgedreven mobiliteit). ELENA-toekenning kan ook de toegang tot grootschalige financiering vanuit EIB voor de uitvoering vergemakkelijken. Meer weten: <u>zie link</u> .	Doorlopend o.b.v. 'first come first serve'
	European Hydrogen Bank	Bedrijven die hernieuwbare waterstof maken, kunnen in veilingen bieden op financiële steun van de EU (uit het Innovation Fund) met als doel het verschil te verkleinen tussen de productiekosten en de consumentenprijs van groene waterstof. Een derde veiling is voor eind 2025 voorzien. Meer weten: <u>zie link</u> .	Eind 2025, TBA
	Interreg DE-NL	<u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener)</u> : Waterstoftoepassingen zijn genoemd als thema binnen 'Energie & Klimaat' (ook diverse en ook kleinschalige toepassingen). Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: <u>zie link</u> .	Doorlopend in 2025 en 2026
	Horizon Europe	Projecten gericht op brandstofcellen en waterstof gaan primair via de <u>Clean Hydrogen Joint Undertaking</u> , een aanvullend programma	September 2025, verschilt per call

		<p>voor waterstofinnovatie. Er zijn geen nieuwe calls bekend. Voor meer info: zie link</p> <p><u>Cluster 5 (Climate, Energy & Mobility):</u> focus op energietransitie en hernieuwbare energie. Calls gericht op o.a. waterstoftechnologie en industriële innovatie. Meer info: zie link</p>	
	Innovation Fund	Eerdere jaarprogramma's van het IF boden mogelijkheden voor demonstratie van hernieuwbare energietechnologieën (waaronder solar) voor bedrijven. Nieuwe kansen zijn afhankelijk van het jaarprogramma 2026.	TBA
	Just Transition Fund West-Noord-Brabant	Spoor 2 (infrastructuur), voor programmagebied West-Noord-Brabant. Subsidie voor studies/voorbereiding en realisatie van infrastructuur voor o.a. waterstof. Doelgroep: MKB. Meer info: zie link	12 december 2025
	LIFE CET LIFE CLIMA	<p><u>Standard Action Projects (SAPs) for LIFE Clean Energy Transition</u>, call: "INDUSTRY: Supporting the clean energy transition of European industry and businesses."</p> <p><u>Standard Action Projects (SAPs) for Climate Change Mitigation</u>. O.a. "Actions to support the shift to zero-emission mobility in road transport". (productie van en infrastructuur voor waterstof t.b.v. zware mobiliteit). Meer info: zie link</p>	23 september 2025
	OPZuid	Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen Openstelling 2: Energie . Focus: innovatie in het opwekken van hernieuwbare energie en slimme energiesystemen, -netwerken en -opslag. Meer info: zie link	24 oktober 2025

Funding Dossier	22. Medische technologie (innovatiecoalitie)		
Programma('s)	EKT		
Toelichting op projectidee	Medische technologie (innovatiecoalitie): het versterken van het MKB in de Medtech sector, met focus op startups.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	EU4Health	<p>EU4Health richt zich op innovatie, digitale transformatie en versterking van de gezondheidszorgsystemen in Europa.</p> <p>Voor 2026 en 2027 zijn de werkprogramma's nog niet bekend, maar het is waarschijnlijk dat er nieuwe, relevante calls volgen.</p>	TBA
	Interreg DE-NL	<u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener):</u> Binnen prioriteit 1 en 2 is 'Health & Care' één van de focusthema's van het programma,	Doorlopend in 2025 en 2026

		<p>waarbij MKB geldt als voornaamste doelgroep. Hierbinnen ligt de focus o.a. op preventie, innovatieve voeding, innovatieve detectie, en innovatieve thuiszorg.</p> <p><u>Prioriteit 3 en 4</u>: Hierbinnen passen projecten gericht op "Health & Care"-ontwikkelingen op het terrein van dienstverlening, zorgverlening en organisatorische processen, voor een bredere doelgroep.</p> <p>Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost.</p> <p>Meer weten: zie link.</p>	
	Horizon	<p><u>HORIZON-HLTH-2025-01-TOOL-05</u></p> <p>Boosting the translation of biotech research into innovative health therapies</p> <p>Focus: Ontwikkeling van tools en technologieën voor geavanceerde therapieën en medische hulpmiddelen. Gericht op innovatie in medische technologie, met expliciete aandacht voor het betrekken van MKB. Relevant voor projecten die medische technologie ontwikkelen of verbeteren.</p> <p>Voor meer info: zie link</p>	16 september 2025
	OPZuid	<p>Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 1: Innovatie, transitie gezondheid</u>.</p> <p>Meer info: zie link</p>	24 oktober 2025

Funding Dossier	23. Defensie-innovatie en Dual Use toepassingen		
Programma('s)	EKT		
Toelichting op projectidee	Defensie-innovatie en Dual Use toepassingen (in brede zin), in Brabant onder meer focus		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	European Defence Fund, EU Defence Innovation Scheme (EUDIS)	<p>Het EDF is een EU-fonds vanuit het Gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (doelgroep: defensiebedrijven). In 2025 lag de nadruk onder andere op projecten gericht op defensie-innovatie en dual use-toepassingen, met specifieke aandacht voor onderwerpen als AI, cyber, energie, medische technologie, geavanceerde materialen en digitalisering. Afhankelijk van de werkprogramma's voor 2026 en 2027 (nog niet bekend), o.b.v. het werkprogramma van 2025 lijkt een goede match mogelijk voor dit funding dossier</p>	-

Daarnaast zijn er ook mogelijkheden binnen twee NAVO fondsen, zijnde het NATO Innovation Fund (NIF) en het DIANA programma (The Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic).

Funding Dossier	24. Semiconductors		
Programma('s)	EKT		
Toelichting op projectidee	Semiconductors: gezamenlijke aanpak in de semicon-industrie aan een circulaire keten. Implementeren 'Circular Business Plan Semicon' (CBPS) en vertaling naar circulaire projecten met nationale en Europese financiering.		
Kansrijke matches met EU-fondsen	EU-fonds & sub-programma	Match binnen fonds (Topic/call/spoor)	Volgende deadline
	Horizon Europe, Incl. EIC	<p><u>Cluster 4 (Digital, Industry and Space)</u>: focus op industriële innovatie. Calls rondom digitale technologieën, micro-elektronica, semiconductors. Voor meer info: zie link</p> <p><u>Cluster 5 (Climate, Energy & Mobility)</u>: focus op energietransitie, kan raakvlakken hebben als het gaat om energie-efficiënte chips of toepassingen in (slimme) energietechnologieën. Voor meer info: zie link</p> <p><u>Binnen EIC (European Innovation Council)</u>, Accelerator challenge "Acceleration of advanced materials development and upscaling along the value chain" biedt mogelijk kansen Voor meer info: zie link</p> <p>Let wel: nauwe aansluiting op specifieke calls/challenges en excellent partnerschap vereist. Houd rekening met forse concurrentie.</p>	September 2025 (Verschilt per call) 1 oktober 2025
	Interreg DE-NL	<p><u>Prioriteit 1 (innovatiever) of 2 (groener)</u>: binnen het focusthema 'HTSM' is een focus op semiconductors denkbaar, maar nadere uitwerking van het projectidee is nodig om de match met het programma goed te kunnen bepalen.</p> <p>Specifiek voor regio's Noordoost en Zuidoost, met MKB als voornaamste doelgroep voor projecten. Meer weten: zie link.</p>	Doorlopend in 2025 en 2026
	LIFE PLP LIFE ENV	<p>LIFE Preparatory Project (PLP) in the field of Nature & biodiversity and Circular Economy & Quality of Life, priority "Support for Circular Business Model Mainstreaming - Boosting the single market for sustainable products and services". Meer info: zie link.</p> <p><u>LIFE Standard Action Projects (SAPs) for Circular Economy and Zero Pollution – Environment</u>. Topic 1.1 Recovery of Resources from Waste (voor projecten gericht op circulair materiaalgebruik in de semicon-industrie). Meer info: zie link</p>	23 september 2025
	OPZuid	<p>Voor demonstratie van innovaties door het MKB. Dit kan binnen <u>Openstelling 1: Innovatie, transitie grondstoffen</u>. Meer info: zie link</p>	24 oktober 2025

Bijlage 1 Overzicht gesprekspartners per programma

Deze bijlage geeft een overzicht weer van de programma's en gesprekspartners aan de interne gespreksronde.

Portfolio	Programma	Gesprekspartners
Netwerk van Brabant	Ondersteuning Bestuur en Management	<ul style="list-style-type: none"> • Manager Public Affairs • Senior adviseur EU Public Affairs • Senior adviseur EU Public Affairs
	Bedrijfsvoering & Realisatiekracht	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur bedrijfsvoering
Duurzaam, Innoverend en Verbonden Brabant	Directeur portfolio en directeur Europa Zuid NL	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur portfolio en directeur Europa Zuid NL • Opdrachtnemer Europese Programma's • Programmamanager Slimme Financiering & Participaties
	Slimme en Groene Mobiliteit <i>Ook Multimodale Bereikbaarheid & Infra-structurele Projecten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager SGM • Internationalisering/Europa binnen alle mobiliteitsprogramma's • Strategie mobiliteit, MIRT coördinatie
	Economie, Kennis & Talentontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager EKT • Teamleider innovatie
Vitaal en ruimtelijk Brabant	Wonen, Werken & Leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager WWL • Regisseur omgevingskwaliteit • Opdrachtnemer omgevingskwaliteit
	Landbouw & Voedsel Natuur	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager L&V • Programmamanager Natuur • Beleidsmedewerker Natuur
	Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd
Brabant in groene transitie	Milieu, Energie & Circulaire Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager M&E • Coördinator milieuspecialisten • Programmabeheerder M&E
	Verdieping op thema circulaire economie en verduurzaming industrie	<ul style="list-style-type: none"> • Programmastrategie circulaire economie, biobased economie en groene chemie • Senior adviseur circulaire economie • Beleidsmedewerker verduurzaming industrie
	Water & Bodem	<ul style="list-style-type: none"> • Programmamanager Water & Bodem • Strategie Water & Bodem • Adviseur programmabeheersing

Bijlage 2 Benutting Europese fondsen & financieringsinstrumenten door partijen in Noord-Brabant

Deze bijlage geeft de benutting van Europese fondsen en financieringsinstrumenten door partijen in Noord-Brabant weer. Ter illustratie zijn een aantal figuren uit de subsidiemonitor toegevoegd.

Hoewel het Actieplan Europese Financiering zich primair op de financieringskansen voor de provinciale organisatie richt, schetsen we voor een goed begrip van de context eerst kort de benutting EU-middelen door partijen in Noord-Brabant in brede zin. Uit de jaarlijkse EU-subsidiemonitor volgt onder meer¹:

- **Noord-Brabant speelt een leidende rol** in de benutting van Europese subsidies binnen Zuid-Nederland. Noord-Brabantse partijen ontvingen in de programmaperiode 2021-2027 een totaalbedrag van €740.406.062, verdeeld over 1.070 projecten met 1.445 partners, waarvan 652 unieke partners. Dit vertegenwoordigt een aanzienlijk deel (68%) van de totale subsidie (€1.094.839.028) die naar Zuid-Nederland ging.¹
- **Noord-Brabant staat qua subsidiebenutting op de derde plek** van alle Nederlandse provincies, na Zuid-Holland (€1.819,7M) en Noord-Holland (€1.196,3M), waarmee Noord-Brabant zich als een belangrijke speler in Europese financiering positioneert.¹
- **De totale Europese subsidietoekenning voor Zuid-Nederland is gestegen met 35%** (€286 miljoen) in vergelijking met de vorige programmaperiode (2014-2020, met als peildatum 1 januari 2018). Het aantal projecten nam toe met 419. Deze groei is mede te danken aan nieuwe programma's zoals het Just Transition Fund (JTF), Digital Europe en Innovation Fund, die samen €214 miljoen aan subsidies hebben opgeleverd voor Zuid-Nederland.¹
- **De regio Zuidoost-Noord Brabant is de grootste ontvanger van Europese subsidies en projecten** (€413,5M, 592 projecten) van de 4 Brabantse regio's. In vergelijking met de vorige periode is de toegekende Europese subsidie aan deze regio gestegen met €129,4 miljoen. Het aantal projecten nam toe met 229. Deze regio heeft de meeste deelname aan programma's onder Europese regie, waarbij Horizon Europe met 332 projecten het meest benutte programma is. Zuidoost-Noord Brabant wordt gevolgd door West- (€192,4M, 172 projecten), Midden- (€67,8M, 203) en Noordoost- (€66,7M, 221 projecten).¹
- **Horizon Europe, Innovation Fund en JTF als voorname bron van financiering voor Brabantse partijen.** De verdeling van projecten en subsidies per programma toont waar Noord-Brabantse organisaties het meest actief zijn. Onder Europese regie zijn dit Horizon Europe (€375.865.686, 466 projecten), Innovation Fund (€99.843.400, 2 projecten) en Erasmus+ (€42.948.312, 179 projecten). Onder nationale regie is dit ESF+ (€19.893.587, 25 projecten). En onder regionale regie gaat het om het Just Transition Fund (€51.775.549, 28 projecten), OPZuid EFRO 2021-2027 (€29.144.117, 60 projecten) en ELFPO (€23.635.445, 124 projecten).¹
- **Sommige Europese programma's worden in Brabant minder benut.** Er zijn verschillende programma's met minder activiteit, die potentieel wel relevant zijn voor Noord-Brabant om meer op in te zetten in de toekomst. Dit omvat programma's zoals Creative Europe (€819.066, 8 projecten), Digital Europe (€9.770.641, 16 projecten), Europe for Citizens (€144.571, 5 projecten), en LIFE (€13.846.089, 20 projecten)¹. Deze programma's dragen bij aan innovatie, duurzaamheid, digitale transformatie en sociale cohesie, wat aansluit bij de doelen van de provincie.
- **Innovatie, circulair, energie, zorg en onderwijs als veel voorkomende thema's in Brabantse EU-projecten.** De meeste subsidies in Noord-Brabant zijn verdeeld over diverse bestuurlijke thema's². Innovatie algemeen (€200,5M, 276 projecten), Circulaire economie (€134,8M, 62 projecten) en Energie (€124,4M, 79 projecten) zijn koplopers. Zorg en Welzijn (€61,3M, 80 projecten) en Onderwijs (€44,7M, 187 projecten) zijn eveneens veel voorkomende thema's.¹

¹ Bron: ERAC. EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid Nederland, Stimulus. Peildatum: 1 januari 2025.

² Volgens de indeling van de EU-subsidiemonitor.

- **Sectoren Energie en High Tech Systems & Materials (HTSM) maken veel aanspraak op EU-subsidie.** Subsidieontvangers zijn ingedeeld naar sector. De grootste sectoren in Noord-Brabant zijn Energie (€231,9M, 81 projecten), Overig (economisch) (€95,6M, 166) en HTSM (€94,4M, 104). ‘Energie’ komt het meest terug in de programma’s Horizon Europe en OPZuid.¹

Kortom, met een aandeel van 68% van de totale subsidies in Zuid-Nederland en een derde plaats in de nationale benchmark, tonen partijen in Noord-Brabant hun sterke capaciteit om Europese financiering effectief te benutten. De stijging van het aantal projecten en de toename van de subsidieomvang ten opzichte van de vorige programmaperiode illustreren dat Noord-Brabant goed inspeelt op nieuwe Europese programma’s zoals het Just Transition Fund. Tegelijkertijd biedt de onderbenutting van programma’s zoals Creative Europe en LIFE kansen voor verdere groei en diversificatie.

Figuur 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Noord-Brabant (bron: ERAC. EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid Nederland, Stimulus)

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	731	€ 582.607.902
CEF	9	€ 20.675.707
COSME	9	€ 5.850.276
Creative Europe	8	€ 819.066
Digital Europe	16	€ 9.770.641
ERASMUS+	179	€ 42.948.312
Europe for citizens	5	€ 144.571
European Urban Initiative	1	€ 705.381
Horizon Europe	466	€ 375.865.686
Innovation Fund	2	€ 99.843.400
Interreg VIC Europe	7	€ 2.240.751
Interregional Innovation Investments (I3)	9	€ 9.898.023
LIFE	20	€ 13.846.089
Nationale regie	29	€ 22.080.878
AMIF	1	€ 1.299.114
EMVAF	1	€ 24.949
ESF+	25	€ 19.893.587
ISF	2	€ 863.227
Regionale regie	310	€ 135.717.282
EFRO 2021-2027 Noord-Nederland	1	€ 16.335
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	9	€ 857.883
ELFPO	124	€ 23.635.445
Interreg VIA Duitsland-Nederland	19	€ 2.045.975
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn	3	€ 685.846
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	39	€ 19.702.750
Interreg VIB Noordzeeregio	7	€ 1.198.019
Interreg VIB North West Europe	10	€ 3.209.481
Just Transition Fund (JTF)	28	€ 51.775.549
Kansen voor West III	10	€ 3.445.883
OPZuid EFRO 2021-2027	60	€ 29.144.117
Totaal	1.070	€ 740.406.062

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Noord-Brabant (bron: ERAC. EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid Nederland, Stimulus)

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Noord-Brabant (bron: ERAC. EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid Nederland, Stimulus)

Huidige benutting van Europese financieringsinstrumenten

Europese Investeringsbank (EIB)

De Europese Investeringsbank (EIB) financiert projecten die de doelstellingen van de EU ondersteunen, zoals klimaatbeleid, innovatie en economische cohesie. In Noord-Brabant zijn zowel directe als indirecte leningen verstrekt. Directe leningen aan leningnemers bedroegen €115 miljoen, met projecten zoals ETZ Sustainable Hospital Care (€100 miljoen). Indirecte leningen, door middel van garantstellingen aan de national promotional banks, hebben een totale waarde van €752 miljoen en ondersteunen diverse sectoren, waaronder infrastructuur, duurzame energie en innovatie. Grote projecten zijn bijvoorbeeld Enexis Electricity Network Upgrade (€77 miljoen), ABN AMRO L4SME II (€69 miljoen) en NXP Semiconductor RDI (€59 miljoen). Het totaal aan EIB-financiering aan Noord-Brabantse partijen komt uit op €867 miljoen.³

De provincie maakt zelf geen gebruik van de financieringsmogelijkheden van de EIB maar verkent wel de mogelijkheden voor een samenwerking met de EIB.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Uit de subsidiemonitor blijkt dat Noord-Brabant tussen 2021 en 2023 in totaal €310,9 miljoen aan GLB-middelen ontving. De betalingen omvatten directe steun (zoals basisbetalingen, teruggave crisisreserve en vergroeningsbetalingen), markt- en prijsbeleid (tuinbouw, veehouderij en zuivel), en plattelandsbeleid (grondgebonden en niet-grondgebonden). Directe betalingen vormen het grootste aandeel (€246,9 miljoen), met basisbetalingen als belangrijkste component (€167,4 miljoen). In de periode 2021-2023 ontving Zuid-Nederland als geheel €628 miljoen aan betalingen vanuit het GLB. Van dit totaalbedrag is €585,2 miljoen specifiek toe te schrijven aan landbouwgerelateerde betalingen, exclusief subsidies vanuit ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling). Deze correctie voorkomt dubbelregistratie van bedragen die al in de algemene database zijn verwerkt.³

European Investment Fund (EIF)

Het Europees Investeringsfonds (EIF) is onderdeel van de EIB-groep en richt zich op het verbeteren van de toegang tot financiering voor het mkb en midcaps in Europa, met een focus op innovatie, groei en werkgelegenheid. Het EIF werkt samen met financiële intermediairs en ondersteunt deze via risicokapitaal, garanties en microkredieten. De EIB is de grootste aandeelhouder van het EIF.

Het EIF financiert niet rechtstreeks aan provincies en voor de provincie Noord-Brabant zijn geen cijfers beschikbaar vanuit de subsidiemonitor. Wel kunnen Brabantse bedrijven via intermediairs profiteren van EIF-instrumenten. Het EIF is relevant om te noemen als partner in de financieringsketen, maar niet als directe subsidieverstrekker aan de provincie.

Mkb-plusfaciliteit

De Mkb-plusfaciliteit is een belangrijk instrument voor snelgroeiende, innovatieve bedrijven in Noord-Brabant, opgezet door de provincie samen met het EIF en Invest-NL. De faciliteit richt zich op investeringen tussen €5 en €30 miljoen, met als doel het financieringsgat voor scale-ups in de tweede investeringsronde te dichten.

De provincie ontvangt zelf geen financiering via deze faciliteit, maar maakt het mogelijk dat Brabantse ondernemers risicokapitaal kunnen aantrekken, zowel via leningen (Invest-NL) als aandelenparticipaties (EIF samen met private venture capital fondsen). De faciliteit werkt op basis van een herinvesterend principe: terugbetaalde bedragen worden opnieuw ingezet voor nieuwe investeringen.

³ Bron: ERAC. EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid Nederland, Stimulus Programmamanagement. Peildatum: 1 januari 2025.

Bijlage 3 Overzicht Europese netwerken

In deze bijlage staat een overzicht van de netwerken waaraan provincie Noord-Brabant deelneemt. Daarnaast is een overzicht te vinden van enkele netwerken waar andere Brabantse partijen aan deelnemen.

Bijlage 3A: Netwerken waaraan provincie Noord-Brabant deelneemt

Netwerk	Thema	Rol provincie
ABC (Amsterdam-Brussel-Cologne) regio	Stedelijke ontwikkeling en samenwerking	Member
BrabantStad	Versterking van de positie van de regio Brabant, met focus op kennis en innovatie	Member
CCAM Partnership (Connected, Cooperative & Automated Mobility)	Duurzaamheid, Transport & Energie	Member
DC Network	Creatieve economie, innovatie en ondernemerschap	Member
EGTC Rhine-Alpine Corridor	Transport en logistiek	Member
Environmental Conference of the Regions of Europe (ENCORE)	Europees en regional milieubeleid	Member
ERIAFF (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry)	Innovatie in landbouw, voedsel en bosbouw	Observer, actief deelnemer
ERTICO	Slimme mobiliteit en intelligente transportsystemen	Partner
ESRA (European Semiconductor Regions Alliance)	Halfgeleiderindustrie, innovatie, versterking van waardeketens	Member
Eurocities	Stedelijke samenwerking en innovatie	Member via BrabantStad
European Network of Defence-Related Regions	Kennisuitwisseling tussen regionale overheden rondom defensie/dual use	Member (<i>nieuw vanaf Q3 2025</i>)
EUSCA (European Supply Chain Alliance)	Veerkracht en duurzaamheid van de toeleveringsketen	Member
Future City Foundation	Duurzame stedelijke ontwikkeling	Member
IMC (Internationale Maascommissie)	Geïntegreerd en duurzaam beheer van het stroomgebied van de Maas	Member
LRE (Liberation Route Europe)	Cultureel erfgoed, specifiek gericht op WOII en de bevrijding	Member
NL-NRW	Grensoverschrijdende samenwerking	Member
POLIS Cities and Regions for transport innovation	Slimme mobiliteit en transportinnovatie	Member
SmartwayZ	Slimme mobiliteit	Member
Vanguard Initiative	Industriële innovatie via regionale slimme specialisatie	Member via Zuid-Nederland

Bijlage 3B: Netwerken waarin Noord-Brabantse partijen vertegenwoordigd zijn⁴

Netwerk	Thema	Wie
Charter of European Rural Communities	Europese samenwerking	Esch
CIVITAS	Duurzaamheid, Transport & Energie	Tilburg, Helmond
Clean Hydrogen Partnership	Duurzaamheid, Transport & Energie	Roosendaal
Covenant of Mayors	Duurzaamheid, Transport & Energie	Roosendaal, Tilburg, Helmond, 's-Hertogenbosch, Breda, Eindhoven
EU Mission: Climate Neutral Cities	Duurzaamheid, Transport & Energie	Helmond en Eindhoven (gezamenlijk)
European Green Cities	Duurzaamheid, Transport & Energie	Tilburg
EFFORTS	Ruimte, Economie & SMART Cities	Zuiderwaterlinie Noord-Brabant
EFUS	Sociaal & Veiligheid	Tilburg
ENoLL (European Network of Living Labs)	Ruimte, Economie & SMART Cities	Brainport Eindhoven
ERRIN (European Regions Research and Innovation Network)	Algemene Samenwerking, Economie	Brainport Eindhoven
Heritage Europe	Ruimte, Economie & SMART Cities	Roosendaal, Tilburg, Eindhoven, Oss
International Intercultural Cities Network	Sociaal & Veiligheid	Tilburg
LUCI (Lighting Urban Community International)	Ruimte, Economie & SMART Cities	Eindhoven
OASC (Open and Agile Smart Cities)	Ruimte, Economie & SMART Cities	Eindhoven
Shelter City	Sociaal & Veiligheid	Tilburg
Time Machine Network	Ruimte, Economie & SMART Cities	's-Hertogenbosch
UNESCO Global Network of Learning Cities	Algemene Samenwerking	Oss, 's-Hertogenbosch
Urban Agenda for the EU	Algemene Samenwerking	Tilburg, Eindhoven, 's-Hertogenbosch

⁴ Bron: [Europese kennisnetwerken voor gemeenten, VNG](#); Netwerkaart Europa, Nederlandse steden en hun samenwerking in Europese netwerken en programma's, Platform31 (2024).

Bijlage 4 Belangrijke regionale samenwerkingspartijen in het Europese financieringslandschap

In deze bijlage staat een overzicht van de partijen actief in het Europese financieringslandschap in Noord-Brabant. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de partners actief in de innovatiecoalities.

Overzicht actieve partners in Noord-Brabant en relevantie voor beleidsprogramma's

		Relevant als EU-partner voor beleidsprogramma's							
Type stakeholder	Naam stakeholder	SGM	EKT	WWL	L&V	Natuur	CSEV	M&E	W&B
Overheid	Het Rijk	X							
	Ministerie van I&W	X						X	
	Ministerie van EZK							X	
	Ministerie van VWS								
	BrabantStad			X					
	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM)		X		X			X	
	Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (REWIN, Midpoint, Agrifood Capital, Brainport)		X	X	X			X	
	REWIN			X	X				
	Brainport Eindhoven		X	X	X				
	Midpoint			X					
	Agrifood Capital			X	X				
	B4 (grote steden)	X							
	Gemeente Helmond	X							
	Waterschappen								X
	Brabant Water								X
Omgevingsdiensten				X			X		
Onderwijs-/ kennis- instelling/ campus	Technische Universiteit Eindhoven		X						
	Tilburg University		X						
	Stichting Fontys		X						
	Avans Hogeschool		X						
	Breda University of Applied Sciences (BUAS)		X						
	TNO Solliance							X	
	Brainport Industries Campus		X	X	X				
	Automotive Campus	X							
	Holst Centre							X	

Type stakeholder	Naam stakeholder	SGM	EKT	WWL	L&V	Natuur	CSEV	M&E	W&B
Bedrijf/ private sector	NS	X							
	Prorail	X							
	Regionale vervoersbedrijven	X							
	VDL-Fuji							X	
	Rabobank			X					
	Zorgorganisaties			X					
	Zorgverzekeraars			X					
	RWE Generation NL B.V.							X	
	Philips Medical Systems Nederland B.V.			X					
	VoltH2							X	
Overig	Brabant Partners					X	X		
	Natuurmonumenten					X			
	Staatsbosbeheer					X			
	Brabants Landschap					X			
	Stichting Van Gogh Europe				X		X		
	BrabantSport						X		
	Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)								X
	Brabantse Milieufederatie								X
	Vereniging Industriewater								X

Overzicht partners innovatiecoalities

Innovatiecoalitie (Maatschappelijke transitie)	Partners
Nucleaire energie voor de toekomst (Energietransitie)	BOM, NFIA, NRG, DIFFER, Thorizon
De batterij van en voor de toekomst (Energietransitie)	Ministeries van I&W, EZK, de ROM's, Kennisinstellingen, Topsectoren, in het BCC verenigde partners, Holst Centre, ZSW-Ulm
Solar maakindustrie voor Brabant (Energietransitie)	TNO Solliance, BOM <i>Letter of Intent getekend door: Provincie Noord-Brabant, TNO Solliance</i>
Waterstof (Energietransitie)	Holst – InnoLab, Heattec, Adsensys, Fluidwell, VDL – Fuji, Spark Nano, Sald
Regeneratieve geneeskunde (Gezond ouder worden in een vergrijzende maatschappij)	Ministeries VWS, EZK, provincies Limburg, Zuid-Holland, Utrecht (+ kennisinstellingen uit deze regio's), gezondheidsfondsen, Stichting RegmedXB, ROM's, SBMC, NXTGEN Hightech partners, Brainport Development, Brainport Industries, TU/e
Medische technologie (Gezond ouder worden in een vergrijzende maatschappij)	Holst Centre, TU/e, 15 Brabantse gemeenten, Care Innovation Center (CIC), Slimmer Leven, REWIN, Midpoint, Rabobank, Brabantse STZ-ziekenhuizen, Mindlabs, Fontys, Avans, BUAS, Brainport, BOM, zorgorganisaties, verzekeraars en internationale coalities
Digitale weginfrastructuur (Mobiliteit behouden in een drukken en een steeds meer verbonden land)	TNO Automotive
Next Level Logistics (Mobiliteit behouden in een drukken en een steeds meer verbonden land)	LCB
Toekomstbestendig Ecosysteem Eiwittransitie Brabant (Voedselketens in harmonie met de omgeving en het klimaat)	BOM, Rewin, Brainport Development, Agrifood Capital
AI, data en IT als motor voor het stuwend MKB en de startups van morgen (AI en data)	Universiteiten, Hogescholen en MBO-opleidingen in Brabant
Smart Industry 4.0 (Overkoepelend)	Regionale ontwikkelingsmaatschappijen, brancheverenigingen (zoals Metaalunie, FME), Brainport Industries <i>Letter of Intent getekend door: Provincie Noord-Brabant, Agrifood Capital, BOM, Brainport Development, Midpoint, REWIN</i>

Bijlage 5 Relevante aanvullende EU-netwerken per programma

In deze bijlage staat een overzicht van het aantal huidige netwerken en relevante aanvullende netwerken per programma. Voor de beleidsprogramma's Landbouw & Voedsel, Cultuur, Sport, Erfgoed & Vrijetijd, Milieu & Energie, Natuur en Water & Bodem is de provincie Noord-Brabant momenteel bij weinig tot geen Europese netwerken aangesloten. Toch zijn er diverse relevante netwerken die goed aansluiten bij deze thema's en mogelijk interessant zijn voor toekomstige aansluiting of samenwerking.

Programma	Huidige EU-netwerken	Aanbeveling: relevante nieuwe Europese netwerken en samenwerkingsverbanden voor de provincie om lid van te worden
Slimme en Groene Mobiliteit	7	Al goed vertegenwoordigd in Europese netwerken.
Economie, Kennis & Talentontwikkeling	5	<ul style="list-style-type: none"> • Regional Innovation Valleys (RIVs): RIVs zijn Europese regio's die zich verbinden aan een gezamenlijke innovatieagenda, gericht op het versterken van hun innovatie-ecosysteem en het aanpakken van grote maatschappelijke uitdagingen. Het netwerk stimuleert samenwerking, kennisdeling en investeringen tussen regio's, met als doel innovatiekracht te vergroten, de innovatiekloof te verkleinen en bij te dragen aan een concurrerend, duurzaam en veerkrachtig Europa. • *ERRIN (European Regions Research and Innovation Network): netwerk voor regio's die hun innovatiekracht willen versterken. Het netwerk verbindt overheden, kennisinstellingen en andere partners om samen te werken aan Europese projecten, kennisdeling en beleidsbeïnvloeding, met als doel slimme, duurzame en inclusieve groei in alle regio's van Europa te stimuleren.
OBM	7	Al goed vertegenwoordigd in Europese netwerken
Wonen, Werken & Leef-omgeving	4	<ul style="list-style-type: none"> • Energy Cities: netwerk van lokale overheden die samenwerken aan de energietransitie. Ze delen kennis, ontwikkelen beleid en stimuleren burgerparticipatie om steden klimaatneutraal en energie-onafhankelijk te maken. Gericht op duurzame stedelijke ontwikkeling, klimaat neutrale steden en energietransitie. • *Urban Agenda for the EU: Samenwerking rond stedelijke uitdagingen, waar Brabantse steden al aan deelnemen. Thematische samenwerkingen zoals 'Greening Cities' en 'Cities of Equality' zijn mogelijk interessant.
Landbouw & Voedsel	1	<ul style="list-style-type: none"> • Agroecology Europe: gericht op de transitie naar duurzame landbouw- en voedselsystemen door agro-ecologie hoog op de Europese agenda te plaatsen. Het stimuleert interactie, kennisdeling en samenwerking tussen professionals, praktijkmensen en maatschappelijke actoren. • Association of Cities and Regions for Sustainable Resource Management (ACR+): ondersteunt steden en regio's bij circulair en duurzaam grondstoffenbeheer, met focus op samenwerking en kennisdeling binnen vijf thematische gebieden: gebouwde omgeving, circulaire levensstijlen, beleid & governance, duurzame voedselsystemen en afval- & materiaalstromen. • EU CAP Network: gericht op kennisuitwisseling, innovatie en samenwerking rond landbouw, bosbouw en plattelandontwikkeling. Het verbindt overheden, ondernemers, onderzoekers en adviseurs om samen

het landbouwbeleid te versterken en duurzame ontwikkeling van het platteland te realiseren.

- **European Rural Development Network (ERDN):** gericht op samenwerking en kennisontwikkeling over de transformatie en duurzame ontwikkeling van plattelandsgebieden, met aandacht voor landbouw, multifunctionaliteit en sociaaleconomische veranderingen.

Cultuur,
Sport,
Erfgoed &
Vrijetijd

2

- ***EFFORTS (European Federation of Fortified Sites):** brengt steden, regio's, erfgoedorganisaties en andere stakeholders samen rond het thema militair erfgoed. De focus ligt op kennisdeling, samenwerking, beleidsbeïnvloeding en het vinden van duurzame oplossingen voor behoud, herontwikkeling en herbesteding van fortificaties, met als doel bij te dragen aan bredere Europese en lokale maatschappelijke opgaven.
- **Europa Nostra:** verbindt erfgoedorganisaties, overheden en burgers rond het beschermen en versterken van cultureel erfgoed, met een sterke focus op beleidsbeïnvloeding, kennisdeling, samenwerking en maatschappelijke impact op Europees niveau.
- ***Heritage Europe (European Association of Historic Towns and Regions):** breed netwerk dat zich inzet voor de duurzame ontwikkeling en het behoud van historisch stedelijk en regionaal erfgoed, met leden uit de publieke sector en erfgoedorganisaties verspreid over Europa. De kern ligt bij: internationale samenwerking, uitwisseling van kennis en goede voorbeelden rondom erfgoedbeheer en het stimuleren van vitaliteit, leefbaarheid en duurzame ontwikkeling van historische steden en gebieden.
- ***Time Machine Network:** interdisciplinair netwerk dat erfgoed, wetenschap, technologie en maatschappij verbindt. Het doel is om het verleden van Europa digitaal te ontsluiten en breed inzetbaar te maken, met deelname van kennisinstellingen, erfgoedorganisaties, overheden, bedrijven en burgers.

Milieu &
Energie

1

- **Association of Cities and Regions for Sustainable Resource Management (ACR+):** ondersteunt steden en regio's bij circulair en duurzaam grondstoffenbeheer, met focus op samenwerking en kennisdeling binnen vijf thematische gebieden: gebouwde omgeving, circulaire levensstijlen, beleid & governance, duurzame voedselsystemen en afval- & materiaalstromen.
- **Climate Alliance:** gericht op ambitieuze, eerlijke en lokale klimaatactie. Het netwerk stimuleert klimaatmaatregelen die rechtvaardig (fair), natuur-gebaseerd, lokaal, grondstofbesparend en divers zijn, met nadruk op het verminderen van broeikasgasemissies, het bevorderen van klimaatgerechtigheid en samenwerking.
- ***Covenant of Mayors:** netwerk van steden en regio's die zich vrijwillig inzetten voor ambitieuze klimaat- en energiedoelen. Ze werken samen aan het verminderen van CO₂-uitstoot, het aanpassen aan klimaatverandering en het bestrijden van energiearmoede.
- **Energy Cities:** netwerk van lokale overheden die samenwerken aan de energietransitie. Ze delen kennis, ontwikkelen beleid en stimuleren burgerparticipatie om steden klimaatneutraal en energie-onafhankelijk te maken. Gericht op duurzame stedelijke ontwikkeling, klimaat neutrale steden en energietransitie.
- ***European Green Cities:** netwerk dat gemeenten en andere partijen ondersteunt bij duurzame stedelijke ontwikkeling. De focus ligt op

energiezuinige gebouwen, groene mobiliteit, stakeholderbetrokkenheid en het realiseren van duurzame steden via Europese samenwerking en projecten.

Natuur	0	• CitiesWithNature: helpt steden en hun partners om natuur en biodiversiteit centraal te stellen in stedelijke ontwikkeling, met als doel gezonde, veerkrachtige en leefbare steden voor mensen en natuur. Het stimuleert collectieve en grootschalige actie om de biodiversiteit in en rond steden te beschermen, ecosystemen te herstellen en de voordelen van natuur voor inwoners te vergroten. De nadruk ligt op het belang van gezonde, onderling verbonden ecosystemen voor klimaatadaptatie, welzijn, waterbeheer, luchtkwaliteit, recreatie, gezondheid en sociale cohesie.• EUROPARC Federation: netwerk voor beschermde natuur- en landschapsgebieden. Het ondersteunt leden met kennis, samenwerking en beleidsbeïnvloeding gericht op natuurbehoud, duurzame ontwikkeling en het versterken van de rol van natuurgebieden in de maatschappij.• ICLEI – Local Governments for Sustainability: netwerk van lokale en regionale overheden voor duurzame ontwikkeling. Het biedt kennis, tools en samenwerking rondom vijf geïntegreerde “pathways”: zero emission, nature-based, equitable, resilient en circular development.

Water & Bodem	1	• Common Forum: netwerk van beleidsmakers, toezichthouders en technische adviseurs die zich bezighouden met het beheer van verontreinigde locaties en grondwater. Gericht op het ontwikkelen en delen van strategieën en innovaties voor het saneren van verontreinigde bodems, het recyclen van land en het beschermen van natuurlijke hulpbronnen. Doelen zijn kennisuitwisseling, verbinden van beleid, wetenschap en praktijk, en het bieden van expertise aan Europese en internationale netwerken en de Europese Commissie.• European Network on Soil Awareness (ENSA): gericht op het vergroten van bodemkennis en -bewustzijn in de samenleving. Het netwerk verbindt beleidsmakers, onderwijs, wetenschap en praktijk om samen te werken aan een duurzame toekomst voor de Europese bodem. Daarnaast stimuleert het educatie, communicatie en kennisuitwisseling.• European Water Association (EWA): netwerk van waterprofessionals en organisaties, gericht op duurzaam waterbeheer, kennisuitwisseling en beleidsbeïnvloeding. De focus ligt op het bevorderen van duurzaam waterbeheer over de hele watercyclus, van drinkwater tot afvalwater en watergerelateerde afvalstromen. Het brengt verschillende partijen samen om te werken aan een veilige, veerkrachtige en duurzame watersector in Europa.• Water Europe: verbindt bedrijven, kennisinstellingen en overheden om te werken aan een duurzame, circulaire en veerkrachtige watermaatschappij, met nadruk op innovatie, samenwerking en het benutten van de volledige waarde van water. Gericht op een toekomst waarin water op een duurzame, circulaire, digitale, inclusieve en veerkrachtige manier wordt beheerd. De vijf centrale innovatieconcepten zijn: Circular Water, Multiple Waters, Digital Water, Inclusive Water en Resilient Water.

* Deze netwerken worden al door andere Brabantse partijen benut.

Bijlage 6 Longlist Europese thema's en opgaven provincie als basis voor fundingdossiers

Longlist provinciale thema's en opgaven voor Europese financiering, als basis voor fundingdossiers

Thema/opgave/idee voor EU-project	Beleidsprogramma & crossovers	In dit MFK kansrijk? Zo ja, welke fondsen?	Voor komend MFK kansrijk/prioritair?
Multimodale hubs t.b.v. de mobiliteitstransitie in de Urban Nodes: OV (spoor + busremises) en gedragsaanpak is van belang. <i>Vanuit raamwerk Multimodale Agenda Zuid-Nederland / in relatie tot acties EU en Rijk. Prioritaire locaties zijn o.a.:</i> - Brainport (station Eindhoven, HOV baan ASML) - nieuw station 's Hertogenbosch	SGM CO: WWL	(CEF) (Social Climate Fund: <i>door hun zelf genoemd als passend voor OV/gedrag</i> -> dit loopt via Rijk)	CEF, mogelijk raakvlak binnen Interreg, LIFE of EU I (op vlak gedragsverandering)
Spoorwegen: studie, voorbereiding en realisatie <i>Financiële middelen voor studies en uitvoering + meer actie vanuit Rijk geld naar beheer en onderhoud gaat.</i>	SGM	(CEF)	CEF
Militaire mobiliteit / dual use spoor en wegen <i>Financieel voor reeds geplande investeringen + blijvend agenderen vanuit provincie</i>	SGM	(CEF, maar alleen nog technical assistance)	CEF (vermoedelijk meer geld voor Defensie in komende periode)
Laadinfrastructuur uitbreiden , o.a. voor busremises, clean energy hub voor goederenvervoer (heavy duty)	SGM CO: M&E	CEF AFIF (direct match met heavy duty) – zijn nog wél calls	CEF AFIF of andere invulling
Grensoverschrijdende buisinfrastructuur voor industrie/chemie (t.b.v. waterstof en andere energie- en grondstoffen)	SGM CO: M&E, EKT	CEF Energy (TEN-E)	CEF
Nucleaire energie voor de toekomst (innovatiecoalitie), o.a. de koppeling van de Brabantse high tech maakindustrie met de ontwikkeling van een gesmolten zout kernreactor.	EKT CO: M&E	Euratom Research and Training Programme (gekoppeld aan Horizon); evt. infrastructuur via CEF Energy	Zelfde programma's vermoedelijk
De batterij van en voor de toekomst (innovatiecoalitie)	EKT CO: M&E	LIFE (ENV), Horizon cluster Climate, Energy and Mobility	Alle innovatie-gerelateerde programma's, zal focus blijven
Solar maakindustrie voor Brabant (innovatiecoalitie), o.a. de start van een mogelijk nieuwe toeleverketen in het solar-ecosysteem	EKT CO: M&E	OPZuid, JTF, Horizon cluster Climate, Energy and Mobility	Horizon

Waterstof (innovatiecoalitie): het versterken van het waterstof maakindustrie ecosysteem in Noord-Brabant op basis van een nieuwe generatie elektrolyzers en equipment, voor een kosteneffectieve groene waterstofproductie in Noord-Brabant.	EKT CO: M&E	JTF, LIFE, Horizon (Clean Hydrogen Joint Undertaking)	Interreg (als dat terugkomt)
Regeneratieve geneeskunde (innovatiecoalitie)	EKT	EU4Health, Horizon cluster Health	Horizon
Medische technologie (innovatiecoalitie): het versterken van het MKB in de Medtech sector, met focus op startups.	EKT	OPZuid, EU4Health, Horizon cluster Health	Horizon
Digitale weginfrastructuur (innovatiecoalitie): het mogelijk maken van het Smart Mobility Research Center (SMRC) ter versnelling van slimme mobiliteit in Brabant	EKT	(CEF – digitale weginfra is hier ook onderdeel van)	CEF
Next Level Logistics (innovatiecoalitie): Het faciliteren van de transitie naar een datagestuurde sector en (daarmee) het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen	EKT CO: WWL	OPZuid	+ evt. Interreg Evt. haakjes naar CEF
AI, data en IT als motor voor het stuwend MKB en de startups van morgen (innovatiecoalitie), o.a. door het ontwikkelen van een challenge-structuur.	EKT	Voor kennispartijen: Digital Europe Voor MKB: Europese Digitale Innovatie Hubs (EDIH) via de BOM	Meenemen als prioriteit in programma-ontwikkeling EFRO & Interreg
Defensie-innovatie en Dual Use toepassingen(in brede zin), in Brabant onder meer focus	EKT	European Defence Fund + EUDIS, (CEF)	Verwacht veel meer kansen op dit vlak in nieuwe programmaperiode
Semiconductors	EKT	Horizon cluster Climate, Energy & Mobility, OPZuid. Voor circulariteit: ook LIFE ENV	Wederom Horizon? En evt. agenderen voor EFRO.
Investeren in Human Capital (kennis en vaardigheden) onder de beroepsbevolking (Leven Lang Leren)	EKT	European Social Fund (maar is indirect), Erasmus+	+ Interreg (als dat terugkomt)
Vroege-fase-financiering voor start-ups in Noord-Brabant als aanvulling op het bestaande financieringslandschap.	EKT	Lopende EIB verkenning	
Verduurzaming werklocaties: klimaatadaptatie, energie, circulair	WWL CO: M & E	Voor West-Noord-Brabant: mogelijk binnen JTF	+ Interreg optie

<i>Te bepalen i.r.t. lopend traject 'aanpak grote oogst' voor langjarige samenwerking (incl. financiering)</i>			
Grip op XXL-logistiek: grensoverschrijdend project in aanvulling op landelijke beleidslijn Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen (i.v.m. waterbedeffect) <i>Te bepalen i.r.t. provinciale uitwerking regionale meerwaarde Grip</i>	WWL CO: SGM, EKT	Nee	Meenemen als prioriteit in programma-ontwikkeling EFRO & Interreg
Stedelijke gebiedsontwikkeling: kennisontwikkeling rondom vitale binnensteden en centrumontwikkeling (in samenhang duurzaamheids- & maatschappelijke uitdagingen) <i>Te bepalen i.r.t. plannen die worden ontwikkeld met ruimtelijke, programmatische en financiële uitdagingen.</i>	WWL	EUI (maar topic is nog onbekend)	+ Interreg optie
Schaalsprong stedelijk netwerk: realisering (hoog)stedelijke milieus rond OV-knopen en centra + inregelen duurzaamheid (energie, water, circulaire bouw, bodem/verstening) <i>Te bepalen i.r.t. uitvoeringsagenda NOVEX</i>	WWL CO: Water & Bodem, SGM	Nee	CEF, Interreg
Mobiliteitstransitie/gedrag: aandeel lopen, fiets en OV vergroten als voorwaarde voor schaa sprong stedelijk netwerk (hierboven) <i>Te bepalen i.r.t. uitvoeringsagenda NOVEX Stedelijk Brabant</i>	WWL CO: CSEV	Nee	Interreg, evt. LIFE bewustwording / governance
Verduurzaming woningvoorraad: aanpak spoorzones en toekomstbestendige naoorlogse wijken / groenblauwe structuren <i>(behoefte aan financieringsinstrumenten)</i>	WWL CO: M&E	OPZuid (individuele oplossingen)	Meenemen als prioriteit in programma-ontwikkeling EFRO & Interreg
Waterveiligheid en waterbescherming: regionale watersysteem verbeteren op vlak van waterberging en infiltratie. Dit is zowel binnen Water & Bodem als binnen WWL prioritair. <i>Binnen WWL gaat het om uitvoeringsagenda's van de bovenregionale stresstesten + Watersysteemherstel hoge zandgronden (transitie extensief grondgebruik) + Transitie van gebieden die verzilten</i>	WWL CO: Water & Bodem	LIFE	+ Interreg optie
Overgangsgebieden rond natuurgebieden met hoger waterpeil, minder gewasbeschermingsmiddelen, minder bemesting etc. (financieringsinstrumenten voor rendementsverlies agrariërs).	L&V CO: Natuur	LIFE, GLB	+ Interreg optie

<i>Voor vastgestelde gebieden in Noord-Brabant; focusopties zijn o.a. extensieve landbouw, biodiversiteit/N2000, waterpeil, groen-blauwe elementen</i>			
Biogasproductie: productie <i>groen gas</i> op erf, van biogas naar groen gas en invoerpunt aardgasnetwerk. Zowel behoefte aan investeringen als aan kennis/innovatie	L&V CO: M&E	OPZuid, evt. LIFE	+ Interreg optie
Productie plantaardige eiwitten (eiwittransitie): zorgen voor concurrerende productieteelten voor verwerking in Brabant <i>Innovatie benodigd om opbrengst in Brabant concurrerend te maken, in lijn met de Innovatiecoalitie Eiwittransitie.</i>	L&V CO: EKT (innovatiecoalitie)	LIFE, OPZuid, GLB	Verankeren als prioriteit in programma-ontwikkeling EFRO, Interreg en andere regionale fondsen
Cultuurhistorische landschaps- en erfgoedlocaties klimaatadaptief inrichten op droge/natte periodes	CSEV Crossover (CO): Water & Bodem	Vanuit landschapsfocus: LIFE	+ Interreg kansrijk (als dat terugkomt)
Betrekken design & creatieve sector bij oplossing maatschappelijke/ technologische vraagstukken	CSEV CO: Innovatie (EKT)	Creative Europe, Erasmus+, EIT Culture & Creativity, Horizon (Culture, Creativity & Inclusive society)	Meenemen vanuit provincie in regionale programma-ontwikkeling
Inclusief aanbod (cultuur, sport, erfgoed, vrije tijd) , hiermee niet-usual suspects bereiken	CSEV	Creative Europe (audience development)	+ Interreg optie
Bewegen in de openbare ruimte stimuleren vanuit sportbeleid	CSEV	Erasmus+, evt. als onderdeel van EUI	+ Interreg optie
Erfgoedbelang in transformatie steden en gebieden beter verankeren, overall of op enkele (te selecteren) pilot-plekken	CSEV CO: WWL	Stedelijke focus: EUI (maar topic is nog onbekend. Evt. LIFE (Bauhaus))	+ Interreg optie
Erfgoed-verhaallijn 'Bevochten Brabant' op de kaart zetten	CSEV	Nee	+ Interreg optie
Oppervlaktewaterkwaliteit (kaderrichtlijn): watervervuiling tegengaan, biodiversiteit verbeteren (soorten of habitats), evt. door nature based solutions	Water & Bodem CO: Natuur	LIFE	Evt. Interreg, maar LIFE lijkt kansrijker
Droogteproblematiek tegengaan in natuurgebieden	Water & Bodem	LIFE	Evt. Interreg, maar LIFE lijkt kansrijker

Prioritaire dossiers (o.b.v. input programma Milieu & Energie):

Prioriteit 1: Luchtkwaliteit-gerelateerde innovaties – o.a. innovatieve meettechnieken / meetapparatuur en handelingsopties (o.a. ultrafijnstof). N.B. op dit moment laat de provincie een subsidiescan specifiek voor dit onderwerp uitvoeren.	M&E (<i>thema milieu</i>) CO: SGM, EKT	LIFE (alle subprogramma's), OPZuid	+ Interreg (als dat terugkomt)
Prioriteit 2: Circulariteit in de maakindustrie / kritieke materialen – onderzoeksvragen naar substitutie van grondstoffen en versterken van de ketensamenwerking	M&E (<i>thema circulair</i>) CO: EKT	LIFE (Circular Economy & Quality of Life), JTF	
Prioriteit 3: Warmtetransitie – realisatie van regionale / lokale warmtenetten en ontwikkeling van geothermie en andere, grootschalige energiebronnen	M&E (<i>thema energie</i>) CO: SGM	LIFE Clean Energy Transition, OPZuid, Horizon cluster Climate, Energy & Mobility, JTF	+ Interreg (als dat terugkomt)
<i>Overige relevante dossiers voor Milieu & Energie:</i>			
Overig PFAS (en ZZS) – bevorderen / ontwikkelen van alternatieven voor PFAS houdende producten alsmede innovatieve saneringstechnieken	M&E (<i>thema milieu</i>) CO: Water & bodem	LIFE (Circular Economy and Quality of Life), OPZuid	
Ondergrondmodellering Brabant – grensoverstijgende 2D/3D modellering voor geothermie / potentieel aardwarmte en duurzaam grond- en drinkwaterbeheer	M&E (<i>thema milieu</i>) CO: Water & bodem	LIFE (Nature & Biodiversity)	
Vergroening van de maakchemie – circulaire technologieën en transitie naar bio-based materialen in de Brabantse chemiesector	M&E (<i>thema circulair</i>) CO: EKT	JTF West-Noord-Brabant, OPZuid	
Circulair / biobased bouwen – innovatieve technologieën (materiaalontwikkeling en -toepassing) en versterken van de ketensamenwerking	M&E (<i>thema circulair</i>) CO: EKT, WWL	LIFE (Circular Economy and Quality of Life), OPZuid	
Hydrogen valley – Brabant als onderdeel van een Europese regio die zich op een onderscheidende manier inzet voor het ontwikkelen van een energiesysteem op basis van duurzame waterstof. Sterke link met IC Waterstof en diverse initiatieven (vraag, aanbod en infra).	M&E (<i>thema energie</i>) CO: EKT	LIFE CET, OPZuid, JTF	
Energieperspectief 2050 – onderzoeksvragen naar circulariteit, modulariteit en cyber-security van het toekomstige Brabantse energiesysteem. Sterke link met de desbetreffende IC's vanuit EKT.	M&E (<i>thema energie</i>) CO: EKT	LIFE CET, Horizon cluster Climate, Energy & Mobility, OPZuid	

Instandhoudingsdoelstellingen: biodiversiteit in diverse natuurgebieden in goede staat van instandhouding brengen	Natuur	LIFE (Nature & Biodiversity)	Idem: LIFE, + Interreg optie
Natuurnetwerk realiseren	Natuur	LIFE (Nature & Biodiversity)	Idem: LIFE + Interreg optie
Toepassing van AI binnen de regionale overheid , bijv. ontwikkelen leernetwerk (kennisbehoefte)	Bedrijfsvoering CO: Innovatie (EKT)	Urbact	+ Interreg Europe